

Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti,

tanınmış violin ifaçısı

Arif Manaflının anadan olmasının

65 illik yubileyinə

həsr olunur

Fazilə Nəbiyeva

SƏNƏTİNİN ARIFI

Bakı-2023

Redaktor:

Rəna Məmmədova

*AMEA-nın müxbir üzvü, sənətsünaslıq üzrə
elmlər doktoru, professor*

Rəyçilər:

Töhfə Babayeva

*Azərbaycan Respublikasının
Əməkdar artisti, professor*

Hafiz Kərimov

Sənətsünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru

Tərtibçi-müəllif: Fazilə Nəbiyeva

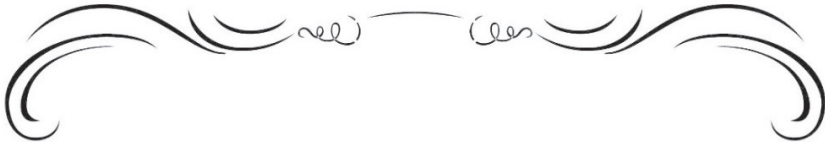
SƏNƏTİNİN ARİFİ.

Bakı: 2023,– 134 səh.

Musiqiçilərə və geniş oxucu kütləsinə ünvanlanan bu kitabda Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti, tanınmış violin ifaçısı Arif Manaflının həyat və yaradıcılığından bəhs olunur. Onun Azərbaycan və Türkiyə musiqi mədəniyyətinin inkişafındakı roluna nəzər yetirilir. Sənətkarın keçdiyi məhsuldar yaradıcılıq yolu ətraflı şəkildə oxucuların diqqətinə çatdırılır. Virtuoz musiqçinin yaradıcılığını səciyyələndirən müxtəlif foto materiallar və afişalar burada öz əksini tapır. Ustad sənətkarın nəsil şəcərəsi barədə də məlumat verilir.

ISBN 978-9952-541-74-8

© F.R.Nəbiyeva, 2023

Kitabın ərəsəyə gəlməsində göstərdikləri köməyə görə Azərbaycan Musiqi Mədəniyyəti Dövlət Muzeyinin direktoru, sənətşünaslıq üzrə elmlər doktoru, professor **Alla xanım Bayramovaya** və Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri QSC-nin sədri **Rövşən Məmmədova** təşəkkür edirəm. Əldə etdiyim məlumatlar və müxtəlif foto materiallar üçün şəxsən **Arif Manaflıya**, onun xanımı **Doç. Dr. Şölen Kipözə**, qardaşı Azərbaycan Respublikasının əməkdar artisti **Aydın Manaflıya** və qohumu **Sevil xanım Novruzova-Babayevaya** dərin minnətdarlığımı bildirirəm.

İÇİNDƏKİLƏR

Ön söz.....	5
Arif Manaflının sənətkar portretinin fərdi yaratıcılıq cizgiləri	6
Manaflıların nəsil şəcərəsi	12
Musiqi aləminə 'Sehirli səslər'lə başlanan səyahət.....	26
Bəstəkarlarla yaratıcılıq təması	36
Sərhədlər aşan konsert ifaçılığı və orkestrlərdə fəaliyyəti.....	53
Gələcək nəsillərə ötürülən mənəvi miras.....	81
Ulu öndər Heydər Əliyevlə görüş	84
Sələflərdən xələflərə	91
Son söz.....	96
Ədəbiyyat siyahısı.....	97
Afişalar.....	108

ÖN SÖZ

Başqa violin ifaçılarından fərdi ifaçılıq xüsusiyyətləri ilə fərqlənən Arif Manaflının sənəti özünəməxsusluğu ilə seçilir. Onun həyat və yaradıcılıq yolunu işıqlandıran hazırki kitab Azərbaycan musiqişünaslığında ilk mənbə olub aşağıdakı bölmələri özündə birləşdirir.

“Arif Manaflının sənətkar portretinin fərdi yaradıcılıq cizgiləri”. Burada virtuoz musiqçinin özünəməxsus ifaçılığının üslub xüsusiyyətlərinə nəzər yetirilir.

“Manaflıların nəsil şəcərəsi” adlı II bölmədə Arif bəyin nəsil şəcərəsinin ümumi porteti yaradılır. O, babası və atası kimi Azərbaycan mədəniyyətinə xidmət edən şəxs kimi səciyələndirilir.

“Musiqi aləminə ‘Səhri səs’lə başlanan səyahət”də sənətkarın uşaq yaşlarından violin alətinə maraq göstərməsindən və musiqiyə necə gəlişindən söhbət açılır.

“Bəstəkarlarla yaradıcılıq təması” adlı bölmədə virtuoz ifaçıya müraciət edən yaradıcı şəxsiyyətlər haqqında Arif Manaflının dilindən söylənən xatirələr əksini tapır.

Kitabın **“Sərhədlər aşan konsert ifaçılığı və orkestrlərdə fəaliyyəti”** bölməsində tanınmış musiqçinin solo ifaçılığından bəhs edilir. Həmçinin, onun uzun illər müxtəlif orkestrlərdə fəaliyyətinə dair geniş məlumat oxucuların nəzərinə çatdırılır.

“Gələcək nəsillərə ötürülən mənəvi miras” adlı bölmədə oxucuların diqqəti Arif Manaflının pedaqoji fəaliyyətinə yönəldilir.

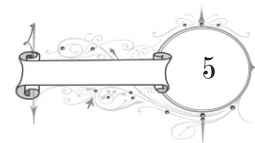
“Ulu öndər Heydər Əliyevlə görüş”də isə ustad sənətkarın görkəmli siyasi liderimizlə olan unudulmaz görüşləri işıqlandırılır.

“Sələflərdən xələflərə” adlı bölmədə Manaflı sənət ocağının bu gün də şölə saçan uğurlu davamçılarından bəhs edilir.

“Son söz” əvəzi olan bölmədə müəllif virtuoz ifaçının həyat və yaradıcılıq yoluna dair fikirlərinə yekun vurulur.

“Ədəbiyyat siyahısı”nda A.Manaflının yaradıcılığına həsr edilmiş məqalələr və onun ifasının toplandığı internet resursları əks olunur.

“Afişa”da sənətkarın yaradıcılığının təzahürü kimi bəzi konsertlərinin afişaları yer alır.

ARİF MANAFLININ SƏNƏTKAR PORTRETİNİN FƏRDİ YARADICILIQ CİZGİLƏRİ

Ziddiyyətli proseslərin baş verdiyi, mənəvi dəyərlərin sürətlə aşındığı bir dövrdə sənətinə sədaqətlə xidmət edən, daxili paklığını və nəcibliyini qoruyan şəxsiyyətlərimizin varlığı sonsuz iftixar hissi doğurur. Onlardan biri də özündə zəngin bilik və ifaçılıq təcrübəsini birləşdirən, musiqiçi kadrların hazırlanmasında xüsusi rol və böyük zəhməti olan maarifpərvər ziyalımız, tanınmış violin ifaçısı Arif Manaflıdır. O, musiqi mədəniyyətimizin qabaqcıl və sanballı simalarından biri kimi böyük istedadı və zəhmətsevərliyi ilə seçilir. A.Manaflının sənət dünyası dərinliyi, yaratdığı obrazların rəngarəngliyi, əldə etdiyi səs tembrinin özünəməxsusluğu ilə dinləyiciləri məftun edir. O, illər boyu enişli-yoxuşlu həyat yolunun bütün mərhələlərində musiqinin vurğunu olaraq sənətinin çətinliklərinə tab gətirən və daim sadıq qalan Azərbaycan mədəniyyətinin görkəmli nümayəndələrindəndir. Bu nadir istedadlı şəxsiyyətin qəlblərə süzülən böyük təsir gücünə malik özünəməxsus ifası dinləyicilərin diqqətini hələ məktəbli olduğu illərdən cəlb edib. Sonralar isə geniş ictimaiyyət və bütün musiqisevərlər tərəfindən alqışlarla qəbul olunub.

Bəs A.Manaflının yaradıcılıq uğurlarının əsasında nə dayanıb? İfaçılıqda öz yolunu tapmaq uğrunda axtarış yangısı, əzmlə çalışmaq həvəsi, illər boyu davam edən saysız-hesabsız gərgin məşqlər, dünya musiqisi ilə yanaşı xalq incəsənəti xəzinəsinə müraciəti və s. onun peşəkarlığa aparan yolda sənətkar portretini səciyyələndirən amillərin hələ tam olmayan siyahısıdır. Öz dəsti-xətti ilə seçilən musiqçinin ifaçılıq təfsirində geniş təfəkkür və intellekt var. O, gözəl səs hasil etmək bəcarığı, violin texnikası detallarını son dərəcədə cilalaması ilə fərqlənir. Bütün bunlar onun sənətkarlığının başlıca qayəsini təşkil edir. Ən müxtəlif musiqi dəyəri olan əsərlər A.Manaflının ifasında dərin mənəli və təsirli səslənir. Musiqi fikrini çox uğurla dinləyicilərə ötürə bilən, böyük yaradıcılıq potensialına və dərin zəkaya malik olan A.Manaflının ifasında sirlə cazibə qüvvəsi hökm sürür. Onun ifası səs tonunun böyük gücü, gözəlliyi və özünəməxsusluğu ilə diqqəti cəlb edir. Sadalanan

keyfiyyətlər sənətkarı başqa həmkarlarından fərqləndirir. Böyük musiqçinin saysız-hesabsız müvəffəqiyyətinin səbəblərindən biri obrazları təxəyyülündə canlandıraraq daxili aləmində yaşatmasında, onları özünəməxsus tərzdə təqdim etməsində, alətin səs imkanlarından fərdi şəkildə istifadədə və rəngarəng musiqi çalarlarının çox dolğun və parlaq tərzdə inikasındadır. Qeyd edilənlərin vəhdəti A.Manafının ifaçılıqda bənzərsiz fərdi simasını formalaşdıran ünsürlərdir.

Arif Manafının erkən gənclik dövrü. 1974-cü il

Tanınmış sənətkarın daxili aləmindən irəli gələn zahiri görkəmindəki və rəftarındakı sadəlik, gözəllik və təmizlik sənətinə də dərin nüfuz etmişdir. Onun yaratdığı dərin məzmunlu və səmimi ifa fərqli təsir bağışlayır. A.Manafının ifasında əldə etdiyi səs çalarları musiqçinin uzun müddətli gərgin axtarışlarından, buna saysız-hesabsız məşqlər sayəsində nail olmasından xəbər verir. Məlumdur ki, həqiqi sənətkar yaradıcılığında öz ifaçılığına uyğun səsi əldə etməyi bacarmalı, ikili notları və flajoletləri, xromatizimləri, passajları, oktavaları və s. hamar səsləndirməlidir. Unikal ifaçıdan fiziki və mənəvi keyfiyyətlərini vəhdət halında birləşdirmək tələb olunur. Sadalananlar A.Manafının sənətkar obrazında harmoniya təşkil edir, onun fərdi ifaçılıq dəsti-xətti ilə seçildiyini göstərir, əzmkar musiqçi kimi bənzərsiz olmasını təsdiqləyir. Bütün bunlar bilavasitə virtuoz musiqçinin fərdi təbiəti ilə bağlılığından irəli gəlir.

Aydındır ki, səs üzərində işləmək, daxilən eşitdiyən tembrini öz ifanda dinləyicilərin diqqətinə çatdırmaq o qədər də asan deyil. Ancaq A.Manafli bunun öhdəsindən yüksək səviyyədə gəlmişdir. Bu, onun sənətdə fədakar mövqə tutması, möhkəm iradəsi ilə yanaşı həssas eşitmə duyumu, həmçinin mənəvi aləmi ilə möhkəm bağlıdır. Gözəl səs əldə etmək üçün alətlə uzun müddət ünsiyyətdə olmaq və saysız-hesabsız gərgin məşqlər etmək lazımdır. Öz alətinin spesifik xüsusiyyətlərinə dərinlən bələd olan hər ifaçıdan bunlar tələb edilsə də, bütün musiqçilər qeyd edilənlərə yüksək səviyyədə müvəffəq ola bilmirlər. Onların səs üzərində işləməsi fərdi xüsusiyyətlərindən asılı olaraq dəyişir. A.Manaflinin violində hasil etdiyi səslər insan duyğularının bütün çalarlarının təzahürünə çevrilir. Hələ tələbə olarkən müəlliminin məsləhətlərini dinləyən gənc musiqçi onun tövsiyələrinə əməl edərək uğur qazanmağa nail olmuşdur. Bir dəfə professorun ona ünvanladığı “gözəl ifaçı necə olmalıdır?” sualına cavab axtaran gənc musiqçi müxtəlif cəhətləri sadalayaraq bunu müəyyən etməyə çalışmışdır. Özünəməxsus səs tembrini hasil etmək düşüncəsi tələbə vaxtı ona müəllimi Boris Lvoviç Qutnikov (1931-1986) tərəfindən təlqin edildikdən sonra çalışqan tələbə kimi o, həmin istiqamətdə öz ifaçılığını sahəsində gərgin axtarıqlara başlamış və məqsədinə çatmışdır.

A.Manaflinin ifaçılığının başlıca xüsusiyyətlərindən biri onun violini ilə ünsiyyət yarada bilməsidir. Harda və nə vaxt çıxış etməsindən asılı olmayaraq o, musiqi alətini dilə gətirərək özü ilə dinləyicilər arasında dialoq qurur. Görkəmli sənətkarın adı həmişə ifaçılığa yenilik gətirmək, sənətdə özünəməxsus iz qoymaq və fərdi yaradıcılıq yolunu tapmaq uğrunda çalışqan musiqçilər sırasında çəkilir. O, violinin təsirli səslənməsini, ayrı-ayrı tembrlərin duyulmasını çalğısında müxtəlif çalqlarla əks etdirməyə can atıb və buna zəhmətsevərliyi ilə yanaşı peşəkərliliyi sayəsində nail olub. Gözəl musiqçi sanki yaratdığı obrazlara bürünərək onları daxili dünyasında yaşadaraq dinləyicilərə təqdim edib. Beləliklə də A.Manaflinin yüksək sənətkarlıq məharəti ilə səslənən musiqi əsərləri ilk dəfədən ürəklərə yazılıb, yaddaşlara hopub.

Arif Manafli gənclik illərində. 1977-ci il

*Arif Manaflı Atatürk Kültür mərkəzinin kiçik salonunda konsertmeyster
Roza Şefrin ilə konsertdə çıxış edərkən. İstanbul, 1992-ci il*

Arif Manaflı. Təxminən 1996-1997-ci illər

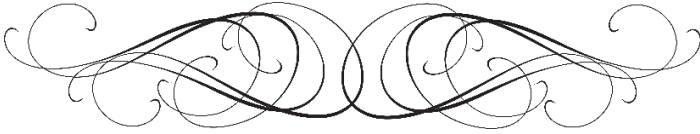
Hərdən onun ifasını yaz yağışında islanmış yenicə açılan təzə-tər yarpaqlara da bənzətmək mümkündür. Zəriflik, kövrəklik və həzinlik var Arif bəyin sənətkarlıq təfsirində. Lakin sızıltı ilə için-için ağlamağı və dərin drammatizmi də duymamaq mümkün deyil onun çalğısında. Görəsən haradan qaynaqlanır bütün bunlar? A.Manaflının enişli-yoxuşlu tale yolu violinin zərif simlərilə ifasında həmahəng şəkildə eyniləşir. İfa zamanı ürəkdən və təfəkkürdən axıb gələn duyğu və düşüncə seli barmaqlarının simlərə toxunuşu ilə ahəngdarlıq yaradır. Sadalananlar sənətkarın naxışa dönən həyat və yaradıcılıq yolunun səs ilmələri ilə hörülən parlaq səhifələrini təşkil edir.

Arif Manaflı. 2002-ci il

Son dərəcə ilhamlı musiqiçi ruhuna malik olan, emosional ifaçılıq coşqunluğu ilə seçilən, sənətinə həmişə yüksək tələbkarlıqla yanaşan, pedaqoji fəaliyyətini ifaçılığı ilə böyük ustalıqla uzlaşdırmağa can atan tanınmış musiqçininin fərdi simasının xüsusiyyətləri onun yaradıcı surətinin əsas cizgilərində cəmləşib. Arif bəyin ustalıqla cilalayaraq ifa etdiyi hər bir əsər cəzbedici təqdimatı, fərdi səsləndirmə üslubu və melodik dilinin zənginliyi ilə dinləyicilərdə onun yüksək peşəkarlığı haqqında düşüncəni formalaşdırır. Sənətkarın yaradıcılığının üstün keyfiyyətləri qeyd edilənlərlə bitmir. Onun violinin kövrək simlərinə xəlifcə düzdüyü narın səslər, sanki zərif ipək saplar kimi ehmalca toxunaraq dinləyicilərin ürək tellərinə hörülür. Beləliklə də böyük musiqiçi özünəməxsus ifaçılığı ilə könüllər arasında səs telləri vasitəsilə körpü yaratmağa müvəffəq olur.

Görəsən, onda musiqiyə bu qədər məftunluq, onu dərindən duymaq, sənətinə bağlılıq kimi mənəvi keyfiyyətlər öz mənəbəyini haradan götürür? Bütün bunlar gözəl ifaçının fərdi yaradıcı təbiətindən, yüksək peşəkar təhsil almağı ilə yanaşı mayası incəsənətlə yoğrulmuş ailə ənənələrindən qaynaqlanır desəm yəqin ki, yanılmaram.

MANAFLILARIN NƏSİL ŞƏCƏRƏSİ

Ərəbcədən tərcümədə çox tanınmış, bilən və xəbərdar mənasını verən “Arif” adı həmin dildə uca, yüksək deməkdir [1]. A.Manaflının sənət həyatındakı yolu elə adının və soyadının mənasına tam uyğun gəlir. Çünki o, Azərbaycan musiqisinin ön sıralarında gedən samballı simalarındandır. Virtuoz sənətkar ifa etdiyi bütün əsərləri zərgər kimi cilalayaraq, melodiyanı ifadəli, axıcı və cəlbedici tərzdə dinləyicilərə ötürür. Dərin biliyi və geniş dünyagörüşü onun fərdi yaradıcılıq üslubuna böyük təsir göstərir, ifasına yeni çalarlar bəxş edir.

Manafly soyadının tarixinə nəzər saldıqda bu sözün əski türk dilindən “rəhbər” mənası verdiyi ortaya çıxır. Əvvəllər Məkkə və Xorasana ibadət üçün gedən zəvvarların dəvə karvanlarına yol göstərən şəxsi “Manaf” adlandırarmışlar. Arif bəyin qohumlarından eşitdiyinə görə Manaf “yol göstərən”, “rəhbərlik edən” deməkdir. Vaxtı ilə sənətkarın ulu babalarından kimsə ziyarətə gedən dəvə karvanlarına başçılıq etdiyinə görə onun soyunun davamçılarna “manaf”, yəni “manafın oğlu” deyərdilər. Ancaq get-gedə bu, Manafly soyadı ilə əvəz edilməyə başladı. Sözün sonuna şəkilçinin artırılmasından asılı olmayaraq onun mahiyyəti dəyişmədi. Manafly da, “Manafın oğlu” mənasını bildirərək əsas məğzini bu günə qədər saxladı.

Arif Manaflynın nəsil şəcərəsinə nəzər yetirdikdə onun ailə ənənələrindən qaynaqlanan incəsənətə bağlı insan olduğu üzə çıxır. Babası Ağasəlim Manafly Azərbaycanda teatrın inkişafına mühüm töhfələr vermiş şəxslərdən biri olmuşdur. O, Cəfər Manafly və Məşədi Fizzə (1879-1973) xanımın izdivacından doğulmuş dördüncü övladdır. Ağasəlimin qardaşlarından başqa yeddi bacısı da olub. Minlərlə Azərbaycan oğlu kimi, o, da böyük qardaşı Mikayıl (1901-1943) ilə birlikdə II dünya Müharibəsində iştirak edib. Lakin Mikayıl Manafly Ukraynada Kuçeloevka kəndində döyüşdə həlak olduğu üçün geri qayıtmayıb.

Ağasəlim Manafly 1905-ci ildə Şamaxı şəhərində dünyaya göz açıb. Lakin orada baş vermiş zəlzələdən sonra ailəsi ilə birlikdə Bakıya köçüb. Uşaq yaşlarından dərin zəkası ilə seçilən Ağasəlim mollaxana təhsili alıb. İncəsənətə, teatra olan həvəsi onun yolunu 1922-ci ildə Bakıda yeni təşkil edilmiş Mərkəzi Dənizçilər Klubunun özfəaliyyət kol-

Ağasəlim Manaflı

lektivi ilə kəsişdirib. O, üç ilə kimi həmin klubda çalışıb, istedadı və bacarığı sayəsində 1925-ci ildən orada rəhbərliyə başlayıb. İncəsənətin sirlərinə yiyələnmək və peşəkar təhsil almaq məqsədilə Şərqlə aləmində ilk dəfə olaraq Bakıda təsis edilmiş (1923) teatr texnikumuna daxil olan (1925) gənc Ağasəlim buranı müvəffəqiyyətlə bitirib. O, tələbəlik dövründə ən çox rejissorluq sənəti və incəsənət işlərinin təşkili məsələləri ilə maraqlanıb. 1929-cu ildən isə sürücülər klubunda dram dərnəyinə rəhbərlik edib. Bu kollektiv Moskvada keçirilmiş (1932) Ümumdünya İnqilabi teatr olimpiadasında birinci yeri tutub. Həmin dövrdə M.F.Axundovun "Hacı Qara"

pyesindəki Hacı Qara, Heydər bəy, Üzeyir Hacıbəylinin "O olmasın, bu olsun" komediyasındakı Məşədi İbad, "Arşın mal alan" operettasındakı Süleyman, Ə.B.Haqverdiyevin "Bəxtsiz cavan" pyesindəki Fərhad surətlərini və s. səhnədə canlandırıb. Bakıda xalq yaradıcılığı evinin təşkil olunduğu dövrdə (1939) onun ilk direktoru olan Ağasəlim Manaflı uzun illər həmin kollektivə başçılıq edib. O, xalq teatrında rejissor kimi dramaturqların əsərlərini tamaşaya hazırlayıb. Onun rəhbərlik etdiyi yaradıcılıq evi səkkiz dəfə respublika olimpiadasının iştirakçısı olub və hər dəfə mükafata layiq görülüb. Ağasəlim Manaflı rejissorluq fəaliyyəti ilə bərabər 1923-1924-cü illərdə aktualığı, satirik və yumoristik məzmunu ilə fərqlənən çoxsaylı birpərdəli pyeslər də yazıb. "Bolşevik yazı", "İmamın zühuru", "Azad və günəş", "Hərbə hərb" və s. əsərlər onun yaradıcılığında əhəmiyyətli mövqə tutub.

Ağasəlim Manaflı teatr kadrlarının yetişdirilməsində və üzə çıxarılmasında da mühüm xidmətlər göstərib. O, Böyük Vətən Müharibəsi illərində (1941-1945) cəbhə xəttlərinə göndərilən incəsənət işçiləri briqadalarına rəhbərlik edib. Kiçik qızı Südabə xanımın (1937-2000) söylədiyinə görə ərəb, fars, türk və rus dillərini mükəmməl bilən, gözəl tələffüzə və səhnə davranışına malik olan Ağasəlim Manaflı ziyalı məclislərinin ayrılmaz üzvlərindən sayılırmış. Görkəmli sənətkar maraqlı söhbətləri ilə diqqəti cəlb edərmış. Hazırkı Adil İsgəndərov küçəsindəki "Aktyorlar evindəki" mənzili onun sənət dostları ilə görüşdüyü daimi yığıncaq məkanı olub [9].

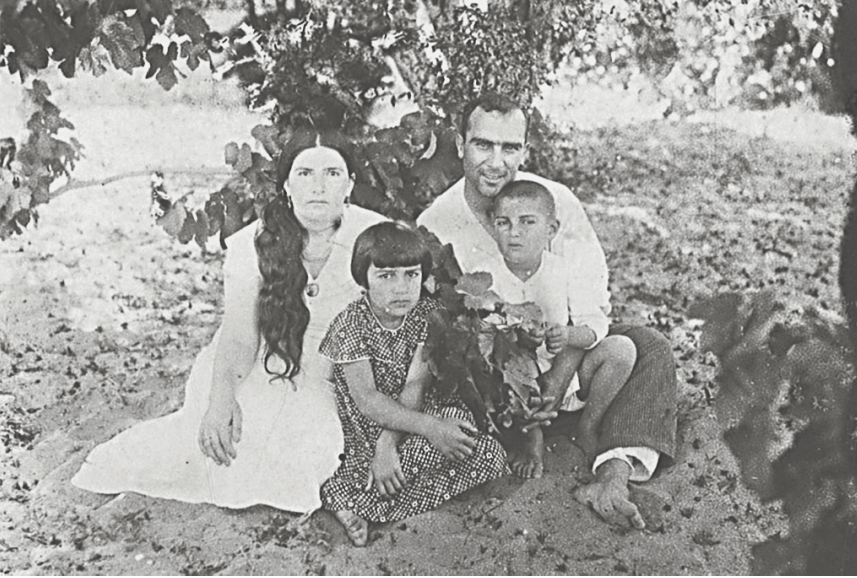
*Ağasəlim Manaflı arxa cərgədə soldan dördüncü.
Təxminən 1930-cu illər*

*Ağasəlim Manaflı (ortada sağdan ikinci) dram dərnəyinin
üzləri ilə birgə. Təxminən 1950-1960-cı illər*

Xeyirxah işlərinə görə geniş kütlənin dərin rəğbətini qazanan və bundan irəli gələrək xalq tərəfindən "Ağa Səlim" kimi çağırılan S.Manaflı Cəfər Cabbarlının (1899-1934) ən yaxın həmfikirilərindən biri idi. Dostluq telləri bir-biri ilə möhkəm bağlı olan bu görkəmli şəxsiyyətlərin yaradıcılıq baxımından sıx əlaqəsi ailə üzvlərinin də mehriban münasibətlərinə təsir göstərmişdir. Ağasəlim bəyin həyat yoldaşı Səbirə xanım (1910-1972) C.Cabbarlı ailəsinin istəklilə dostlarından sayılırdı. O, teatrşünas kimi fəaliyyət göstərmiş, "Vışka" qəzetində tənqidi məqalələrlə çıxış edirdi.

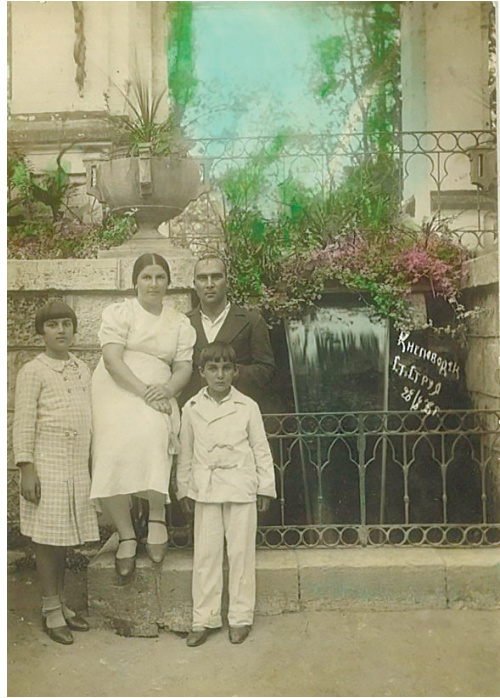
Səbirə xanım qızı Rəna, həyat yoldaşı Ağasəlim və oğlu Kamal Manaflı ilə birgə. Təxminən 1937-ci il

Arif Manaflının nənəsi ziyalı ailəsinin nümayəndəsi olub. Səbirə xanımın zahirən də çox gözəl olduğunu xatırlayan Arif bəy onun Qarabağda doğulduğunu deyir. Şuşalı Süleyman Sadıqovun qızı olan Səbirə xanım geniş dünyagörüşü ilə fərqlənirmiş. Böyük qardaşı Sadıq Almaniya təhsil almış, Hacı Zeynalabdin Tağıyevin (1838-1924) neft mədənlərinin baş mühəndisi vəzifəsində çalışmışdı. Digər qardaşları İbrahim və Arif (1921-1941) isə II Dünya Müharibəsində iştirak edərkən itkin düşmüşlər. Şəhid olan qardaşının xatirəsini yaşatmaq naminə Səbirə xanım oğlu Kamalın 1957-ci ildə dünyaya gələn ilk övladına, yəni nəvəsinə Arif adını qoymuşdu.

Arif Manafli nənəsi Səbirə xanım. 1963-cü il

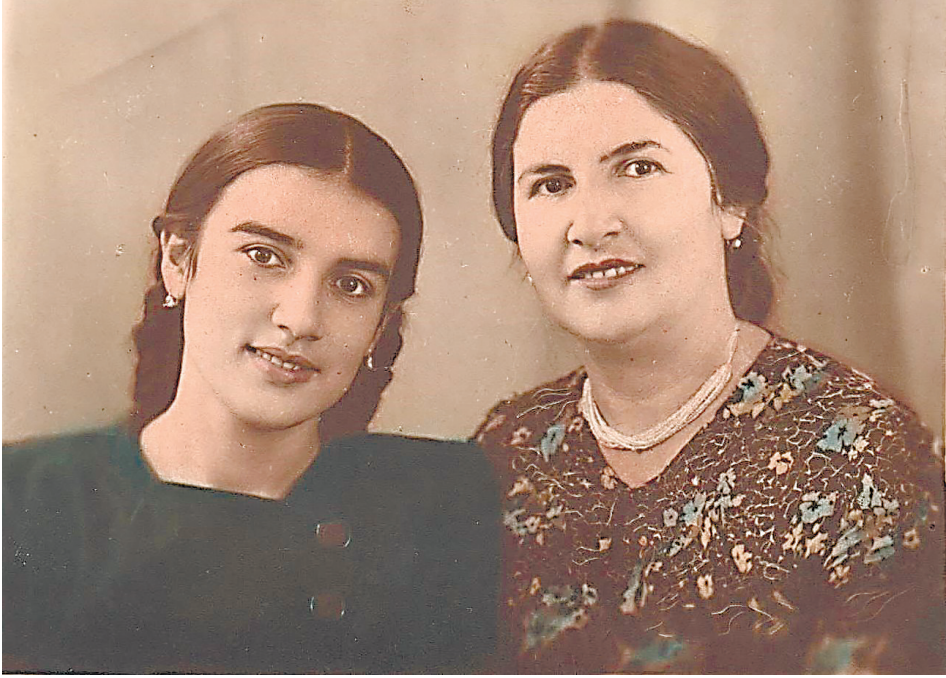
Amma bu cəfakəş qadının iztirablı həyatı ailə qurduqdan sonra da davam etmişdi. Ömür-gün yoldaşı Ağasəlim Manafli sürgündə olduğuna görə ailənin çətinlikləri onun da zərif çiyinlərini az incitməmişdi. Babasının acı taleyi barədə bəzi faktları yada salarkən Arif Manafli belə deyir: “Ağasəlim babamı xatırlayıram. O, kinostudiyada çalışırdı, sənədli xronikanın direktoru idi. Babam repressiya illərinin qurbanlarından biri olmuşdu. Onu Solikamska sürgün etmişdilər. Ağasəlim Manafli'nin ömür yolu heç də hamar olmayıb. İosif Vissarionoviç Stalin (1879-1953) və Mircəfər Bağirovun (1896-1956) rəhəbərliyi dövründə onu haqqında yazılmış anonim məktuba görə xalq düşməni damğası ilə (1948)

Rəna, Səbirə, Ağasəlim və Kamal Manafli Kislovodskda. 1938-ci il

həbs etmişdilər. Babamın çox çətin həyat yolu övladlarının da taleyinə ağır təsir göstərmişdi. Onun ailə üzvləri "xalq düşməni" damğasının ağrılarını çox yaşayıb.

Ağasəlim babam həbs edildiyi dövrdə böyük bibim Rəna (1927-1997) S.M.Kirov adına Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq fakültəsinin V kursunda, atam Kamal isə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının IV kursunda təhsil alırdı.

Səbirə xanım qızı Rəna Manafli ilə birgə. 1948-ci il

Babamın xalq düşməni adı ilə həbs edilməsindən sonra atam və bibim təhsil aldıkları müəssisələrdən xaric edilmişdilər. Onlara el arasında "xalq düşməninin övladları" deyildiyi üçün hökumət adamlarının iştirak etdiyi konsertə də buraxılmamışdılar. Ağasəlim babam sürgündə olduğu dövrdə (1948-1953) atam təkbaşına ailənin qayğısına qalır, nənəsi Məşədi Fizzəyə, anası Səbirə xanıma və bacılarına baxırdı. Xalq düşməninin oğlu damğası üzərində olduğuna görə işsizlikdən də çox əziyyət çəkirdi. Pul qazanmaq üçün restoranlara, hətta qəbiristanlıqlara üz tuturdu. Ancaq atasının həbsdə olduğunu bilənlər mövcud rejimdən çəkindikləri üçün onu işlə təmin etməkdən boyun qaçırırdılar. Günlərin bir günü atam Azərbaycan kinoteatrının yanında yerləşən Ye-

ni Avropa restoranında babamın yəhudi əsilli dostu tərəfindən işə qəbul edilir. Beləliklə də hələ yeniyetmə yaşlarından dünyanın hər cür çətinlikləri ilə üz-üzə qalan atam Kamal, babamın həbsdən azad olunmasına qədər orada klarnet çalıb pul qazanır, ailə üzvlərinin maddi təminatı ilə məşğul olur. Bibim Rəna xanımı isə “Qızıl Şərq” mətbəəsində işə düzəldir. İ.V.Stalinin ölümündən (1953) sonra Ağasəlim Manaflı azadlığa buraxılır. Atam çox böyük maddi və mənəvi çətinliklərlə rastlaşdığı həmin ağrılı-əzablı günləri xatırlayar və bizə danışardı”.

Məşədi Fizzə xanım gəlini Səbirə Manaflı ilə birlikdə. 1950-ci il

Məşədi Fizzə xanım nəvəsi Rəna, onun həyat yoldaşı Mehti Novruzov və nəticəsi Sevil ilə birgə. 1954-cü il

Məhkumluq həyatı bitdikdən sonra Ağasəlim Manaflı Azərbaycan Kinosunda sənədli filmlərin rejissoru kimi fəaliyyətini davam etdirməyə başlayır. Ancaq mənəvi sarsıntılarla keçirdiyi sürgün illəri onun ömür yolunu yarıda qoyur. Ağasəlim Manaflının çox mələhətli və güclü səsə malik Azərbaycan Radiosunun tanınmış diktorlarından biri olmuş kiçik qızı Südabə xanım atasının vəfatı hadisəsini (1969) belə xatırlayırdı: “O hadisə mənim üçün həyatımın ən acınacaqlı, ən dəhşətli anlarıdır. Atam 64 yaşında vəfat etdi. Vəfat etdi deyəndə ki, iş başında ürəyi partladı. O vaxt Bakıya Türkiyədən qonaq gəlmişdi. Qonaq şəhəri gəzməliymiş. Qonağın maşınının arxasınca atamgilin maşını getməliymiş. Atamgil qonağın görüşlərini çəkirlərmiş. Deməli, qonağın maşını “Monolit” deyilən binanın qarşısından keçməliymiş. Müəyyən olunmuş marşrutdan çıxıb başqa bir yerdən keçib. Atam görüb ki, qonağın maşını müəyyən olunmuş marşrutdan keçmədi. Qışqırıb ki, ‘ay Ələsgər, gör bunlar bizim başımıza nə oyun açdılar’. Elə həyəcanla qışqırıb ki, ürəyi partlayıb maşından düz küçənin ortasına düşüb. Əslində heç bir şey olmayıbmiş. Sən demə, atamın içində bir qorxu yaşayırmış. Sürgün həyatı yaşayanların heç biri öz əcəli ilə ölmədi. Çəkdiyi əzablardan çox içindəki qorxu onu məhv elədi. Mən hiss edirdim ki, atam çox yaşamayacaq. Həmişə narahat idi, səksəkəliydi” [10].

Ağasəlim Manaflı rayonda çəkilişdə olarkən. Təxminən 1950-ci illər

Babasının vəfatı ilə bağlı Arif Manaflı da atasından eşitdiklərini belə söyləyir: “Qəribədir, 64 yaşında Qoşa qala qapısının yanında qəfil vəfat edən babamın ölümündən oğlu Kamalın xəbəri olmamışdı. Həmin anda avtomobillə oradan ötüb keçən oğul dünyasını dəyişən şəxsin onun atasının olduğunu bilməmişdi. O yolla gedənlərin toplaşdığı hadisə yerinə ötəri nəzər salan Kamal Manaflı ‘kim işə rəhmətə gedib’ deyərək keçib keçmişdi”.

Dəyərli oxucular aydın olduğu kimi, burada qeyd edilənlər təkcə Ağasəlim Manaflının deyil, respessiyalar dövründə baş verən ziddiyətli proseslərin ziyalı ailəyə, vətənin dəyərli övladlarına böyük zərbə vuran ağır həyat hekayəsidir. Bir sözlə həmin dövrkü Azərbaycan xalqının minlərlə görkəmli şəxsiyyətinin, mütərəqqi düşüncəli, vüqarlı və məğrur insanlarının faciələrlə dolu acı ömür yoludur.

Onu da bildirməliyəm ki, məhkumluq həyatı yaşamasına baxmayaraq Ağasəlim Manaflı gözəl ailə başçısı olmuşdur. O, Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafına xidmət göstərməklə yanaşı həm də cəmiyyətə yüksək əxlaqlı, ali təhsilli övladlar bəxş etmişdir.

Rəna, Səbirə, Südəbə və Kamal Manaflılar. Təxminən 1948-1953-cü illər

Ağasəlimin yeganə oğul övladı olan Kamal Manaflı (1931-1993) dövrünün tanınmış musiqiçilərindən biri idi. O, 1931-ci il Bakı şəhərində dünyaya gəlib. Burada ümumtəhsil məktəbin birinci sinfinə (1938) qəbul edilib. Musiqiyə həvəs Kamalı 1944-cü ildə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının nəzdindəki musiqi onilliyinin klarnet sinfinə gətirib. O, sevdiyi sənətin sirlərinə dərinlən yiyələnib və 1949-cu ildə konservatoriyaya tanınmış pedaqoq Qulam Səmədzadənin (1906-1978) sinfinə daxil olub. Müəlliminin sevimli tələbəsinə çevrilən gənc ifaçı 1953-cü ildə "orkestr solisti" ixtisası üzrə konservatoriyanı peşəkar musiqiçi kimi müvəffəqiyyətlə bitirib. İstedadlı ifaçı 1950-1956-cı illərdə Nizami kinoteatrının estrada qrupunda çalışıb. Vaxtilə Bakı kinoteatrlarında yaradılmış orkestrlər film nümayişlərinin seansları arasında öz proqramları ilə çıxış edərək tamaşaçılara xüsusi zövq bəxş edirdilər. Bakı filarmoniyasında Azərbaycan Dövlət Estrada Orkestrinin təşkil edildiyi dövrdə (1956) K.Manaflı ora işə dəvət olunub və 1962-ci ilə kimi həmin kollektivdə çalışıb. Adı peşəkar ifaçıların sırasında çəkilən K.Manaflı orkestrin ən yaxşı birinci saksafon və klarnet ifaçılarından idi. Buna görə də Kamal bəy həmin dövrdə "Əməkdə fərqləndiyinə görə" medalı ilə təltif olunmuşdu. Orkestrdə fəaliyyət göstərdiyi illərdə o, Rəşid Behbudovla (1915-1989) birlikdə keçmiş SSRİ-nin əksər şəhərlərinin konsert səhnələrində çıxış edirdi.

K.Manafli "Nizami" kinoteatrında estrada orkestri yaratmış (1962) və həmin kollektivə rəhbərlik etmişdi. O, gənc musiqiçilərin hazırlanması sahəsində də fəallıq göstərirdi. 1966-cı ildə 1 nömrəli Uşaq Musiqi məktəbində (indiki V.Mustafazadə adına 2 nömrəli Uşaq İncəsənət Məktəbi: F.N) direktor müavini, 1967-ci ildə isə axşam musiqi məktəbinin direktoru vəzifəsində çalışan K.Manafli həm estrada, həm də xalq musiqiçiləri arasında "Orkestr Musiqiçiləri Bürosu"nun ("*Büro Orkestr Muzikantov*") direktoru (1969-1977) kimi də tanınırdı. Bu, həmin illərdə yaradılmış kiçik orkestrlərdə, dəfn mərasimlərində, toy məclislərində iştirak edən musiqiçilərin, həmçinin pioner düşərgələrində fəaliyyət göstərən kollektivlərin işinə nəzarət edən qurum idi. O vaxt belə bir sistemin mövcud olduğu məlumdur.

Kamal Manafli. 1952-ci il

Kamal Manafli. Təxminən 1962-1965-ci illər

Tanınmış musiqiçi 1977-ci ildən başlayaraq A.Zeynallı adına Musiqi Texnikumunun (indiki Azərbaycan Milli Konservatoriyası nəzdində Musiqi Kolleci: F.N) nəfəs və zərb alətləri şöbəsində klarnet ixtisası üzrə pedaqoji fəaliyyətə başlamışdı. Yaradıcılıq həyatı boyunca heç vaxt klassik musiqi əsərlərini ifa etməyən K.Manafının repertuarına əsasən estrada janrında yazılmış əsərlər və folklor nümunələri daxil idi. Görkəmli sənətkar xalq musiqisi ilə maraqlansa da, heç vaxt toy məclislərində çıxış etmirdi. İstisna hallarda qohumların, dost-tanışların şadlıq mərasimlərində qonaq olarkən onun klarnetdə ifasını dinləmək istədikləri zaman melodiyalar səsləndirirdi. Belə nümunələrə Azərbaycan musiqisi ilə yanaşı moldav, rus və qaraçı musiqisi də daxil idi. O, həmin əsərləri estrada janrına uyğun, avropasayağı, bəzən də djaz üslubunda ifa edərdi.

Kamal Manafli. Təxminən 1977-1978-ci illər

Kamal Manafının həyat yoldaşı əslən türk qızı idi. Köçəri tayfalarından olan Simuzər xanımın (1933-1986) valideynləri Gürcüstan ərazisində yerləşən, vaxtı ilə Osmanlı imperiyasının ərazilərindən biri olmuş Qara Təhlə kəndinin sakinləri idilər. Ancaq Simuzər xanım ailəsi ilə birlikdə kənddə deyil Tiflisdə yaşayırdı. Moskvada Həmkarlar İnstitutunu bitirən bu xanım ailə həyatı qurduqdan sonra isə Bakıya köçmüş və ömrünün sonuna kimi burada yaşamışdı.

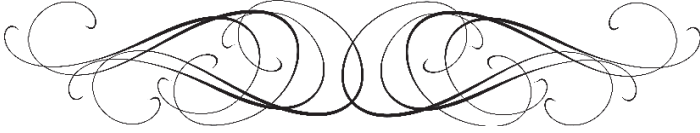
Simuzər Manaflı. 1975-ci il

Simuzər xanım və Kamal Manaflı. 1982-ci il

Mehribanlıq və işgüzarlığı ilə seçilən Simuzər Manaflı bütün həyatını ailəsinə və həmkarlar təşkilatı işinə həsr etmişdi. Anasının dörd dil bildiyini qeyd edən Arif bəy evdə onun azərbaycan və gürcü dillərində mahnılar oxuyarkən atası ilə Simuzər xanımı müşayiət etdiyini söyləyir. Anasının tez-tez Borçalını yada saldığını da unutmur. Simuzər xanımın anasının əmisi oğlu və sonradan bacısı Şövkətlə (1923-1993) ailə həyatı qurmuş Əsgər İbad oğlu Məmmədovun (1914-1986) Borçalı aşıqlarından [12] olduğunu deyir [125; 126; 127; 128; 129]. A.Manaflı uşaq vaxtı atası ilə birlikdə Borçalıya gedərkən onun ifasında saz havalarını dinlədiyini bildirir, evdə atası ilə birlikdə çıxış edən Aşıq Əsgər Təhləlini çox gözəl xalq musiqçisi kimi xatırlayır.

Məlum olduğu kimi, A.Manaflı erkən yaşlarından məhsuldar musiqi mühitində və atasının sənətkar dostları arasında formalaşmışdır. Bu da onun gələcəkdə klassik əsərlərlə yanaşı Azərbaycan muğamlarını, xalq mahnılarını ifa etməyə təkan verən başlıca amillərdən birinə çevrilmişdir.

MUSIQİ ALƏMİNƏ “SEHIRLİ SƏSLƏR”LƏ BAŞLANAN SƏYAHƏT

Bakı şəhərində Kamal Manaflının ocağında dünyaya göz açan (2 dekabr 1957-ci il) balaca Arifə atasının gözəl ifaçılıq istedadı sirayət edib. O, şəhərin mərkəzi küçələrindən birində yerləşən və qonşuluğunda bir sıra tanınmış ziyalı ailələrin, incəsənət xadimlərinin yaşadığı evlərini indi də çox yaxşı xatırlayır. A.Manaflı görkəmli sənət xadimlərinin əhatəsində böyüyüb. Musiqiyə beş yaşı olanda tamaşa etdiyi “Sehirli səslər” adlı cizgi filmində eşitdiyi Y.Heyfetsin ifasında violində səslənən əsərə maraqla göstərməklə bu alətin səs tembrinə heyran qalan və bütün ömrü boyu onun güclü cazibəsindən xilas ola bilməyən A.Manaflı elə uşaqlıqdan öz sənət yolunu müəyyən edib. Tamaşa etdiyi cizgi filmə dinlədiyi P.Sarasatenin musiqisi bütün qəlbinə hakim kəsildiyinə görə o, violin alətinə kiçik yaşlarından maraqla göstərməyə başlayıb.

Günlərin bir günü uşaq baxçasında oxuduğu dövrdə radio verilişinə qonaq dəvət edilən bir neçə istedadlı həmyaşadı arasında o da var idi. Balaca dostları kimi azyaşlı Arifə də gələcəkdə hansı peşənin sahibi olacaqsan sualı ünvanlandıqda onun ürəyindən elə həmin anda violin ifaçısı olmaq keçir. Beləliklə də Arifin gələcək tale yolu elə həmin gün məlum olur. Oğlunun musiqiçi olmaq arzusunun radionun efiri vasitəsilə dinləyən ata və ana övladının istəyini dərhal yerinə yetirirlər. Təhsil alması üçün onu Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbinin simli alətlər şöbəsinə gətirirlər.

Bununla da gələcəyin parlaq violin ifaçısının musiqi dünyasına ilk addımına yol açılır. Arif Manaflının ifası yeniyetməlik dövründən dinləyicilərin marağına səbəb olur. Səkkizinci sinifdə oxuyarkən gənc musiqiçi hər gün öz çalğısını daha çox təkmilləşdirməyə səy göstərir. Əzmkarlığı və çalışqanlığı sayəsində müəllimlər və musiqiçilər tərəfindən məktəbin ən qabaqcıl şagirdi kimi nüfuz qazanır. Sonralar isə onun dərin təsir gücünə malik ifası bütün musiqi ictimaiyyəti və musiqisevərlər tərəfindən alqışlarla qəbul edilir.

*Arif Manafli anası Simuzər xanımla.
1958-ci il*

*Arif Manafli və bibisi qızı Sevil
Novruzova. 1958-ci il*

*Arif Manafli, anası Simuzər xanım və bibisi qızı
Sevil Novruzova ilə birgə. 1958-ci il*

Arif Manaflı anası Simuzər xanımın qucağında, atası Kamal, bibisi qızı Sevil, bibisi Rəna Manaflı və onun kiçik qızı Nərgiz ilə birlikdə 1 may bayramında. 1959-cu il

Arif Manaflı bibisi Rəna xanımla. Təxminən 1962-1963-cü illər

Arif Manaflı (ortada) uşaq baxçasında. 1963-cü il

Arif bibisi qızları Sevil və Nərgiz ilə birgə. 1964-cü il

*Arif Manaflı bibisi qızları Sevil və Nərgiz Novruzova
bacıları ilə birgə. 1964-cü il*

*Arif Manaflı bibisi Rəna xanımın həyat yoldaşı tanınmış klarnet ifaçısı
Mehti Novruzov və onun qızları Sevil və Nərgiz ilə birgə.
Təxminən 1964-1965-ci illər*

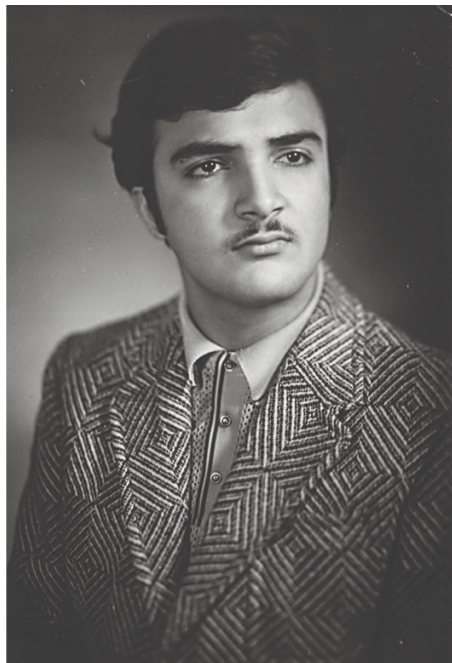

*Soldan sağa: Aydın Manaflı, Sevil və Nərgiz Novruzova bacıları,
Arif Manaflı. Təxminən 1965-ci il*

*Arif Manaflı (ortada), Mehti Novruzov və onun böyük qızı Sevil ilə birgə.
Təxminən 1964-1965-ci illər*

1976-cı ildə Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbinin simli alətlər şöbəsini bitirən A.Manafli sonradan Ü.Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına (indiki Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyası: F.N.) professor Tahir Atakişiyevin (1927-2012) sinfinə qəbul olunur. Lakin sonradan təhsilini P.İ.Çaykovski adına Moskva Dövlət Konservatoriyasında (1976-1981) professor Dmitriy Mixayloviç Sıqanovun (1903-1992) rəhbərliyi ilə davam etdirir. Gənc musiqiçi ifaçılıq səviyyəsini təkmilləşdirmək, bu sənətin sirlərinə dərinləndən bələd olmaq məqsədilə 1983-cü ildə N.A.Rimski-Korsakov adına Leningrad Dövlət Konservatoriyasına (indiki Sankt-Peterburq Konservatoriyası: F.N) professor

*Arif Manafli'nin gəncliyi.
1974-cü il*

B.L.Qutnikovun sinfinə aspiranturaya daxil olur. O illərdə klassik və həmin dövrün bəstəkarlarının mürəkkəb əsərlərini səsləndirir. Leningradda təhsil alarkən tələbə Arif 1984-1985-ci illərdə Q.Qarayevin, R.Hacıyevin, A.Rzayevin və başqa bəstəkarların əsərlərini elmi-ifaçılıq baxımından araşdırır. Diplom işi kimi gənc musiqiçi "Azərbaycan bəstəkarlarının konsertləri" adlı elmi tədqiqatını təqdim edir.

A.Manafli tələbə vaxtı qırğız bəstəkarı Muratbek Akimoviç Beqaliev (1955) ilə yaradıcılıq təması qurur. Onun hazırda K.Moldobasanova adına Qırğızistan Milli Konservatoriyasının rektoru olan M.Beqaliev (1955) ilə ünsiyyəti 1978-1979-cu illərdən başlayıb. Dostlar Moskva şəhəri, *Malo Qruzinskaya 22/24* ünvanında yerləşən yataqxananın V mərtəbəsində birlikdə iki il otaq yoldaşı olublar. Gənc musiqiçilərin dostluq əlaqələri elə həmin dövrdə yaradıcılıq görüşlərinə çevrilib. A.Manafli P.İ.Çaykovski adına Moskva Dövlət Konservatoriyasında təhsil aldığı illərdə (1976-1981) tələbə bəstəkarların əsərlərinin səsləndiyi konsertdə M.A.Beqaliev "Violin üçün sonata"sını, daha sonra isə "Kvartet"ini ifa edib. Aspiranturayı bitirdikdən sonra (1985) vətənə qayıdan gənc musiqiçi M.Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında solo konsert proqramı ilə çıxış edib.

**Arif Manaflı Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasında
ilk konsertdə çıxış edərkən**

Daha sonra dağıstanlı dirijor Pavel Yadıxın (1922-2000) idarəsilə Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestrinin müşayiəti ilə İ.Bramsın məşhur “violin konserti” [71] onun təfsirində dinləyicilərə çatdırılıb [2].

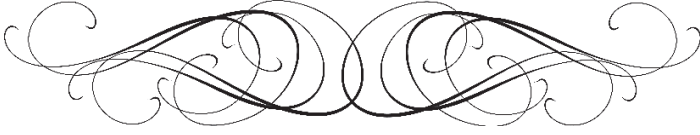
A.Manaflı əmək fəaliyyətinə 1985-ci ildə M.Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının solisti kimi başlayıb. 1988-1993-cü illərdə Üzeyir sənət ocağında müəllim kimi işini uğurla davam etdirən və müstəqil yaradıcılıq yolunda əminliklə addımlayan peşəkar musiqiçi zəngin violino ifaçılığı ənənələrinə marağını daha da dərinləşdirib. Sənətdə püxtələşmiş gənc solistin erkən yaradıcılığı Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin məhsuldar dövrünə təsadüf edib. Bakıda qaynar yaradıcılıq həyatına qədəm qoyan Arif bəy vətəninə çoxsaylı və rəngarəng məzmunlu proqramlarla konsertlər verməyə başlayıb. Müxtəlif tədbirlərdə geniş dinləyici kütləsi qarşısında, televiziya və radio verilişlərində tez-tez maraqlı və yadda qalan çıxışları ilə musiqi dairələrinin diqqətini cəlb edib. Beləliklə də ifa etdiyi əsərlərin çox hissəsi Azərbaycan Televiziya və Radiosunun Qızıl Fonduna daxil olunub. Fərhad Bədəlbəyli (1947) ilə birlikdə səsləndirdiyi Q.Qarayevin və A.Rzayevin [4] sonataları 1988-ci ildə Moskvada *Dom radioada* “Melodiya” firması tərəfindən vala yazılaraq musiqisevərlərin ixtiyarına (1990) verilib. Həmin əsərlər A.Manaflının təşəbbüsü ilə onun 60 illik yubileyində Türkiyədə CD disko köçürülərək (2017) yenidən dinləyicilərin qəlbinə yol tapıb.

2014-cü ildə isə onun və fortepianoda İlyas Mirzəyevin (1961) ifasında türk bəstəkarı Aydın Özdenin 14 pyesinin toplandığı “Söz bitdi” adlı CD musiqi albomu [118] nəfis tərtibatda işıq üzü (2017) görüb.

A.Manafının fərdi təbiəti kimi yaradıcılıq palitrası da olduqca zəngin və maraqlıdır. Onun çoxsaylı konsert proqramına Azərbaycanla yanaşı xarici ölkə bəstəkarlarının əsərləri daxildir. İstedadlı violin ifaçısı Q.Qarayevin “Skripka ilə fortepiano üçün sonata”sını [18; 19; 20], “Don Kixot” simfonik qravürlərindən Aldonsanın ölümünü [28; 29], “İldırımli yollarla” baletindən rəqsi [25; 26; 27], “Yeddi gözəl” baletindən valsı [21; 22; 23; 24], “Adajio” və “Elegiya”nı [30], F.Əmirovun “Muğam poema”sını, həmçinin “Nəsimi” baletindən Məhəbbət rəqsini [31; 32; 33], C.Cahangirovun “Skripka ilə simfonik orkestr üçün konsert”ini [34], T.Quliyevin “Sonata”sını [36], S.Ələsgərovun “Rapsodiya”sını [35] məharətlə səsləndirib. Onun ifasında səslənən A.Məlikovun “Məhəbbət əfsanəsi” baletindən monoloq, “Türk qızlarının rəqsi”, o cümlədən “Şur” [50; 51; 52] və “Bayatı-şiraz” [53; 54; 55; 56] muğamları da dinləyicilər tərəfindən maraqla qarşılanıb. Sənətkarın gənc yaşlarından qazandığı nailiyyətlər növbəti yeni arasıkəsilməz uğurlarının başlanğıcına təkan verib. Onu digər konsertlərə həvəslə hazırlaşmağa ruhlandırır.

BƏSTƏKARLARLA YARADICILIQ TƏMASI

Virtuoz ifaçıya müraciət edən yaradıcı şəxsiyyətlərin sayı çox olub. A.Manafli N.A.Rimski-Korsakov adına Leninqrad Dövlət Konservatoriyasında təhsil aldığı dövrdə atasından onun ifasını dinləməsi üçün maestro Niyazi (1912-1984) ilə əlaqə saxlamağını xahiş edib. Arif bəy maestro ilə olan ilk görüşü belə xatırlayır: “1984-cü ilin aprel-may ayları idi. 40 dəqiqəlik proqram hazırlamışdım. Maestro M.Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasında mənim ifamda (konsertmeyster İrina Qarkavina (1948) idi: F.N) Y.Sibelisun “Violin konserti”nə [77; 78] və M.Ravelin “Qaraçı qızı” rapsodiyası əsərlərinə [79; 80] qulaq asdı. Dinləyişdən sonra orkestrdə çalışan violin ifaçısı, konsertmeyster Tamilla Quliyevanı (1938) yanına çağırdı və mənim barəmdə onunla danışdı. Niyazi ifam bitdikdən sonra atama üzünü tutub ‘ .... oğlunu indiyə qədər nə üçün üzə çıxarmamısan? Bilirsənmi, mənim yanıma ifalarını dinləməyim üçün kimlər öz övladlarını gətirirlər?’ deyə müraciət etdi. Həmin gün T.Quliyev (1917-2000) maestra ‘ ... biz bu ifaçıya dəstək olacağıq’ söylədi. Niyazi Mədəniyyət Nazirliyinin əməkdaşına zəng vurub mənim barəmdə söz açdı. Həmin telefon söhbətindən sonra tez-tez Aztv və Radiosunun efirinə dəvət edilməyə başladım. Deyə bilərəm ki, Aztv-nın və Radiosunun Qızıl Fondunda mənim ifamda səslənən müxtəlif bəstəkarların əsərlərinin həmin dövrə aid audio və video lentləri qorunur. Niyazi məni ilk dəfə görəndə nədənsə müsəlman deyə müraciət etdi. O, gənc musiqiçi kimi mənə yol açmaq istəyirdi. Bunun üçün Mədəniyyət Nazirliyinə zəng edib yeni violin ifaçısını musiqi ictimaiyyətinə təqdim etmək məqsədilə hamını Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasına dinləyişə çağırdı. Lakin bu hadisədən çox keçmədi ki, səhhətində yaranan problemlərə görə özü təqdimatda iştirak edə bilmədi. Həmin vaxt müalicə olunurdu, onu görmək üçün xəstəxanaya getmişdim. Niyazi mənim musiqi ictimaiyyətinə təqdimatımla bağlı bütün işləri T.Quliyevə həvalə etmişdi. O dövrdə biz onunla hələ qohum deyildik. Amma T.Quliyev musiqiçi kimi atamı tanıyırdı. Niyazi xəstəxanada olarkən T.Quliyev musiqi ictimaiyyətinin nümayəndələrini, təxminən 20 nəfərə yaxın şəxsi - Mədəniyyət Nazirinin müavini Mamed Ziyadovu, violin ifaçıları Azad Əliyevi (1928-1994), Sərvər Qəniyevi (1937-2010) və bəstəkarları ifama qulaq asma-

ları üçün filarmoniyaya çağırırdı. Dinləyiş başlayarkən T.Quliyev atama 'Kamal, Kamal sən də gəl' deyə onu içəri dəvət etdi. Beləliklə, həmin gün Niyazi özü iştirak edə bilməsə də məni ictimaiyyətə tanıtdı. O ərəfədə maestronun Fransaya konsert səfəri nəzərdə tutulmuşdu. O, məni də həmin konsertdə çıxış edəcək musiqiçilərin qrupuna daxil etmək istəyirdi. Bu maestronun şəxsi təşəbbüsü idi. Baxmayaraq ki, təqdimatdan sonra mənim də Fransaya getməyimlə bağlı qərar verilmişdi, amma əfsus ki, həmin konsertdə iştirakım mümkün olmadı. O illərdə Leninqrada Dövlət Konservatoriyasında təhsil aldığıma görə Rusiyada qeydiyyatda idim. Xarici ölkəyə getmək üçün oradan tövsiyyə cavabı almaq tələb olunurdu. Qeydiyyatım Bakıda olsa idi bunu edə bilərdim. Ancaq Leninqradda oxuduğum üçün təhsil aldığı müəssisəyə müraciət etməli oldum. Orada hərtərəfli sorğu-sual edilməyimə baxmayaraq kommunist partiyasının birinci katibi tərəfindən müsbət rəy almadım. O, tövsiyyəni imzalamaqdan yayındı. Birinci katib Sovet İttifaqının hüduqlarından kənar ölkəyə səfər edəcəyim üçün məsuliyyəti öhdəsinə götürmək istəmirdi. Bu hadisədən sonra mən Niyaziyə zəng vurub onu vəziyyətdən xəbərdar etdim. Məsələdən agah olan maestro, M.Ziyadova qarşılaşdığım hal ilə bağlı məlumat verdi. O, bununla bağlı Leninqrada - Smolnıyə zəng etsə də müsbət nəticə əldə edə bilmədi. Beləliklə də Fransaya yaradıcılıq səfərim təxirə salındı. Həmin dövrdə belə bir qəribə sistem var idi. Mən isə Leninqradda qalıb təhsilimi davam etdirdim. Avqust ayında maestronun vəfatı xəbəri yayıldı. Niyazi dünyasını dəyişsə də mənim gələcək yaradıcılıq inkişafım üçün geniş yollar açdı".

İctimaiyyətə təqdimatından sonra gənc musiqiçinin professional səviyyəli ifasını dinləyən və məmnun qalan Azərbaycan bəstəkarları tərəfindən onun sənətkarlığına maraq artır ki, belə şəxslərin sırasında T.Quliyevin adını çəkmək olar. Onunla qohumluq əlaqələri yaranmamışdan əvvəl qonşu olduğunu bildirən A.Manafli bəstəkarla görüşlərini belə xatırlayır: "T.Quliyevin film üçün yazdığı musiqi fraqmentlərini violində səsləndirmək üçün ara-bir onun evinə gedirdim. Ona rejissorlardan filmlərə musiqi yazmaqla bağlı sifarişlər gəlirdi. T.Quliyev təcrübəli bəstəkar idi. Artıq yaşa dolduğu illərdə böyük həcmli əsərlər yazmasa da, aldığı bəzi sifarişlər üzərində çalışırdı. Lakin əsərlərin səslənməsini duymaq üçün hərdən yazdığı musiqini ifamda dinləməyə ehtiyac hiss edirdi. Çox görkəmli musiqiçi olmasam da, T.Quliyev məni tanıdığına görə bəzən evinə çağırır, hansısa mövzunu violində səsləndirməyimi xahiş edir, özü isə həmin vaxt pianoda məni müşayiət edirdi. O, yeni qələmə aldığı musiqinin necə səsləndiyini eşitmək istəyirdi. Mən ifa etdikcə isə notlar üzərində bəzi qeydlər aparırdı. T.Quliyevin dəvəti

ilə onun evində üç dəfə olmuşam və hər dəfə də fərqli musiqi nümunələrini əvvəlcədən hazırlaşmadan səsləndirmişəm. Bir dəfə ondan violin üçün yazılmış əsəri (1987) varmı deyə soruşdum. O, “Skripka və fortepiano üçün sonata” bəstələdiyini, amma əsəri indiyə kimi heç kəsin ifa etmədiyini dedi. Müəllifdən sonatayı səsləndirmək üçün mənə verməyini xahiş edəndə notların onun kitabxanasında olmadığını söylədi və əlavə etdi ki, əsərin əlyazması Azərbaycan Radiosunun Fondundadır. Mənə Aztv və Radiosunun rəhbərliyinə rəsmi məktubla müraciət etdikdən sonra notları əldə edəcəyimin mümkün olacağını bildirdi. Məktub hazırlayıb Aztv-na göndərdim. Beləliklə də sonatanın notu mənə təqdim edildi və həmin əsəri konsertlərin birində səsləndirdim. Bu, bəstəkarın yaradıcılığının erkən dövrlərində - tələbə vaxtı yazdığı gözəl əsər idi. Mənim və konsertmeyster Emin Məmmədovun (1957) ifasında sonatayı dinləyənlər (1990) müəllif xəyalən tələbəlik illərinə geri dönüb çox xoşhal olmuşdu. Əsərin musiqisi bəstəkarın gənclik xatirələri ilə assosiasiya yaratdığı üçün onları dilə gətirib mənimlə bölüşmüş və pianoda sonatayı əzbərdən ifa etmişdi. Sonradan isə qardaşım Aydın (1962) görə T.Quliyev ilə qohumluq əlaqələrimiz yarandı. O, 1985-ci ildə bəstəkarın kiçik bacısı Emilyya (1939-2015) xanımın qızı ilə ailə qurdu”.

C.Cahangirov (1921-1992) yaradıcılıq təmasında olmuş Arif bəy bəstəkarın İsmayıl Hacıyevin (1949) dirijorluğu ilə “Skripka ilə simfonik orkestr üçün konsert”ni ifa etdiyini bildirir: “Bir dəfə C.Cahangirov məni violin konsertinin ikinci redaksiyası üzərində işləmək üçün evinə çağırırdı. Əsəri hazırladıqdan sonra konsertlərin birində onu ifa etdim. Sonradan həmkarım A.Əliyev böyük səmimiyyətlə nə üçün müəllifin konsertin ifasını ona deyil, mənə həvalə etdiyi sualını ünvanladı. Cavab verdim ki, bunu onun özündən soruşmaq lazımdır. A.Əliyev çox təmiz qəlbli insan olmaqla yanaşı həm də gözəl musiqiçi idi. Məndən yaşca böyük olan bu şəxsiyyəti pak insan kimi xatırlayıram”. Qeyd etmək lazımdır ki, C.Cahangirovun yazdığı “Skripka ilə simfonik orkestr üçün konsert”in 1990-cı ilə aid A.Manafının ifasında səslənən audio yazısı Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondunda mövcuddur.

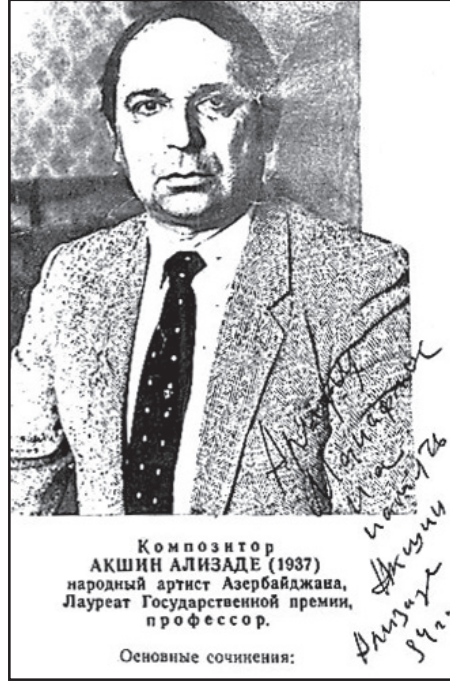
Arif bəy əsərini ifa etməsi üçün müraciət edən yaradıcı şəxsiyyətlər sırasında S.Ələsgərovun (1924-2000) da adı çəkilməlidir. O, bəstəkarın sifətində onun ifası üçün “Bayatı-Şiraz” muğamı əsasında ayrı-ayrı operettalarından müxtəlif fraqmentləri birləşdirərək tərtib etdiyi “Rapsodiya”-nı pianoçu Teymur Şəmsiyevlə (1956-2019) birlikdə səsləndirməklə (1990) dinləyicilərin rəğbətini qazanıb. İstedadlı musiqiçi müstəqil yaradıcılıq həyatına qədəm qoyduqdan sonra konsertlərdə X.Mirzəzadənin (1935-2018), A.Rzayevin [44; 45; 46], İ.Mirzəyevin və A.Əzi-

movun [49] da sonatasını uğurla ifa edib. A.Məlikovun (1933-2019) baletlərindən ayrı-ayrı konsertlərdə səsləndirdiyi bəzi nömrələr isə musiqi ictimaiyyəti tərəfindən alqışlarla qəbul olunub.

A.Manafının yaradıcılıq bioqrafiyasında elə nümunələr də vardır ki, onun ifası üçün nəzərdə tutulmuş yazılıb. Musiqi tarixindən bildiyimiz kimi, müxtəlif janrların yaradılmasında bəstəkarlarla yanaşı yüksək səviyyəli ifaçıların rolu dənılmazdır. A.Rzayevin (1930-2015), A.Əlizadənin (1937-2014), S.İbrahimovanın (1939-2022), L.Vaynşteynin (1945-1994), İ.Mirzəyevin virtuos musiqiçinin ifasını nəzərə alaraq qələmə aldıkları əsərlərini bura aid etmək mümkündür. A.Əlizadənin violin və piano üçün "Portret"i (1987), həmçinin "Violin ilə orkestr üçün konsert"i (1990) onun təfsirində tanınıb. "Portret" əsəri görkəmli sənətkar tərəfindən Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqındakı tədbirdə T.Şəmsiyevlə birlikdə təqdim edilib [38]. Digər əsər ilk dəfə olaraq 1990-cı ildə Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasında Bəstəkarlar İttifaqının plenum konsertində Y.Adıgözəlovun (1959) dirijorluğu ilə səsləndirilib.

Gənc ifaçı plenum tədbirlərinin davam etdiyi bir həftə ərzində S.İbrahimovanın "Skripka və simli orkestr üçün musiqi" (1990) əsərini [39; 40; 41] və L.Vaynşteynin "Skripka ilə orkestr üçün konsert"ini (1989) Ramiz Məlikaslanovun (1942) dirijorluğu ilə böyük müvəffəqiyyətlə ifa edib. Arif bəy L.Vaynşteynin həmin əsərini bəstəkarın vəfatından sonra ona ithaf olunan konsertdə də səsləndirib [47]. Plenum tədbirlərinə həsr edilmiş konsertlərdə A.Manafının Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestri, Azərbaycan Televiziyası və Radiosunun Niyazi adına Simfonik Orkestri və Q.Qarayev adına Azərbaycan Dövlət Kamera Orkestri ilə olan uğurlu çıxışları Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının katibi tərəfindən onun fəxri adla təltif olunması ilə nəticələnib [5; 6]. A.Əlizadənin Arif bəyin və Rəna İsmayılovanın (1950) birgə ifası üçün bəstələdiyi violin və orqan üçün "Dialog" (1991) əsəri

Fazilə Nəbiyeva _____

isə Kamera və Orqan Musiqisi Zalnın yeni açılış konsertində musiqi ic-
timaiyyətinin diqqətinə çatdırılıb.

AKSHIN ALIZADEH
AKSHIN ALIZADEH

DIALOG
DIALOG

для скрипки и органа
for violin and organo

Fazıl Nəbiyev

BAKU

S.İbrahimovanın “Süita”sı (1986), İ.Mirzəyevin A.Manafının təklifi ilə sonralar “Violin və fortepiano üçün sonata”sı (2000) əsasında yaratdığı Türkiyədə ilk dəfə olaraq 2004-cü ildə onun ifasında səslənən “Violin və simfonik orkestr üçün konsert”i [48], A.Rzayevin 1961-ci ildə bəstələdiyi “Sonata”sı, “Skripka ilə simfonik orkestr üçün I konsert”i (1964) və 1987-ci ildə maestro Rauf Abdullayevin (1937) idarəsi ilə Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının plenumunda ifa olunan 1990-cı ildə yazdığı “Violin, viola və simfonik orkestr üçün konsert”i, həmçinin başqa bəstəkarların əsərləri tanınmış musiqiçinin təfsirində böyük nailiyyət qazanıb. Qeyd olunmalıdır ki, A.Rzayevin “Skripka ilə simfonik orkestr üçün I konsert”ini [42; 43] A.Manafılı 1987-2005-ci illər ərzində həm Azərbaycanda, həm də Türkiyə Cümhuriyyətində dəfələrlə ifa edib. Əsərin onun tərəfindən sonuncu səslənməsi Tekfen Filarmonik simfonik orkestri ilə birgə olub. A.Manafının bildirdiyinə görə o, bu konserti hər dəfə sanki öz əsəri kimi duyaraq dinləyicilərə çatdırıb. Müəllif dəfələrlə musiqiçilər arasında həmin konsertin ən gözəl təfsirçisinin A.Manafılı olduğunu dilə gətirib.

İzmir Dövlət Simfonik Orkestri tərəfindən dirijor Ender Sakpınarın idarəsi ilə Arif Manafının ifasında Azər Rzayevin əsəri səslənərkən. Türkiyə, 1997-ci il

Virtuoz sənətkar Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərinin ilk uğurlu ifaçısı kimi musiqi tariximizdə iz qoyub. Demək olar ki, o illərdə vio-

lin üçün yazılmış, lakin A.Manafli tərəfindən konsertlərdə səsləndirilməyən əsərlər olmayıb. Həmin dövrdə yeni yaranmış sənət nümunələri ilk dəfə məhz onun ifasında musiqiseverlərə təqdim edilib. Belə əsərlərdən biri də A.Əzimovun (1946) yazdığı (1968) “Violin və fortepiano üçün sonata”sıdır. A.Manafli bu əsəri Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının kiçik salonunda (1988) müvəffəqiyyətlə ifa edib. İ.Mirzəyevin “Violin və simfonik orkestr üçün konsert”inin də ilk dəfə onun ifasında dinləyicilərə təqdim olunduğunu bildirmək lazımdır.

*Arif Manafli bəstəkar İlyas Mirzəyevlə birgə Fransada.
Paris, 2005-ci il*

A.Manafli yaradıcılıq fəaliyyəti boyunca Azərbaycan violin ifaçılığı sənətində fərdi üslubu ilə seçilib. Təcrübəli ifaçı keçmişə nəzər yetirib musiqi ilə zəngin olan ömür kitabından bəzi səhifələri vərəqləyərkən İ.Mirzəyevin adı çəkilən əsərinin onun ifaçılığının və təfəkkürünün tam yetkin dövrünə təsadüf etdiyini vurğulayır. Bu konsertin Q.Qarayevin yaradıcılıq incilərindən sonra fəlsəfi ideya baxımından yüksəkdə dayandığı qənaətində olduğunu söyləyir. A.Manafli təkcə Azərbaycan bəstəkarlarının deyil, dünya musiqi xəzinəsinə daxil edilən digər əsərlərin də ifaçısıdır. İ.S.Baxın a-moll və E-dur, V.A.Mosartın № 3 və 4 violin konsertləri, həmçinin F.Mendelsonun, Y.Sibeliusun, İ.Bramsın, L.V.Bethovenin bu janrda yazılmış əsərləri onun tərəfindən geniş musiqi ictimaiyyətinə təqdim olunub.

L.V.Bethovenin “Violin konserti”nin ifası ilə bağlı Arif bəy heç vaxt unutmadığı çox kövrək xatirəsini yada salır: “Bakıda 1986-cı il 19 dekabr tarixində Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının tələbə simfonik orkestri ilə konsertim var idi. Məşqlər etmişdik, afişalar paylanmışdı. Həmin ilin 14 dekabr tarixində anam dünyasını dəyişdi. Beş gün sonra verəcəyimiz konsertə hazır olsam da əhvalım yaxşı deyildi. Buna görə də konsertdə çıxış etmək istəmədiyimi F.Bədəlbəyliyə bildirdim. O, mənə dedi ki, belə bir hadisə onun da başına gəlib. Biletlər satıldıqdan sonra konsert ərəfəsi əmisi vəfat edib. Ancaq o, kədərini içində boğaraq səhnəyə çıxıb. Fərhad bəy mənə biz incəsənət xadimləri olduğumuz üçün belə hallarda da konsertlərdən imtina edə bilməyəcəyimizi söylədi. Bildirdi ki, bu bizim sənət vəzifəmiz olduğuna görə onu etmək məcburiyyətindəyik”. Göründüyü kimi, Arif Manaflı da əsl sənətkar kimi öz peşəsinə qarşılaşdığı hansı vəziyyətdən asılı olmayaraq daima sədaqət nümayiş etdirib, yüksək amal uğrunda çalışıb, həqiqi sənətə xidmət göstərüb və buna nail olub.

Vurğulamaq vacibdir ki, yaradıcılıq yolu daim nailiyyətlərlə zəngin olan peşəkar musiqçinin konsert proqramına təkcə Azərbaycanın tanınmış simalarının deyil, həm də xarici ölkə bəstəkarlarının və cüzi sayda qardaş türk xalqının nümayəndələrinin əsərləri daxildir. O, türk bəstəkarlarından Necati Gediklinin (1944) “Sonata”sını [114] ifa etdiyini söyləyir. Tekfen orkestri ilə birgə konsertlərdə türk bəstəkarlarının simfonik əsərlərinin səsləndirilməsində iştirakını bildirir [88; 89; 90]. Virtuoz sənətkar bunlarla yanaşı İ.Bramsın № 8 və 17 “Macar rəqslər”ini [72], Manuel de Falyanın “İspan rəqsi”ni [81], Y.Sibeliusun “Noktyürn”ünü [75; 76], həmçinin A.Dvorjakın “Qaraçı mahnısı”nı, L.Vaynşteynin “Gün batımı”nı [87] da məharətlə musiqi ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırıb.

A.Manaflı Qərbi Avropa bəstəkarlarının yaradıcılığına həm vətəninə, həm də Türkiyədə çalışdığı illərdə dəfələrlə müraciət edib. O, müxtəlif konsertlərdə L.V.Bethovenin № 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8, F.Şubertin Adur. Duet [66; 67], İ.Bramsın № 2; 3 [69; 70], V.A.Mosartın № 4, G.F.Hendelin № 5; 6, E.İzainin № 3 [84], M.Vaynberqin № 5 sonatalarını, eləcə də E.Qriqin c-moll, E.Tsimbalistin “Qədim üslubda sonata”sını və S.Frankın əsərini məharətlə səsləndirib.

Tanınmış musiqçinin konsert repertuarı yuxarıda sadalananlarla bitmir. Yaradıcılıq sferası olduqca geniş olan Arif bəyin konsert proqramına İ.Bramsın “II Skerso”su və “Trio”su, M.Ravelin “Qaraçı qızı” rapsodiyası, P.Sarasatenin “Qaraçı təranələri” [60], “İntroduksiya və Taranella”sı, H.Venyavskinin D-dur “Polonez”i [64; 65], E.Bloxun “İmprovi-

zasiya”sı [83], N.Paqanininin “Kampanella”sı [86], “Kantabile”si, I konsertin II hissəsi olan “Adajio”su [85], K.S.Sansın “İntroduksiya və Rondo Kapriciozo”su, “Tarantella”sı, “Hovanez”i [73; 74], həmçinin D.Şostakoviçin “Trio”su və “4 Prelüd”ü, S.Prokofyevin “Üç portağala məhəbbət” baletindən valsı və s. daxildir. Onun təfsirində uğurla səslənən digər nümunələr isə P.İ.Çaykovskinin “Vals skerso”su, “Düşüncələr”i, “Melonxolik serenada”sı və “Melodiya”sidir. Bu əsərlər də digərləri kimi görkəmli sənətkar tərəfindən dəfələrlə konsertlərdə dinləyicilərin diqqətinə çatdırılıb.

A.Manafli xalq musiqi irsinə müraciətdə də fərqli yanaşma nümayiş etdirməsi ilə fərqlənən sənətkardır. Uşaqlıqdan atasının ifasında dinlədiyi zəngin folklor yaradıcılığı onun musiqi duyumunun inkişafına dərin nüfuz edib. O, fəaliyyətinin müxtəlif mərhələlərində təkcə Azərbaycan və xarici ölkə bəstəkarlarının yaradıcılıq irsinin deyil, eyni zamanda şifahi ənənəli peşəkar musiqi incilərinin də gözəl ifaçısı olub. Arif bəy istər Azərbaycanda yaşadığı dövrdə, istərsə də Türkiyə Cümhuriyyətində çalışdığı illərdə xalq musiqisinin ifasına meyl göstərib. Sənətkarın “Rast”, “Şur”, “Bayatı-Şiraz” muğamlarını və bəzi xalq mahnılarımızı [91; 92] dost ölkədəki konsertlərdə dinləyənlər bunun əyani şahidi olublar. Tanınmış musiqiçi muğamların ifasına ilk dəfə olaraq Bakıda fəaliyyət göstərdiyi illərdə başlayıb. O, Mirhaşım Haşimov və A.Əliyevin işləmələri [7] əsasında “Şur” və “Bayatı-Şiraz” muğamlarına öz əlavələrini daxil etməklə səsləndirib.

Arif Manafli bütün bunlarla yanaşı Azərbaycan Dövlət Fortepiano Triosunun yaradılmasında yaxından iştirak edib. Bu barədə aşağıdakı sətirlərdə onun söylədiklərindən məlumat almaq mümkündür: “Leninqradda təhsilimi başa vurub vətənə qayıtdıqdan sonra mədəniyyət nazirinin müavini M.Ziyadovun fəaliyyəti dövründə maestro Niyazi ifama qulaq asmış və məni T.Quliyevun vasitəsi ilə musiqi ictimaiyyətinə təqdim etmişdi. Onlar tərəfindən ifam bəyənildiyinə görə həmin dövrdə (1985) Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasına solist kimi işə qəbul olunmuşdum. O illərdə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında da əsas ştatda konsertmeyster kimi çalışırdım. Buna görə də musiqiçilər arasında tanınırdım. Bir gün F.Bədəlbəyli mənə Ü.Hacıbəylinin 100 illiyi münasibətilə, keçmiş *Verxnyaya priyutskaya*, sonralar Ketsxoveli (indiki Ak. Şamil Əzizbəyov 67/69: F.N) ünvanında yerləşən bəstəkarın ev-muzeyində “Üzeyir Hacıbəyov” adlı sənədli filmin çəkildiyini (1986) söylədi. Çəkilişə bir gün qalmış violonçel ifaçısı Rasim Abdullayevi (1944) və məni Üzeyir bəyin (1885-1948) əsərini ifa etmək üçün onun vaxtı ilə yaşadığı ev-muzeyinə dəvət etdi. “Aşıqsayağı” əsəri-

nin notunu verərkən sabahkı çəkilişdə bu pyesi ifa edəcəyimizi dedi. Biz səhəri gün muzeydə bir-iki saat məşq etdikdən sonra onu dinləyicilər qarşısında səsləndirdik. O vaxt F.Bədəlbəyli də Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasının solistlərindən biri idi. Mən muzeydəki çıxışımızdan sonra ona Azərbaycan triosunu yaratmaq barədə təklif verdim. Təşəbbüsümü onun nəzərinə çatdırarkən dedim ki, Rusiya Federasiyasının, Ukrayna və Qazaxstan Respublikalarının belə kollektivləri var. Bizim kamera, simfonik və opera orkestrlərimiz mövcuddur, kvartet də həmişə hər yerdə səslənir. Ancaq triomuz yoxdur.

Arif Manaflı Fərhad Bədəlbəyli ilə birlikdə Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasında. 2009-cu il

Министерства культуры Азербайджанской ССР
Азербайджанская Государственная
ФИЛАРМОНИЯ
имени М. Магомаева

4 АВРЯЙИ 1987-1988 **4** АВРЯЙИ 1987-1988

ПРЕМЬЕРА

ФОРТЕПИАННОЕ ТРИО

исполняют
народный артист Азербайджанской ССР, лауреат Государственной премии Азербайджанской ССР, лауреат Международных конкурсов
республикан, лауреат - Международных конкурсов

ФАРХАД БАДАЛБЕЙЛИ
(фортепиано)

АРИФ МАНАФЛЬ
(скрипка)
Лауреат Международных конкурсов

РАСИМ АБДУЛЛАЕВ
(виолончель)

И в программе:

ШУМАН - Трио ре минор
ШОСТАКОВИЧ - Трио, посвященное памяти И. Н. Саллертисского

Начало концерта в 20.00 Билеты продают в

O vaxt gənc musiqiçi kimi irəli sürdüyüm təklif F.Bədəlbəylinin bəyin xoşuna gəlmişdi və üçümüz birlikdə Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyası nəzdində ilk milli trionu yaratmağa nail olmuşduq.

F.Bədəlbəyli tərəfindən dəvət olunan violonçel ifaçısı R.Abdullayev onun təklifinə müsbət cavab vermişdi. Yadımdadır 1986-cı ildə filarmoniyadakı açılış konsertində R.Şuman və D.Şostakoviçin (Sollertinskinin xatirəsinə) "Trio" sunu, həmçinin K.Debüssinin "Uşaq küncü" əsərlərini ifa etdik. R.Şumanın musiqisi F.Bədəlbəylinin o qədər xoşuna gəlmişdi ki, 'mən öləndə bu əsəri səsləndirərsiniz' demişdi. O illərdə trio ilə maraqlı konsertlər verirdik. Əsasən muzeylərdə təşkil olunan tədbirlərdə Fidan və Xuraman Qasımova bacıları ilə birgə çıxış edirdik. Bizim xaricdən gəlmiş qonaqlar qarşısında da konsertimiz olmuşdu. Üç nəfərlik kollektivimiz ilə birlikdə Azərbaycan günləri həftəsi çərçivəsində Rusiyaya, Fransaya, Tunisə xarici səfərlərə getdiyimizi söyləyə bilərəm. Həmin konsertlərdə Azərbaycanı təmsil edərək xalq musiqi ifaçılarımızdan olan Qəndab Quliyeva (1949-2017) və başqaları ilə birlikdə 10-15 nəfərdən ibarət kiçik qrupla səfərlərdə olmuşuq. F.Bədəlbəyli və Eldar İsgəndərovla (1950) Karpentras, sonra isə Tunis şəhərlərində yaradıcılıq ezamiyyəti zamanı konsertlərdə Ü.Hacıbəyliyə başlayaraq müxtəlif bəstəkarların əsərlərini səsləndirirdik. Mən ərəb dinləyicilərə muğamlarımızı da təqdim edirdim.

Ancaq bütün bunlara baxmayaraq filarmoniyanın nəzdində yaradılmış Azərbaycan Dövlət Fortepiano Tiosu uzun müddət fəaliyyət göstərə bilmədi. İki il keçməmiş R.Abdullayev işləmək üçün Suriyaya köçdü. F.Bədəlbəyli isə bundan sonra fəaliyyətini davam etdirə bilməyəcəyini dedi. Mən tək qalsam da bu işlə məşğul olacağıma qərar verdim. Həmin dövrdə yenidən solist kimi Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasının əsas ştatına qaytarıldım. 1987-ci ildə oraya yeni rəhbərliyin təyin olunmasından sonra bəzi musiqiçilərin fəaliyyəti büdcədən kənar hesaba keçirildi ki, onlar arasında mən, Zöhrab Adıgözəlzadə (1940-2012) və başqaları da var idi. O zamankı mövcud vəziyyəti nəzərə alaraq başladığım işi davam etdirmək məqsədilə sponsora müraciət etməli oldum. Həmin illərdə Emil ilə yaxşı təmasda idim. O, sənaye naziri Topçiyevin oğlu idi. Biz dost idik, onun ailə üzvləri xətrimi çox istəyirdilər. Emilin həyat yoldaşı pianoçu idi. Dostumun ofisi Yaşıl Teatrın yaxınlığında yerləşirdi. Vəziyyətdən xəbərdar olan Emil mənə 'Arif, əhvalını pozma. Sənə sponsor tapacam' dedi. O, məndən trioya kimləri daxil edəcəyimi soruşdu. Mən rəsmi olaraq rəhbərlik edən şəxs kimi bəstəkar A.Rzayevi, E.İsgəndərovu (violonçel) və pianoçu Vasif Həsənovu (1948) nəzərdə tutduğumu söylədim. Beləliklə də Emilin dəstəyi və "Azəri" şirkətinin sponsorluğu ilə kiçik kollektivimiz "Azəri triosu" adı ilə fəaliyyətini iki il davam etdirə bildi.

Азербайджанская Республика

АЗЕРБАЙДЖАНСКОЕ ФИЛАРМОНИЧЕСКОЕ ОБЩЕСТВО
им. М. Магомеєва

ЗАВЕДЕНИЕ КЛАССИЧЕСКОЙ И ОРГАННОЙ МУЗЫКИ

4 октября 1991 г. **ПРЕМЬЕРА**

КОНЦЕРТ ТРИО „АЗЕРИ“

В составе:
звездный трио республики

АРИФ МАНАФЛЫ (скрипка)
ВАСИФ ГАСАНОВ (ф-но)
ЭЛЬДАД ИСКЕНДЕРОВ (виолончель)

В концерте принимает участие Народная артистка республики

ХУРАМАН КАСИМОВА

В программе:
произведения Моцарта, Шуберта, Шостаковича,
Уз. Гаджибекова, Азера Разаева

Начало в 19.00

Билеты продвоятся

Sonradan başqa bir dostumun köməyi ilə yeni sponsor tapıldı. Biz həmin iş adamının maliyyə dəstəyi ilə Fidan (1947) və Xuraman (1951) Qasımovalar ilə birlikdə 1992-ci ilə qədər sayca çox olmasa da konsertlər verdik. Çıxışlarımızda Niyazinin “Arzu” romansını, İ.Bramsın “Trio”-sunu və digər əsərləri ifa etdiyimizi xatırlayıram. Qeyd edim ki,

kinostudiyada Rafiq Babayev (1936-1994) tərəfindən trionun ifasında Aztv vasitəsilə bəzi ifalarımız təxminən 1991-1992-ci illərdə lentə də yazılmışdı. 1992-ci ildə V.Həsənovun Türkiyəyə gedişindən sonra trionun fəaliyyəti tamamilə dayandırıldı. Beləliklə də biz 1986-1988-ci illərdə F.Bədəlbəyli və R.Abdullayevlə, 1988-1992-ci illərdə isə E.İsgəndərov və V.Həsənovla yaradıcılığımızı bu istiqamətdə mümkün qədər davam etdirə bildik”.

Arif Manaflının Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin inkişafına dair xidmətləri trionun fəaliyyəti ilə sona çatmır. Sənətkarın peşekarlığına göstərilən maraq onun yaradıcılığını təsviri incəsənətlə də birləşdirir. Beləliklə də istedadlı ifaçı Bakı İncəsənət Mərkəzinin musiqiçi üzvlərindən birinə çevrilir. Bu barədə danışarkən o, keçmiş xatirələrini hafizəsində yenidən təzələyir: “Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin 13-cü birinci katibi Əbdürrəhman Vəzirovun rəhbərliyi dövründə (1988-1990) “Yaradıcı Gənclər Assosiasiyası”nın bazasında Bakı İncəsənət Mərkəzi təşkil olunanda (1988) mənim 28 yaşım var idi. İstedadlı yaradıcı gənclərdən ibarət bu birliyin yaradılmasında əsas məqsəd Azərbaycan mədəniyyətini tanıtdırmaq, gənc rəssamların sərgilərini təşkil etmək və musiqiçilərin yaradıcılığını geniş kütlələrə çatdırmaqdan ibarət idi. Mərkəzin yaradılması təşəbbüsü rəssam Müslüm Eldarov (1956-2003) tərəfindən olmuşdu. O, öz ətrafında səmərəli fəaliyyət göstərən Ucal Haqverdiyev (1960-2004), Oleq İbrahimov (1943) və başqa sənət dostlarını, həmçinin musiqiçiləri birləşdirə bilmişdi. Musiqiçilər arasında F.Bədəlbəyli, bəstəkarlar Nazim Mirişli (1962), Elmar Feel (1961) və mən var idim. M.Eldarovun atasının dəstəyi ilə Bakı İncəsənət Mərkəzi üçün Azərbaycan kinoteatrının yaxınlığında iki mərtəbəli bina ayrılmış, təmir edildikdən sonra istifadəyə təqdim olunmuşdu. O dövrdə musiqiçilər arasında tanınırdım. F.Bədəlbəyli məni mərkəzə üzvlüyə dəvət edərkən onun təklifi ilə razılaşdım. Beləliklə də başqa bir yaradıcılıq dünyasına daxil oldum. Ətrafımda mənimlə həmyaşıl olan müxtəlif üslublarda çalışan sənətkar ruhlu rəssamlar var idi. Onların yaradıcılığı ilə tanışlıq mənə böyük zövq bəxş edirdi. Ara-bir rəssamların emalatxanalarına da gedir, yaratdıqları əsərlərinin ərsəyə gəlməsi prosesini izləyirdim. Onlar klassik deyil, əsasən avanqard, pop-art, kubizm üslubunda maraqlı işlər üzərində çalışırdılar. Mən isə sərgilər təşkil ediləndə orada təmənnəsiz konsertlər verirdim. Sərgilərdə xarici qonaqlar da iştirak edirdilər. Onlar bizim rəssamların əsərlərini satın alırdılar. Mühit yaradıcı şəxslərdən ibarət olduğu üçün orada ifa etmək mənə çox xoş təsir bağışlayırdı. Buna görə də o dövrdə həm musiqiçilərlə, həm də rəssamlarla yaradıcılıq təmasında idim.

Arif Manaflı Fransada. 1998-ci il

Bakı İncəsənət Mərkəzinin xətti ilə təşkil edilən sərgilər təkcə Azərbaycanda deyil, xarici ölkələrdə də olurdu. Mən Fransaya səfərimizi xatırlayıram. O vaxt çox böyük qrupla Parisə yola düşmüşdük. Bizimlə birlikdə rəqs kollektivi və djaz qrupu da getmişdi. Xuraman xanım, E.İsgəndərov və F.Bədəlbəyli ilə Karpentrasdakı sərgidə iştirak edərəkən trio ilə konsert vermişdik. X.Qasımova bizim müşayiətimizlə solo oxuyurdu.

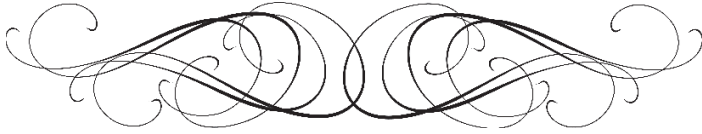
Parisdə olarkən U.Haqverdiyevin vasitəsi ilə Ü.Hacıbəylinin qardaşı qızı ilə tanış olmuşduq. 45 yaşlı həmin xanım atasının həmvətənləri üçün orada otel təşkil etmişdi. Fransada muzeylərə, sərgilərə gedə bilməyimiz üçün bizə biletlər verilmişdi. Həmin biletlərlə istədiyimiz muzeylərə gedə bilərdik. Mən Luvr muzeyində və Paris Notrdam kilsəsində olmuşdum.

Bakı İncəsənət Mərkəzinin üzvü kimi trio ilə Tunisdə də canlı konsert verdiyimizi söyləyə bilərəm. Orada köhnə şəhərin içində qalanın daxilində qurulmuş səhnədə çıxış etmişdik. Tunisin şimal hissəsində kiçik kəndlər, şəhərlər, kafelər və s. yerləşirdi. Yadımdadır orada açıq meydana təşkil olunan sərgiyə bələdiyyə sədri də gəlmişdi. Biz həmin meydana konsert verirdik. Meydanda Q.Qarayev və başqa bəstəkarların əsərlərini, həmçinin Azərbaycan muğamlarını səsləndirirdim. Orada məndən başqa musiqiçi nümayəndələrimiz də iştirak edirdilər. Kim isə tar və kamançada çalır, kim isə qarmonda ifa edirdi. Qəndab xanım muğamlarımızı əcnəbi dinləyicilərə çatdırırdı. Onun ifasında səslənən Azərbaycan musiqisi ərəblərdə çox böyük maraq oyatmışdı. Bütün bunlar sərgiyə gələnlərə də, bizə də olduqca xoş təsir bağışlayırdı.

Həmin illərdə Bakıda - Şüvələnda gənclik istirahət mərkəzləri fəaliyyət göstərirdi. Orada yay aylarında konsertlər və sərgilər təşkil olunurdu. Bütün bunlar istedadlı gənclərə dəstək naminə həyata keçirilirdi. Biz Şüvələnda tətildə olarkən konsert vermişdik. O vaxt Ə.Vəzirov da gənclərlə görüşmək, onların məsələlərini müzakirə etmək, həll yollarını axtarmaq üçün istirahət mərkəzinə gəlmişdi. Şüvələnda həmin günkü görüşdə konsertdən əvvəl yaradıcı gənclərin çıxışları dinlənildi. Mən də salonda olan gənc musiqiçi kimi təklifimi səsləndirdim. Azərbaycanda da musiqi alətlərindən ibarət kolleksiyanın yaradılması ilə bağlı çıxış etdim. Bizim musiqiçilərin xaricdəki konsertlərdə, müsabiqələrdə iştirak etmək üçün alətlərinin olmadığını dedim. Musiqi alətlərindən ibarət kolleksiyaların qonşu dövlətlərdə olduğunu dilə gətirdim. Təklifim sonradan tam həyata keçməsə də bunu o vaxt hər kəsin qarşısında söylədim. Həmin illərdə gənclik şövqü ilə çox fəal şəkildə çalışır, təkliflər irəli sürür və təşəbbüslər göstərirdim. Mənim Bakı İncəsənət

Mərkəzində üzvlüyüm həyat məni qardaş ölkəyə köçməyə məcbur edənə qədər davam olundu. Bakıda qazandığım rəssam dostlarım xətrimi çox istəyirdilər. Buna görə də işləmək üçün xaricə getdiyimi biləndə kassanı açıb cibimə 300 dollar pul qoymuşdular”.

A.Manaflının keçmiş xatirələrindən məlum olur ki, istedadlı musiqçi kimi o, yaradıcılığının Bakı dövründə çox fəal çalışıb, məhsuldar yaradıcılığı ilə Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin inkişafına öz töhfələrini verib. Virtuoz violin ifaçısı fəaliyyətini ölkəsindən kənar da davam etdirəndi illərdə də müxtəlif konsertlərdə Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərini dəfələrlə səsləndirib, qardaş ölkə dinləyicilərinin diqqətini zəngin xalq musiqi irsimizə yönəldib ki, bütün bunlar təqdirəlayiq haldır.

SƏRHƏDLƏR AŞAN KONSERT İFAÇILIĞI VƏ ORKESTRLƏRDƏ FƏALİYYƏTİ

Erkən yaradıcılığı Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin məhsuldar dövrünə təsadüf edən A.Manafli 1985-1993-cü illərdə Bakıda Nazim Rzayevin (1925-2006), R.Abdullayevin, R.Məlikaslanovun, İ.Hacıyevin və Yalçın Adıgözəlovun idarəsi ilə geniş və rəngarəng proqramlarla konsertlər verib. Həmin dövrdə violin üçün yazılmış Azərbaycan bəstəkarlarının yeni musiqi əsərləri ilk dəfə məhz onun təqdimatında tanınıb. Peşəkar violin ifaçısı Rusiyada təhsilini başa vurub vətənə qayıtdıqdan sonra barokko dövrünün bəstəkarlarının – C.Tartininin, A.Korellinin, A.Vivaldininin yaradıcılıq nümunələrini ifa edib. Gənc solist müstəqil yaradıcılıq yoluna qədəm qoyduğu dövrdə isə N.Paqanininin, F.Mendelsonun, İ.Bramsin, L.V.Bethovenin konsertlərini, T.Albinoninin [59], P.Sarasatenin, İ.S.Baxın [57; 58], Korelli-Kreyslerin [61; 62; 63], H.Venyavskinin, K.Sensansın, F.Şubertin, E.Bloxun, Manuel de Falyanın, M.Ravelin, E.İzainin, R.Şumanın, həmçinin XX əsr bəstəkarlarının – D.Şostakoviçin, S.Prokofyevin, İ.Stravinskinin [82], Y.Sibeliusun musiqi incilərini məharətlə paytaxt tamaşaçılarına çatdırıb. A.Manafli təkcə azərbaycanlı dirijorlar ilə deyil, sonralar Naci Özgüç (1964), Erhan Parlat (1968), Orhan Şalliel (1968), Ender Sakpınar (1956), Tolga Taviş (1980), Emin Güven Yaşlıçam (1953), Nesrin Bayramoğulları (1971), Marek Pijarovski (1951), Can Beyli (1937) kimi musiqiçilərlə də eyni səhnədə çıxış edib. Görkəmli ifaçı bir çox pianoçularla yaradıcılıq təmasında olub. Onun ayrı-ayrı illərdə F.Bədəlbəyli, T.Şəmsiyev, Məmməd Quliyev (1960), Zəhra Quliyeva (1951), Çingiz Sadıxov (1929-2017), Fərid Adıgözəlzadə (1964), Samirə Aşumova (1963), Zöhrə Hüseynova (1968), Emin Məmmədov (1957), Tatyana Dombik (1948), Aykut Bakır (1949), Aslı Gedikli (1977), Aleksandr Mekeev (1960) ilə birgə iştirakı alqışlarla qarşılanıb [119; 120; 121].

Hazırda gilavar və xəzri mehli doğma Bakısından uzaqda yaşamasına baxmayaraq qəlbi həmişə vətən eşqilə döyünən A.Manaflinin konsert fəaliyyətinin yayılma arealı olduqca geniş olub. Xoş sorağı Azərbaycanın hüdudlarından çox-çox kənardakı nüfuzlu konsert zallarından gələn tanınmış musiqiçi əldə etdiyi uğurları ilə həm türk qardaşlarımızı, eyni zamanda həmvətənlərimizi də hər zaman qürurlandırır.

A.Manafının ifaçılıq fəaliyyəti həmişə iki istiqamətə şaxələnib. O, yaradıcılığının hər iki yönünü uğurlu şəkildə bir-birilə uzlaşdırmağı bacarıb. Görkəmli sənətkar müxtəlif nüfuzlu orkestrlərdə çalışdığı illərdə solist kimi də fəaliyyətini dayandırmayıb. Onun Azərbaycandan başqa müxtəlif illərdə Türkiyədə, 1998-1999-cu illərdə isə Fransada və Almaniyada solo konsertləri təşkil olunub. A.Manafılı Avropa, Asiya və Ərəb ölkələrinə yaradıcılıq səfərlərinə yollanıb. Dünyanın 36 ölkəsində - Türkiyədə, Rusiyada, Ukraynada, Gürcüstanda, Yaponiyada, İngiltərədə, İspaniyada, Fransada, Almaniyada, Rumıniyada, Tunisdə, Qazaxıstanda, Qırğızıstanda, Özbəkistanda və s. konsertlərdə çıxış edib. Onun Türkiyənin Borusan və Tekfen kimi nüfuzlu orkestrlər ilə xarici ölkələrdəki konsertlərdə birgə iştirakı yaradıcılığının əsas tərkib hissələrindən birini təşkil edir.

Arif Manafılı (ön sırada soldan ikinci) Borusan orkestrinin kollektivi ilə. İzmir, 1995-ci il

Yaradıcılıq yolunun Türkiyənin tanınmış musiqi kollektivləri ilə necə kəsişməsi barədə sualıma gözəl musiqiçi belə cavab verir: "İlk də-

fə olaraq mən 1994-cü ilin aprel ayında Borusan kamera orkestrində fəaliyyətə başladım. Bu kollektiv ilə biz Türkiyənin müxtəlif şəhərlərində konsertlər vermişik, dünyanın 17 ölkəsində yaradıcılıq səyahətində olmuşuq.

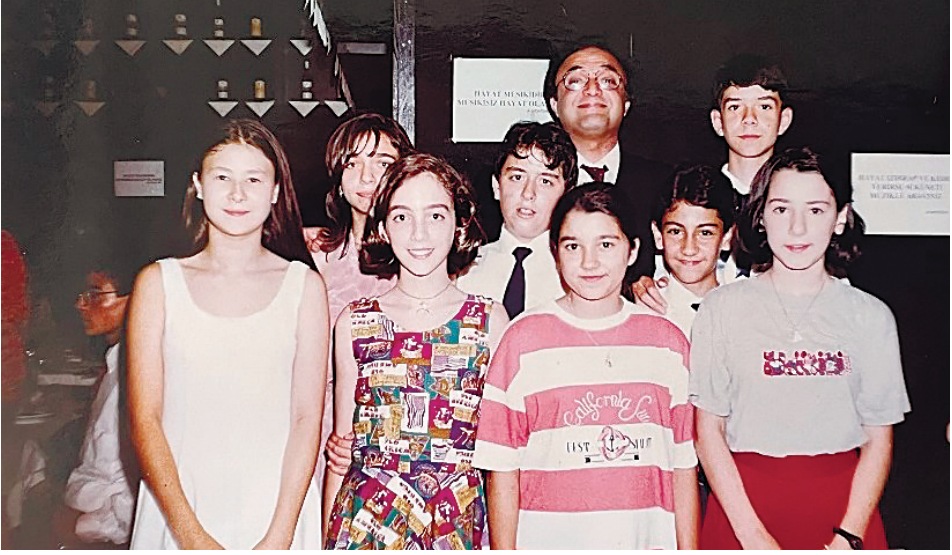
*Arif Manaflı Artur məktəbində Borusan orkestrinin konsertində.
İzmir, 1995-ci il*

Həmin orkestrə violin ifaçısı və dirijor Saim Akçıl (1938) tərəfindən dəvət edilmişdim. O, 1989-cu ildə dirijor Erol Erdinçlə (1945) Azərbaycana konsert vermək üçün gələn musiqiçilərdən biri idi. S.Akçılın Bakıda Azərbaycan Televiziyası və Radiosunun Niyazi adına Simfonik Orkestrilə konserti olmuşdu. Türkiyədən təşrif buyurmuş musiqiçiləri zənnimcə, bəstəkar V.Adıgözəlov (1935-2006) evinə qonaq dəvət etmişdi ki, onların arasında həmkarı A.Rzayev də var idi. Həmin məclisdə o, öz əsərinin yazıldığı valı Saim bəyə bağışlamışdı. Vala Q.Qarayevin (1918-1982) və onun F.Bədəlbəyli ilə mənim ifamda səslənən "Skripka və fortepiano üçün sonata"ları köçürülmüşdü. Saim bəy Türkiyəyə qayıdıandan sonra A.Rzayevin də əsərini bizim ifamızda dinləmiş, çox bəyənmiş, notunu özü ilə apardığı həmin sonatanı vətəninə konsertlərin birində ifa etmişdi. Beləliklə də A.Rzayevin hədiyyə etdiyi val vasitəsilə məni azərbaycanlı violin ifaçısı kimi qiyabi olaraq tanımışdı.

1993-cü ildə mən də bir qrup musiqiçi həmvətənim ilə birlikdə Türkiyənin Edirne şəhərində yerləşən Trakya Universitetinə işə qəbul-la bağlı müraciət etmişdim. Orada çalışdığım dövrdə İstanbula getmək və fəaliyyətimi həmin şəhərdə davam etdirmək istəyirdim. Həmin vaxt İstanbuldan Trakya Universitetinə gənc violin ifaçısı gələcəkdə müəllim kimi əsas ştata işə götürülmək üçün dəvət olunmuşdu. Mən həmin xanımla tanış olanda ona Azərbaycandan gəldiyimi söylədim və yaradıcılıq fəaliyyətim barədə məlumat verdim. Həmkarıma İstanbuldakı musiqiçilərlə görüşmək istədiyimi bildirəndə o, mənə yaşlı nəslin nümayəndəsi olan S.Akçıl adlı müəllimi barədə danışdı. Mən Saim bəyə çatdırması üçün valımı xanıma təqdim etdim. Elə alındı ki, Q.Qarayevin və A.Rzayevin sonatalarının yazıldığı həmin val 1994-cü ilin fevral ayında Saim bəyə ikinci dəfə mənim tərəfimdən hədiyyə edildi. O, A.Rzayevin və mənim bir-birimizdən xəbərsiz olaraq bağışladığımız valı əvvəl də dinlədiyi üçün azərbaycanlı sənətkar kimi qiyabi olaraq məni tanıyırdı. Bu dəfə isə harada olduğumu tələbəsindən soruşmuş və tezliklə A.Manafly ilə əlaqə yaradacağını söyləmişdi. S.Akçıl çox inkişaf etmiş bir neçə dil bilən musiqiçi idi. O, mənim Borusan kamera orkestrində fəaliyyət göstərməyimin təşəbbüskarı oldu. "Borusan" Türkiyənin ən böyük şirkətlərindən biridir. Holdinqin rəhbərinin oğlu Ahmet Kocabıyık (1955)

musiqini sevir və fleytada həvəskar səviyyədə ifa edirdi. S.Akçıl ona kamera orkestri yaratmaq barədə təklifini bildirərkən Ahmet bəy razılaşmış və tədrisən fəaliyyətə başlamaq barədə qərara gəlmişdilər. Beləliklə də 1993-cü ildə qurulan orkestrin 1994-cü ilin aprel ayında ilk konserti baş tutmuşdu.

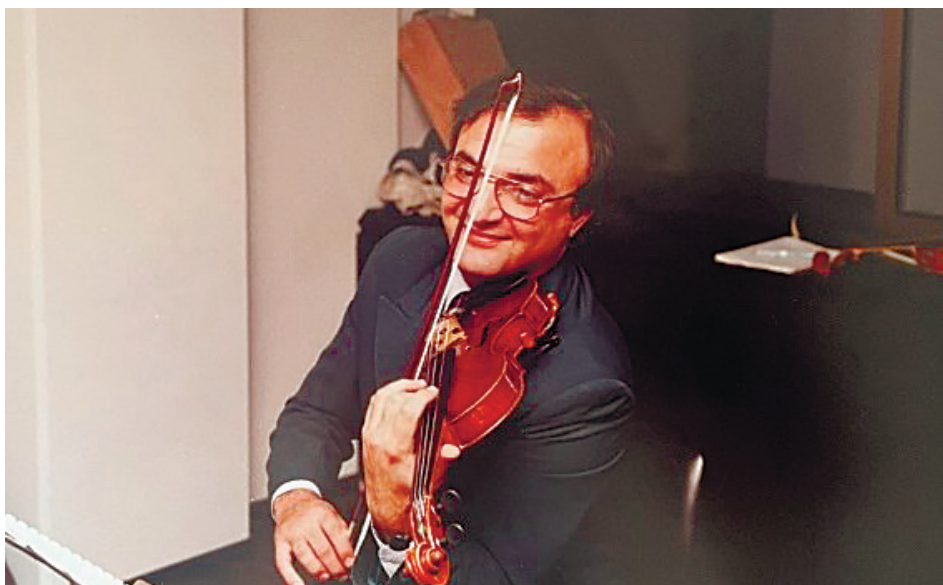

Arif Manaflı şagirdləri ilə birlikdə. Trakya, 1995-ci il

Arif bəy, Saim Akçıl və Anatoliy Bajenovla Harbiye Açıq Hava Teatrında. İzmir, 1996-cı il

Mən orkestrə qəbul ediləndə artıq kollektiv təşkil edilmiş və proqram hazırlanmışdı. Tədbir ərəfəsində mənimlə əyani tanış olan Samim bəy zəng edib konsertin aprel ayına nəzərdə tutulduğunu, proqramın hazır olduğunu və siyahının tərtib edildiyini söylədi. İndi orkestrə yeni solist daxil edə bilməyəcəyini, amma məni İstanbulda dost kimi qarşılayacağını, lakin bu dəfə zəhmətimin qarşılığında məvacib ödəməyəcəyini bildirdi. O, məni kollektivlə tanış olmağım üçün orkestrə dəvət etdi. Lakin son məqamda elə alındı ki, ora iş qəbul olundum və ilk konsertdə səhnəyə çıxdım. İstanbul simfonik orkestri ilə verdiyimiz konsertdə adım siyahıda olmadığı üçün oteldə deyil, S.Akçılın dəstəyi ilə bir neçə gün ərzində onun viola ifaçısı olan dostu Türkmən Günerin (1952) evində qonaq oldum. O, İstanbul simfonik orkestrinin müdiri idi və Türkiyənin hörmətli şəxslərindən sayılırdı. Türkmən bəyin evində qonaq olduğum günlərdə liseydə oxuyan violin ifaçısı oğluna konsert ərəfəsi məşqlərdə bəzi tövsiyələr verirdim. Bununla da onun ailə üzvləri məni sənətkar və şəxsiyyət kimi yaxından tanıyıb necə pedaqoq olduğumu anlamışdılar. Bir gün o, məndən İzmirə gedə biləcəyimi soruşdu. Dedi ki, orada violin ifaçısına ehtiyac var. İzmirli Bakıya bənzərdirdim, ora sevdiyim şəhər olduğuna görə böyük məmnuniyyətlə Türkmən bəyin təklifini qəbul etdim.

*Arif Manaflı Borusan orkestrinin məşqlərinin birində.
Təxminən 1994-1998-ci illər*

Onun tövsiyyəsi ilə tərtib olunmuş illik konsert proqramı ilə tanış oldum. Proqramlar ənənəvi olaraq aprel ayında hazırlanırdı və biz sentyabrda festivallara başlayırdıq. Hansı solistin və ya dirijorun iştirak edəcəyi proqramda əvvəlcədən qeyd edilirdi. Türkmən bəy məni İstanbula rəsmi şəkildə göndərəcəyini və türk solisti kimi iştirak edəcəyimi dedi. Bildirdi ki, 'əgər türk solistləri 300-400 dollar məvacib alacaqlarsa, sizə xarici solist kimi 2500 dollar əmək haqqı veriləcək'. Bu şərtlərlə mən İzmirə getdim. Yolda onun başqa bir dostu İstanbul simfonik orkestrinin baş violonçel ifaçısı Reyent Bölükbaşı (1958-2012) ilə tanış oldum. Sonradan onunla dostluq əlaqələrimiz yarandı, məni dəfələrlə evinə qonaq dəvət etdi. Səfərdə olarkən Reyent bəy birillik proqramın hazır olduğunu, mənim beynəlxalq səviyyəli solist kimi ödənişlə dəvət edilə biləcəyimi söylədi. Solistlərin yarışının əsasən türk, digər hissəsinin isə tanınmış xarici musiqçilərdən ibarət olduğunu da bildirdi. Ona görə bu layihədə Mədəniyyət Nazirliyindən razılığın əldə edilməsinin vacibliyini dedi və əlavə etdi ki, xarici solistlərin təsdiqi əsasən orada aparılır. Mən bu kollektivin rəhbərliyi tərəfindən vaxtı ilə S.Rixter (1915-1997), L.Pavarotti (1935-2007) kimi musiqçilərin orkestrdə iştirak üçün dəvət olunduqlarını eşitmişdim. Kollektivə geniş tamaşaçı toplaya biləcək tanınmış simalar dəvət edildiyinə görə maliyyə məsələləri nazirlik tərəfindən həll olunurdu. Beləliklə, 29 oktyabr 1994-cü ildə mən İzmir simfonik orkestrinin müdiri qaboy ifaçısı Sinan Olcay (1967) tərəfindən hava limanında qarşılandım. O, məni otelə apardı. Həmin gün İzmirdə "Cümhuriyyət bayramı"na həsr olunmuş tədbirdə Y.Sibeliusun "Skripka və simfonik orkestr üçün konsert"ini ifa etdim. O vaxtdan etibarən mən beş il ərzində xarici vətəndaş kimi Borusan kamera orkestrində fəaliyyət göstərdim. Bu orkestr ilə verdiyimiz konsertdə ikinci violinlərin partiyasını ifa edirdim. Onu da qeyd edirəm ki, İzmir Universitetinin rektoru Fethi İdman (1947) dostumun tələbəsi olmuşdu. O, İzmirdəki ilk konsertdə ifamı dinlədikdən sonra məni Dokuz Eylül Universitetinə müəllim [13] kimi işləməyə dəvət etdi. Həmin vaxt Trakyada çalışmağıma baxmayaraq onun təklifinə müsbət cavab verdim. Trakya Universiteti Dövlət Konservatoriyasının müdiri pianoçu Süleyman Sırrı Güner (1942) tərəfindən o dövrdə mənə rəsmi olaraq icazə verilməsəydi İzmir Universitetinə işə qəbul edilə bilməyəcəkdim. Xatırlayıram məndən 15 yaş böyük olan Süleyman bəy ifamı bəyəndiyi üçün '... get övladım bura sənin yerin deyil' demişdi. İzmirə gəlişim belə oldu. Borusan orkestri ilə əlaqəm yolumu Trakyadan, İzmirin Dokuz Eylül Universitetinə gətirdi. O vaxtdan etibarən (1994) mən müntəzəm olaraq azərbaycanlı musiqçi kimi ölkəmi 1998-ci ilə qədər həmin kollektivdə təmsil etməyə başladım.

BORUSAN ODA ORKESTRASI

Şef: Prof. Saim Akçıl

Solistler: Anatolij Bazhenov (Keman), Rozmourat Arnakouliev (Trompet)

J. S. Bach, J. Haydn, J. N. Hummel, Ulvi Cemal Erkin, B. Bartok

TAYYARE KÜLTÜR MERKEZİ
BURSA
26 MART 1996

Biletler Tayyare Kültür Merkezi'nde satışa sunulmuştur.

BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN İŞBİRLİĞİ İLE DÜZENLENMİŞTİR.

Dörd il fəaliyyət göstərdiyim Borusan kamera orkestrilə birlikdə iki aydan bir konsertlərdə çıxış edirdim. Borusan orkestri ilə biz həmin illər ərzində 4 CD diskdən ibarət albom hazırladıq. İlk albomu (1995, Sony Music) fleyta ifaçısı Şefika Kutluer (1961) ilə, ikincini (1996, Sony Music) qaboy çalan Taşkın Orayla (1948), digərini (1998, BKSM) viola ifa edən Ruşen Güneşlə (1940), sonuncunu (1998, BKSM) isə pianoçu Gülsin Onayla birgə (1954) buraxmışıq. Yüksək keyfiyyətlə yazılmış həmin CD-lərə V.A.Mosartın, P.İ.Çaykovskinin, P.Hindemitin və başqa bəstəkarların əsərləri daxil edilib.

Borusan Oda Orkestrası
Borusan Chamber Orchestra

Şef Conductor
SAİM AKÇİL
Flütist/Flute Soloist
ŞEFİKA KUTLUER

S. Marcedante ~ T. Erdener ~ A. Doorak

Aralık 1996 December 1996
Cemal Rəşit Rey Konser Salonu Cemal Reşit Rey Concert Hall

KONSER SERİSİ 2 CONCERT SERIES

Borusan Oda Orkestrası
Borusan Chamber Orchestra

Şef Conductor
SAİM AKÇİL

Obua Oboe
TAŞKIN ORAY

Tommaso Albinoni - Georg Philipp Telemann
Pjotr İlyich Tchaikovsky - Cengiz Tanç

Borusan Oda Orkestrası
Borusan Chamber Orchestra

Şef-Conductor
SAİM AKÇİL

Viyola-Viola
RUSEN GÜNES

Georg Philipp Telemann - Ottorino Respighi
Paul Hindemith - Ulvi Cemal Erkin

Borusan Oda Orkestrası
Borusan Chamber Orchestra

Şef Conductor
SAİM AKÇIL
Piyanist Pianist
GÜLSİN ONAY

W.A. Mozart ~ P.I. Tchaikovsky

Aralık 1995 December 1995
Cemal Reşit Rey Konser Salonu Cemal Reşit Rey Concert Hall

KONSER SERİSİ 1 CONCERT SERIES

Borusan kamera orkestrinin qurucusu (1993) S.Akçıl idi. O, həm də Tekfen Filarmonik orkestrini (1992) yaratmışdı. Əvvəlcə Qara dəniz kamera orkestri adı ilə fəaliyyətə başlayan bu kollektiv sonradan Tekfen Filarmonik Orkestri kimi konsert arealını genişləndirməyə başladı. Saim bəy Borusan kamera orkestrinə dörd il başçılıq etdikdən sonra fəaliyyətini təqaüd yaşına qədər (2015) Tekfen Filarmonik orkestrində davam etdirdi. Holding rəhbərinin kadr dəyişikliyinə əsasən 1998-ci ildə Gürer Aykal (1942) Borusan kamera orkestrinə baş dirijor təyin olundu. Bu hadisədən sonra S.Akçıl bütün həmkarlarını vaxtı ilə yaratdığı digər kollektivdə birgə çalışmağa səslədi. Lakin məndən, türkiyəli Melih Balçıkdan (1954), Ukraynadan olan iki sənətkar – Anatoliy Bajenovdan (1945), İvan Kuçerdən (1968) və rumıniyalı musiqiçi Ştefan Georgiodan (1951) başqa onun təklifini dəstəkləyən olmadı. Borusan

kamera orkestrində təxminən 25 nəfərə yaxın musiqiçi çalışırdı. Onlar kollektivə vaxtı ilə Saim bəy tərəfindən dəvət edilmişdilər. S.Akçılın təklifinə baxmayaraq musiqiçilər arasında fəaliyyətini Borusan kamera orkestrində davam etdirənlər də oldu.

Arif Manaflı Tekfen orkestrinin kollektivi ilə birlikdə. London, 2004-cü il

Saim bəy çox nüfuzlu şəxs idi. O, "Tekfen Holding" in rəhbəri Ali Nihad Gökyiğitə (1925-2023) orkestr yaratmaq barədə fikrini bildirər-kən təklifi dərhal qəbul olunmuşdu. Mən də 1994-cü ildən hər iki kollektivdə paralel olaraq çalışmağıma baxmayaraq, 1998-ci ildən etibarən Borusan kamera orkestrində ifaçılıq fəaliyyətimi dayandırdım. S.Akçılın dəvəti ilə Tekfen simfonik orkestrinə müntəzəm olaraq töhfələr verməyə başladım. Bu kollektivlə dünyanın yarısını gəzib dolaşdım, xeyli sayda yaradıcılıq səfərində oldum. Bizə həmin orkestrdə ən yüksək əmək haqqı ödənilirdi. Dünyanın heç bir kollektivində belə məvacib yox idi. Amma buna baxmayaraq günlərimiz səhərdən axşama qədər çoxsaylı gərgin iş saatları ilə keçirdi.

Arif Manaflı Londonda. 2009-cu il

*Arif bəy Tekfen orkestrində Efes Antik Teatrında konsertdə çıxış edərkən.
İzmir, 2011-ci il*

Həftə boyu məşqlərdə olduğumuza görə bir gün də istirahət etmirdik. Səsləndirəcəyimiz əsərlərin notları bizə əvvəlcədən göndərilirdi. Onları ifa etmək professional baxımdan çətin olmasa da, günlərimiz aramsız məşqlər ilə növbələşirdi.

Arif Manaflı (arxada sağdan birinci ayaq üstə), Saim Akçıl və Ali Nihat Gökyiğit (ortada ayaq üstə) və Tekfen orkestrinin kollektivi. 1999-cu il

Tekfen simfonik orkestri dövlət təşkilatı deyildi. Bu “Tekfen Holding”in maliyyə dəstəyi ilə fəaliyyət göstərən yaradıcı kollektiv idi ki, musiqiçilərin orada çalışdığı sponsorun istəyindən asılı olaraq dəyişirdi. Bunun çox amansız və sərt sistem olduğunu şahidiyəm. Mən həmin kollektivdə 23 il işləmişəm.

2017-ci ildən isə orkestrə təxminən 60 nəfərə yaxın gənc musiqiçi cəlb edildi. Beləliklə də kollektivin tərkibi yeniləndi. Holdingin rəhbəri A.N.Gökçiyiğit dünyasını dəyişsə də bu kollektiv hazırda fəaliyyətini davam etdirməkdədir.

Ümumilikdə, həm Borusan (1994-1998), həm də Tekfen orkestrində (1994-2017) çalışdığım illər ərzində ya birinci, ya da ikinci violinaların konsertmeysteri (və ya onun köməkçisi) kimi fəaliyyət göstərmişəm. Biz Tekfen orkestri ilə çox konsertlər vermişik [88; 89; 90]. Əgər Saim bəy 1994-1998-ci illərdə hər iki kollektivdə eyni vaxtda baş dirijor kimi işlədiyi dövrdə Borusan kamera orkestrində il boyunca dörd dəfə layihə hazırlayırdısa, Tekfen Filarmonik orkestrində isə bu bir dəfə may-iyun aylarında olurdu. Sonradan isə (1998) o, həmin kollektivlə birgə layihə sayını səkkizə çatdırdı. Saim bəy nüfuzlu musiqiçi olduğuna görə bu orkestrə gözəl töhfələr verirdi ki, ona dövlət tədbirləri də daxil idi. Tekfenin kollektivlə ildə bir dəfə keçirilən Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Zirvə görüşünün konsertində çıxış edirdik. Onu da deyim ki, 1999-cu ildəki konserti ulu öndər Heydər Əliyev

(1923-2003), Türkiyənin dövlət başçısı Süleyman Demirel (1924-2000) və başqa respublikaların dövlət və incəsənət xadimləri ilə birlikdə İstanbulda Bosfor boğazında, Osmanlı İmperiyasından qalma Çıraqlar sarayında keçirilən möhtəşəm tədbirdə dinləmişdi. Həmin layihə Qaradəniz hövzəsinə daxil olan ölkələrin musiqiçilərini özündə birləşdirirdi. Əslində Azərbaycanın Qaradənizə aidiyyəti olmadığına görə bu siyahıda adı yox idi. Lakin mən həmin kollektivin üzvü olduğum üçün hörmət naminə Azərbaycan bayrağı əlavə edilmişdi. Saim bəy məni şəxsən tanıdığı və qardaş ölkədən gəldiyimi bildiyinə görə buna təşəbbüs göstərmişdi.

Arif Manafı Ali Nihat Gökyiğitlə birlikdə Kadoqan Holldakı konsert günlərində. London, 2004-cü il

Arif Manaflı Tekfen orkestrinin kollektivi ilə birgə. London, 2003-cü il

Tekfen orkestrinin konserti. London, 2004-cü il

Azərbaycanın rəsmi olaraq üzv dövlətlərdən birinə çevrilməsi isə S.Demirelin təşəbbüsü ilə olmuşdu. O, "Tekfen Holding" in rəhbəri ilə eyni yaşda idi, dostlar İstanbuldakı Artur adlı liseydə birlikdə təhsil almışdılar. Ulu öndər 1999-cu ildəki iclasda iştirak edəndə S.Demirel dostu A.N.Gök-yiğitə 'Heydər bəy də buradadır. Bu təşkilata Xəzər dənizini necə daxil etməmişən? Azərbaycanı da üzv dövlət kimi qeyd edək' təklifini vermişdi. Beləliklə sonradan S.Demirelin təşəbbüsü ilə Ege və Xəzər dənizlərinin də

əlavə olunması ilə Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının əhatə dairəsi bir qədər genişləndirildi. Ümumilikdə, həmin təşkilat 22 dövləti özündə birləşdirirdi. Bura Qazaxstan, Qırğızstan, Türkmənistan, Özbəkistan, Ermənistan, Gürcüstan, Rusiya, Ukrayna, Moldova, Yunanstan, Albaniya, Bolqarstan, Rumıniya, İtaliya, Misir, İran, İraq, Suriya, İzrail daxil idi”.

*Arif Manaflı Artur məktəbində keçirilən konsertdə məşq zamanı.
İstanbul, 2004-cü il*

Bununla bağlı A.Manaflı bir xatirəsini də yada salır. “İlk dəfə olaraq həmin konsertə İran İslam Respublikasından violin ifaçısı olan Salome adlı xanım dəvət edilmişdi. O illərdə Türkiyədə qadınların hicab geyinməyi qadağan idi. A.N.Gökyiğitin söylədiyinə görə o, bir tərəfdən hicablı xanımı Türkiyəyə dəvət edə bilməyəcəyini düşünürmüş. Digər tərəfdən isə İran hökumətinə dəvətnamə göndərildiyinə görə sırf bu səbəbdən onların musiqiçi nümayəndəsinin tədbirdə iştirakına məhdudiyət qoymağın hörmətsizlik olduğunu fikirləşirmiş. Lakin mən İrani təmsil edən musiqiçini qarşılamaq üçün hava limanına gedəndə təyyarədən enərkən qarşımda müasir geyimli Salome Zahedi (1978) adlı çox gözəl xanım gördüm. Atası azərbaycanlı, anası isə fars olan həmin musiqiçi mənə “ağayi Arif” deyər müraciət edirdi. Fransada təhsil alıb orada yaşayan həmkarım türk dilində cüzi danışa bilirdi. Digər dəvət edi-

lənələr arasında Albaniyadan gəlmiş Suzana Berzani (1958) və iraqılı xanım Nahla Jajonu (1976) da qeyd etmək istəyirəm. Həmin musiqiçilər də o konsertdə iştirak etmişdilər”.

TEKFEN KARADENİZ FİLMONİ ORKESTRASI 11 Otantik Saz ve Solistleri

Şef : Saim AKÇIL

İrina AKULİNA (Domen) RUSYA FED.	Sakir HÜDAYBERDİYEV (Karim) ÖZBEKİSTAN	Ercan İRMAK (Ney) TÜRKİYE	Juan KARAJOLI (Gitar) SURIYE	Ruslan RUSSAKHOJAYEV (Dobrabal) KAZAKİSTAN	Usta RUSSAKHOJAYEV (Waqar) QAZAQİSTAN	Konstantin NOVITZKY (Dobrabal) UKRAYNA	Arif SAĞ (Baglama) TÜRKİYE	Theodosi SPASSOV (Bass) BULGARİSTAN	Normanin SULTANOV (Domen) ÖZBEKİSTAN	Adilet YEZİROV (Kornal) AZERBAIJAN
---	---	------------------------------------	---------------------------------------	---	--	---	-------------------------------------	--	---	---

6 EKİM 2002 PAZAR	Süleyman Demirel Kültür Merkezi	İZMİT	Saat : 19:30
7 EKİM 2002 PAZARTESİ	Milli Eğitim Bakanlığı Şura Salonu	ANKARA	Saat : 20.00
9 EKİM 2002 ÇARŞAMBA	Tayyare Kültür Merkezi	BURSA	Saat : 20:30
12 EKİM 2002 CUMARTESİ	İş Sanat Kültür Merkezi	İSTANBUL	Saat : 20:30

Tekfen orkestri ilə İspaniyadan Yaponiyaya qədər müxtəlif ölkələrdə çıxış edən Arif bəy həmin kollektivin fəaliyyət dairəsinin çox geniş olduğunu bildirir.

Arif bəy Saim Akçıl, Ali Nihat Gökyiğit və Tekfen orkestrinin kollektivi ilə birgə. 1999-cu il

Bu orkestr ilə Barselonada kralın qarşısında konsert verən Arif bəy həmin günləri belə xatırlayır. “Abdulla Gülün (1950) Türkiyə Cumhuriyyətinin prezidenti olduğu dövrdə (1999) əmir tərəfindən Qətər Cumhuriyyətinə dəvət olunmuşduq. Biz Türkiyəni həmin tədbirdə prezidentlər səviyyəsində təmsil edirdik. Dohadakı dövlət tədbirində Tekfen Holding orkestrinin kollektivini çox yüksək səviyyədə qarşıladılar. Oradada əmirin qarşısında çıxış etdik. Konsert proqramı şərqsayağı tərtib olunmuşdu. İraqlı solistimiz Juan Karajoli (1973) udda çalır, biz isə onu müşayiət edirdik.

Həmin tədbirdə Avropa deyil, əsasən azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərini səsləndirirdik. Bu qapalı konsert olduğu üçün orada ölkə başçıları və zəngin iş adamları iştirak edirdilər. Qətər Cumhuriyyəti həmin vaxtlar iqtisadi yüksəliş dövründə idi. Ora dünyanın müxtəlif yerlərindən sərmayə qoymaq üçün iş adamları axın edib varlanırdılar. Şadam ki, mən də bir sənətkar kimi öz ölkəmi çox az da olsa beynəlxalq səviyyəli tədbirlərdə təmsil etmişəm”.

Tekfen orkestrinin kollektivi. London, 2004-cü il

Tekfen orkestrinin konserti. London, 2004-cü il

Tanınmış musiqçinin orkestrlərdəki fəaliyyəti və həmkarları barədə səsləndirdiyi bəzi fikirlərlə aşağıdakı sətirlərdə tanış olmaq mümkündür. “Borusan və Tekfen orkestrlərində çalışdığımız illərdə həmkarlarım dünyanın müxtəlif kollektivlərində fəaliyyət göstərən şəxslər olduqlarına görə bir-birimizlə aramızda rus dilində danışaraq ünsiyyət qururuq. Lakin mən orkestr musiqçisi kimi fəaliyyət göstərməkdən o qədər də razı deyildim. Kollektivlərdə musiqiçi dostlarımın olması mənə müəyyən qədər mənəvi dayaq idi. Əks halda başqaları kimi *tutti* ifa edə bilməzdim.

Deməliyəm ki, solo ifaçılıqla, orkestr musiqiçisi olmaq arasında böyük fərq var. Orkestrdə musiqiçi sadəcə violinin 4, yaxud da arfanın 72 simindən biridir. Bu başqa bir fəlsəfədir. Elə musiqiçilər olur ki, onlar solist, elələri də vardır ki, solo ifaçı kimi çıxış edə bilmirlər. Bu barədə mən çox əziyyət çəkirdim. Orada mənəvi baxımdan məhv olduğumu hiss edirdim. Konsertlərin nə vaxt bitəcəyini səbirsizliklə gözləyirdim. Lakin buna baxmayaraq həmişə ön sırada idim. İfaçılıq təcrübəm zəngin olduğuna görə orkestrdə çalışmaq məni çox darıxdırırdı. Çünki mən nə opera, nə də filarmoniya orkestrlərinin musiqiçisi kimi formalaşmamışdım. Onların not oxuma qabiliyyəti müntəzəm olaraq proqram dəyişdirdikləri üçün mənimkindən daha yüksək səviyyədə idi. Lakin interpretasiya baxımından mən həmkarlarımdan irəlidə olurdum. Həmişə partituraları evə gətirib konsertlərə böyük məsuliyyətlə hazırlaşırıdım. Orkestrdə çalışmaq şəxsiyyətimi ifadə etmək baxımından mənə əziyyət verirdi. Amma sonra tez-tez solo konsertlər verməklə bu problemin öhdəsindən gəldim.

Arif Manaflı Aya İrini salonunda Tekfen orkestri ilə olan konsertin məşqində. İstanbul, 2003-cü il

Arif Manaflı Fransada. 2018-ci il

Tekfen simfonik orkestrində dünyanın müxtəlif musiqi kollektivlərinin tanınmış nümayəndələri çalışırdılar. Onlar arasında həmin orkestr üçün əsərlər yazan bəstəkar İ.Mirzəyev, violin ifaçısı Rövşən Müzəffərov (1968), qaboy çalan Azad Əlizadə (1968), violonçel ifaçısı Azərbaycanın xalq artisti, professor E.İsgəndərov kimi həmvətənlərimin adını qeyd edə bilərəm. Qırğızıstanlı violin ifaçısı Ernest Asanaliyev (1973), Misir Opera Teatrının baş violin ifaçısı Yasser Elserafi (1969), Rusiya Federasiyasının təmsilçisi - II violin partiyasını səsləndirən Nikolay Melnik (1958), Böyük Teatrın simfonik orkestrinin I timpani ifaçısı Serqey Solovyov (1959), türkiyəli kontrabas çalan Melih Balçık (1954), klarnet partiyasını ifa edən musiqiçi Ayşegül Kirmanoğlu (1974) da bizimlə çalışırdılar. Yunanıstanlı violonçel çalan Dmitri Patras (1960), Sofiya Dövlət Orkestrinin baş violin ifaçısı Pavel Zlatarov (1970), Ukraynanın xalq artistləri, professor, I violin ifaçısı Anatoliy Bajenov və violonçeldə ifa edən İvan Kuçer, həmçinin II violin partiyasını səsləndirən Ukraynadan gəlmiş sənətkar Aleksandr Bajenov (1969) və onun həmvətəni I violin partiyasını ifa edən Volodimir Duda (1948), Rumıniyalı təmsilçi viola ifaçısı Ştefan Georgio, gürcü musiqiçi İrakli Caparidze (1970) də Tekfen orkestrində çalışırdılar. Bu siyahıya əlavə edə biləcəyim başqa həmkarlarım da vardır”.

*Arif Manaflı İvan Kuçer və Ştefan Georgio (ortada) ilə
Harbiye Açıq Hava Teatrında. İzmir, 1998-ci il*

A.Manafli Borusan və Tekfen orkestrlərindən fərqli olaraq İstanbul, İzmir, Antalya, Bursa, Adana, Eskişehir simfonik orkestrlərində solo kimi çıxış etmişdir. O, Dokuz Eylül Universitetinin simfonik orkestri ilə birlikdə təhsil işçisi kimi Fransanın Belford və Strasburq şəhərlərində iki dəfə F.Mendelsonun "Violin konserti"ni, K.Sen-Sansın "Rondo kapriçciozo"sunu ifa edib. İfaçı həmin orkestrlə birlikdə N.Paqaninin "I konsert"ini də səsləndirib. Tanınmış musiqiçi digər orkestrlər ilə dəfələrlə F.Mendelsonun, Y.Sibeliusun, A.Rzayevin, İ.Mirzəyevin və başqa bəstəkarların əsərlərini dinləyicilərin diqqətinə çatdırıb.

Arif Manafli Anatoliy Bajenov və fleyta ifaçısı Ceyms Kolveylə (ortada) birgə. İzmir, 1997-ci il

Ustad sənətkar 2013-cü ildə Türkiyədə təşkil olunan Bodrum Bələdiyyəsi kamera orkestri ilə [94-112] birlikdə bir neçə ay müddətində hazırda yaşadığı ölkənin müxtəlif bölgələrində konsertlərdə dəfələrlə fəxri qonaq kimi iştirak edib. Arif bəy həmin kollektivlə çalışdığı dövrdə dünya musiqisinin inciləri ilə yanaşı Azərbaycan xalq yaradıcılığından ibarət bəzi nümunələri də dinləyicilərə çatdırmağa müvəffəq olub.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
CEMAL REŞİT REY KONSER SALONU

6 Kasım 1996 Çarşamba, Saat: 19.30

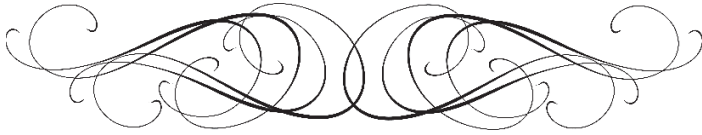
"Oda Müziği Dizisi"

MİMESİS SOLİSTLERİ

- 1.Keman : Arif Manaflı
2.Keman : Nur Aydar
Viyola : Çetin Aydar
Viyolonsel : Çağlayan Ünal
Piyano : Can Çoker

1995-ci ildə İzmirdə viola ifaçısı Çetin Aydar (1963) tərəfindən təklif alan A.Manafli Mimesis solistləri adlı kvintetdə çalışıb. Sonradan eyniadla kvartet kimi fəaliyyətini davam etdirən kollektiv Türkiyədə çoxlu sayda konsertlər verib. II violin partiyasını səsləndirən Nur Aydar (1968), viola ifaçısı Çetin Aydar (1966), violonçel çalan Çağlayan Ünal (1966) və pianoçu Can Çoker (1966) ilə birlikdə görkəmli sənətkar 1995-1999-cu illərdə klassik, türk və müasir dövr bəstəkarlarının əsərlərini ifa edib.

Göründüyü kimi, tanınmış musiqçinin yaradıcılığının Türkiyə Cumhuriyyəti ilə bağlı olan illəri də qaynar yaradıcılıq mühitində keçib. O, həm solo ifaçı, həm də orkestr musiqçisi kimi qardaş ölkənin musiqi mədəniyyətinin çiçəklənməsinə əzmlə səy göstərib, həmçinin, yerli kadrların hazırlanması ilə ciddi məşğul olub.

GƏLƏCƏK NƏSİLLƏRƏ ÖTÜRÜLƏN MƏNƏVİ MİRAS

Arif Manaflının başlıca fəaliyyət istiqamətlərindən biri də müəllimliklə bağlıdır. 1985-ci ildən indiki Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasında əvvəlcə konsertmeyster, sonralar isə pedaqoji fəaliyyətə (1988) başlayan gənc violin ifaçısı bu işini 1993-cü ildən etibarən Trakya Universitetində və Dokuz Eylül Universitetinin, İzmir Dövlət Konservatoriyasının musiqi bölməsində (1995) davam etdirib. O, yaradıcılıqla yanaşı istedadlı musiqiçilər nəslinin tərbiyəsi ilə yaxından məşğul olub. Peşəsinin sirlərini böyük həvəslə qardaş xalqın gənclərinə aşılayan bənzərsiz sənətkar pedaqoji fəaliyyətə başladığı ilk gündən etibarən violin ifaçısı olmaq istəyənlərə musiqi dünyasının qapılarını geniş açıb. Manaflı soyadının mahiyyətinə uyğun olaraq həmişə “yol göstərən” olub. Arif bəy öz biliyini və sənət təcrübəsini həmişə çalışdığı ali məktəblərin tələbələri arasında böyük səxavətlə paylaşıb. Onun təcrübəli pedaqoq kimi dost respublikanın 50-dən artıq peşəkar violin ifaçısının yetişdirilməsində əhəmiyyətli rolu var.

Arif Manaflı yetirməsi Ahmed Amdi Zafer ilə birlikdə Trakya Universitetində. 1995-ci il

*Arif Manafli Dokuz Eylül Üniversitendə sinif otağında.
İzmir, 2018-ci il*

Ustad sənətkarın sayca 31 yetirməsi hazırda Türkiyədəki aparıcı musiqi kollektivlərində çalışmaqdadır. Onların sırasında Gökçe Özler (1978), Güldeste Mamaç (1989), Alp Ayvazoğlu (1990), Semih Kartal (1999), Ahmet Düzenoğlu (1999), Emir Acar Şen (2001), Elif Bozkurt (2005) və başqalarının adını çəkmək olar. Həmin gənclər də öz növbəsində müəllimlərindən əxz etdikləri ifaçılıq sənətinin bütün incəliklərini mənəvi miras kimi yeni nəslə ötürürlər. Bu isə Arif bəyin harada yaşamasından və fəaliyyət göstərməsindən asılı olmayaraq həmişə yüksək amal uğrunda çalışmasından və tələbələrinə də bütün bunları aşılamasından xəbər verir.

A.Manaflı yetirmələri Selin Doğan (soldan birinci), Selin Uçdu, Ezgi Er, Aslı Gedikli (konsertmeyster) və Bahar Biricik ilə birgə. İzmir, 2017-ci il

Arif Manaflı tələbəsi Niyazi Şenyaylar ilə məzuniyyət gecəsində. İzmir, 2020-ci il

ULU ÖNDƏR HEYDƏR ƏLİYEV LƏ GÖRÜŞ

Arif Manaflı öz dövrünün cəsarətli və istedadlı nümayəndələrindən biri kimi vaxtı ilə sənət meydanına atılan gənclərdən olub. Məlumdur ki, ulu öndər H.Əliyev istedadlı insanları dəstəkləyir və onların fəaliyyətini daim diqqət mərkəzində saxlayırdı. Gənc violin ifaçısı A.Manaflı da onlardan biri idi. O, tanınmış dövlət xadimini həmişə böyük ehtiram və sevgi ilə yada salır, onunla görüşlərini və həmin dövrkü ovqatı gözəl duyğularla xatırlayır. İstedadlı musiqiçi valideynləri, müəllimləri, əsərlərini ifa etdiyi bəstəkarlar və başqa yaradıcı şəxslər ilə yanaşı Heydər babanın da əməyini dəyərləndirir. Böyük siyasətçini dərin minnətdarlıq duyğusu ilə yad edən tanınmış sənətkar Rusiyada təhsil aldığı illərdə M.Qorki adına Moskva İncəsənət Akademik Teatrında təşkil edilən təxminən yüzlərlə azərbaycanlının iştirak etdiyi iclasda onun məruzəsini dinləyənlərdən biri olduğunu söyləyir, özünü H.Əliyevin tələbəsi hesab edir. Ulu öndərlə olan ilk görüşdə tanınmış siyasətçinin Rusiyada oxuyan gənclərə xitabən ‘..... təhsildə yüksək nailiyyətlər qazanın və vətənə geri dönün. Siz Azərbaycana lazımsınız’ tövsiyəsini yada salır. A.Manaflı xaricdə təhsil almasında Heydər babanın rolunu önə çəkir. Tale elə gətirib ki, 1990-cı illərin əvvəlində Türkiyədə yaradıcılıq fəaliyyətinə yenicə başladığı dövrdə gözəl musiqiçimizə İzmirdə güclü siyasi liderimizlə ikinci dəfə görüşmək nəsim olub. H.Əliyevin 7 may 1997-ci ildə Dokuz Eylül Universitetinin Fəxri Doktoru kimi təltif edilmə mərasimində onun şərəfinə təşkil olunan tədbirdə pianoçu Aykut Bakırla birlikdə kiçik konsert proqramında Q.Qarayevin “Yeddi gözəl” baletindən valsı, F.Əmirovun “Muğam poeması”ndan fraqmenti, A.Məlikovun “Məhəbbət əfsanəsi” baletindən türk qızlarının rəqsini, A.A.Sayqunun “Horon”, “Kantilena”, Üsküdarə giderken” əsərlərini səsləndirib.

Universitetin rektoru F.İdiman tərəfindən ulu öndərə Azərbaycandan təşrif buyurmuş istedadlı, çalışqan və gənc musiqiçi kimi təqdim olunan A.Manaflı konsertdən sonra H.Əliyevin təbrikini və xoş sözlərini dinləyib. Tanınmış ifaçı Heydər babanın ona uğurlar arzuladığını və İzmirdə yaradıcılıq fəaliyyətini davam etdirməsi təşəbbüsünü dəstəklədiyini söyləyir.

Soldan sağa: Arif Manaflı, Fethi İdiman (ortada), Heydər Əliyev və başqaları. İzmir, 7 may 1997-ci il

Arif Manaflı pianoçu Aykut Bakırla birlikdə konsertlərin birində

İstanbul Boğaz Universitetinin Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Zirvə görüşündən xatirə fotosu. Heydər Əliyev (ön sıradada ortada) və Arif Mənaflı (arxa sırada soldan birinci) digər dövlətlərin siyasət və incəsənət xadimləri ilə birlikdə. İstanbul, 17 noyabr 1999-cu il

Növbəti görüş isə 17 noyabr 1999-cu ildə İstanbulda Bosfor boğazında, Osmanlı İmperiyasından qalma Çıraqlar sarayında keçirilən Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Zirvə görüşündən sonrakı möhtəşəm tədbirdə olub. Türkiyə, Rusiya, Özbəkistan, Rumıniya, Moldova, Bolqarıstan, Ukrayna və digər ölkələrin dövlət başçıları ilə birlikdə incəsənət nümayəndələrinin iştirak etdiyi yığıncaqda ölkəmizi A.Mənaflı ilə birlikdə mərhum kamança ifaçısı Ədalət Vəzirov (1951-2002) təmsil edib. Arif bəy kamera orkestrinin konsertindən sonra H.Əliyev ilə növbəti dəfə görüşüb. Uzun illər ötsə də virtuoz musiqiçi həmin günləri işıqlı xatirələrlə yada salır. Sözsüz ki, bütün bunlar ustad sənətkarın hafizəsində dərin iz buraxıb, ona mənəvi baxımdan dayaq olub və həmişə yaradıcılıq stimulu bəxş edib [123; 124]. Ümumiyyətlə, A.Mənaflı onun şəxsiyyət kimi formalaşmasında babasından və atasından sonra iki böyük şəxsiyyətin əhəmiyyətli rolunu qeyd edir. O, keçmişə baxanda güclü siyasi liderimiz H.Əliyevlə yanaşı əsərlərini ifa etdiyi unudulmaz bəstəkar A.Əlizadənin musiqisinin və böyük şəxsiyyətinin ona dərin təsir göstərdiyini vurğulayır. Onun əsərləri ilə kim olduğunu dərk etdiyini, musiqiçi kimi hansı səviyyədə formalaşdığını və yaradıcılıqda öz cıdırı ilə irəli getdiyini dilə gətirir.

A.Mənaflı bütün həyatı və yaradıcılığı yolu boyunca çox məhsul-

dar, mənali ömür yaşayıb. O, üzərinə götürdüyü məsuliyyətli vəzifəni ləyaqətlə daşıyıb, sənətin yüksək pillələrinə daim cəsəətli addımlarla irəliləyib. Bənzərsiz musiqiçi mədəniyyətimizə verdiyi zəngin töhfələrə görə 1990-cı ildə Lenin komsomolu mükafatına layiq görülüb, sonradan isə Azərbaycanın Əməkdar artisti fəxri adı (1991) ilə təltif edilib. Bütün bunlar ustad sənətkarın Azərbaycan incəsənəti sahəsində yüksək xidmətlərinin təcəssümüdür. Tanınmış violin ifaçısı qardaş ölkənin də musiqi mədəniyyətinin inkişafına çox fayda verib. Arif bəy respublikamızdan kənar da musiqimizin təbliği üçün əzmlə çalışıb. Bütün konsertlərdə və afişalarda Azərbaycanın Əməkdar artisti kimi təqdim olunub. A.Manaflının yaradıcılığını araşdırarkən onun iştirak etdiyi önəmli mədəniyyət hadisələrini və konsertləri əks etdirən fotolara, afişalara, proqramlara, bukletlərə, qəzet məqalələrinə, CD albomlara nəzər yetirərkən, həmçinin görkəmli musiqçinin ifasında səslənən müxtəlif əsərləri dinləyərkən bənzərsiz sənətkarın dolğun, rəngarəng və maraqlı yaradıcılıq mühiti ilə əhatə edildiyinin şahidi oluram.

Arif Manaflı kamança ifaçısı Şəfiqə Eyvazova və əcnəbi musiqiçilər ilə birlikdə Qatar Cümhuriyyətində. Doha, 2003-cü il

Ölkəmizin adını ləyaqətlə təmsil edən Arif bəy təqdirəlayiq fəaliyyətilə həmkarları, dostları və tələbələri tərəfindən böyük nüfuz və sevgi qazanıb. Virtuoz musiqiçi bunlara ustad sənətkarlığı ilə yanaşı gözəl insani keyfiyyətlərilə də nail olub. Bu baxımdan onun dərin məzmunlu,

mənali həyatı və zəngin yaradıcılıq yolu çoxları üçün örnəkdir. Dəyərli həmvətənimiz ona bəxş olunan ömür yolunun yarım əsrdən çox səhifəsini vərəqləyib. Həyatın və yaradıcılığın enişli-yoxuşlu nahamar yolları onun əzmkarlığından, zəhmətkeşliyindən, ləyaqətindən, məğrurluğundan, səmimiyyətindən və dürüstlüyündən heç nə qopara bilməyib. A.Manaflı bu gün bütün ömrü boyu onun nailiyyətlərinin səbəbkarı olan və əldə etdiyi uğurlarına şahidlik edən violinə hərtərəfəli xilaskarı kimi baxır. Harada və hansı səhnədə çıxış etməsindən asılı olmayaraq dinləyicilərin alqışlarını sənətinə və zəhmətinə verilən ən böyük mükafat kimi dəyərləndirir.

A.Manaflı kimi şəxsiyyətin sənətkarlığını araşdırarkən onun yüksək mənəviyyat sahibi olan bir insan kimi daxili dünyasını aşkar etdim. Onun yaradıcılığı novatorluğu ilə fərqlənir. Arif bəy əsl sənətkar və vətəndaş, həm də vətənpərvər həmvətənimizdir. Bütün bu yüksək adlar fəvqündə tanınmış musiqiçi incəsənətimizin, sözsüz ki, çox görkəmli nümayəndəsidir. Buna görə də hazırki kitabın hər bölməsi onun səhifələrə hopan naxışlı həyat və yaradıcılıq yolunun ən incə ilmlər ilə hörülmüş vərəqlərini təşkil edir.

*Arif Manaflı dirijor Elşad Bağirov ilə konsertdən sonra.
İstanbul, 2008-ci il*

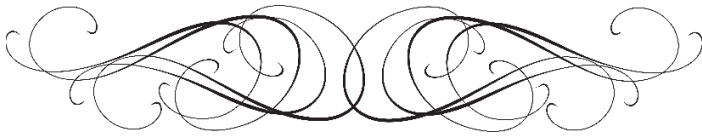
Arif Manaflı Kazım Əliverdibəyovla onun evində. İzmir, 2008-ci il

Arif Manaflı Aleksandr Mekaevlə birgə. İzmir, 2010-cu il

Arif Manafli ud ifaçısı Juan Karajoli, baqlama və neydə ifa edən Arif Sarr ilə birlikdə. 2016-cı il

SƏLƏFLƏRDƏN XƏLƏFLƏRƏ

S evindirici haldır ki, Manaflı ocağının sənət işığı bu gün də şölə saçır. Kamal Manaflıdan başlayan yaradıcılıq yolu onun istedadlı övladları və nailiyyətlərə can atan nəvələri ilə layiqli şəkildə növbələşir. Kamal Manaflının kiçik oğlu Aydın bəy respublikamızın istedadlı və tanınmış klarnet ifaçısıdır. O, uzun illərdir ki, atasının sənət yolunu davam etdirir. Aydın Manaflı Bakıda anadan olub. Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbində 1970-1976-cı illərdə Mehti Novruzovun (1925-1976) klarnet sinfində oxuyub. Müəllimi vəfat etdikdən sonra isə təhsilini 1981-ci ilə qədər Elxan Babayevin (1948-2000) sinfində davam etdirib. Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında da həmin müəllimdən dərs alan musiqiçi o dövrdə Gəncədə keçirilən III Respublika İfaçılar Müsabiqəsinin laureatı olub. Aydın bəy təhsilini 1985-1990-cı illərdə Xalq Təsərrüfatı İnstitutunda davam etdirib. Bakıda hərbi xidmətdə olan istedadlı musiqiçi Qırmızı Əmək bayrağı ordenli Hərbi Dəniz Donanmasının 36-cı hərbi orkestrində saksafon ifaçısı kimi çalışıb. 1994-cü ildən başlayaraq bu günə kimi o, Müdafiə Nazirliyinin Əlahiddə Nümunəvi hərbi orkestrində saksafon ifaçısı kimi işləyir.

Arif Manaflı atası və qardaşı ilə birlikdə toy məclisində. 1987-ci il

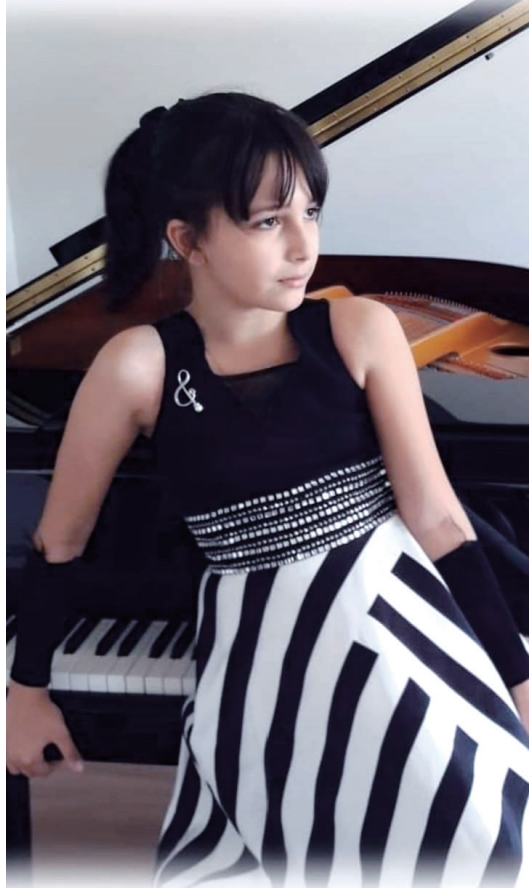
Aydın Manaflı

Aydın Manaflı həm də Azərbaycan Teleradio Verilişləri Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin estrada-simfonik orkestrinin saksofon ifaçılarından biridir [130]. Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti fəxri adına layiq görülən (2007) Aydın bəyin iki övladı var. Kiçik qızı Nərgiz (2000) violonçel ifaçısıdır [131]. O, ibtidai musiqi təhsilinə T.Quliyev adına 12 saylı məktəbdə başlayıb, sonradan isə Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbində (2011-2016) davam etdirib. 2021-ci ildə Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasından məzun olan Nərgiz xanım hazırda (2017-ci ildən başlayaraq) Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik orkestrində çalışır.

Nərgiz Manaflı. 2023-cü il

Çinarə Arif qızı Manaflı isə 2009-cu ildə Türkiyədə - İzmir şəhərində dünyaya göz açıb. Piano dərslərinə hələ beş yaşında başlayan balaca musiqiçi 2015-2017-ci illərdə Mosart Akademiyasında Aleksandr Mekayevdən (1960) təhsil alıb. O, 2017-ci ildə Yaşar Universiteti, Yusem musiqi bölümünə daxil olub və professor Payam Gül Susanninin (1974) sinfində oxuyub. 2022-ci ildə DEÜ Dövlət Konservatoriyası 8. Piano sinfinə qəbul edilən Çinarə hazırda professor Talia Baltacılar Bayoğlunun (1980) sinfində təhsilini davam etdirməkdədir. Manaflı şəcərəsinin ən gənc musiqiçi nümayəndəsi olan gözəl pianoçu yaşının az olmasına baxmayaraq böyük və dolğun yaradıcılıq fəaliyyəti ilə seçilir. On dörd yaşlı Çinarə Türkiyə (2018, 2019, 2020, 2021 - II, I, III yer), Almaniya (2017, 2019 - II yer), İtaliya (2017, 2018 - II yer), Rusiya (2018 - III yer) və ABŞ (2018 - II yer) kimi ölkələrdə keçirilmiş bir çox nüfuzlu beynəlxalq müsabiqələrdə yüksək nailiyyətlər əldə edib. O, həmin yarışmalarda ilk yerlərin qalibi kimi təltif olunub. Sevindirici haldır ki, istedadlı musiqiçi İtaliyada ("*Piano talents orkestra*", 2018) və ABŞ-da ("*Carnegie Hall Viva music winners concert*", 2019) keçirilən konsertlərin uğurlu iştirakçısı kimi yadda qalıb [132]. Çinarə nəsil şəcərəsindən gələn peşəkar musiqi ifaçılığının ən gənc nümayəndəsi kimi valideynlərinin izi və mənəvi dəstəyi ilə yaradıcılıq pillələrində uğurla günbə-gün yüksəlməkdədir. O, indi də öz üzərində əzmlə çalışır, yeni konsertlərə və yarışmalara şövqlə hazırlaşır. Türkiyədə "*pianonun altın çocuğu*" [133] kimi tanınan istedadlı musiqiçi əldə etdiyi nailiyyətləri ilə müəllimlərini sevindirməklə yanaşı

*Çinarə Manaflı ABŞ-da müsabiqədə.
2019-cu il*

atasının da qürur mənbəyinə çevrilib. Əlbəttə ki, Çinarəyə yaradıcı təxəyyüllü valideynlərinin mənəvi təsiri böyükdür. Atası virtuoz violin ifaçısı olmaqla bərabər, həm də gözəl pianoçudur. O, müəllim kimi çalışdığı illərdə F.Mendelsonun, İ.Bramsin və başqa bəstəkarların konsertlərini tədris prosesində tələbələrini fortepianoda özü müşayiət etmək üçün səsləndirirdi. Dərstdə yetirmələrinin ifasına nəzarətdən irəli gələn bu zərurət tanınmış musiqçinin çoxçalarlı istedadına işarədir ki, həmin əlamət özünü qızında da büruzə verir. Bu baxımdan Ç.Manafının nailiyyətlərinin əsasında musiqiyə olan bağlılığı, zəhmətkeşliyi və ifaçılığını inkişaf etdirmək ünsürü ilə yanaşı atasının da istedadının ona qan yaddaşı ilə ötürülməsi amili dayanır.

Arif bəy ilk övladını da musiqiçi kimi görmək arzusunda idi. Ancaq Kamil Manafı (1985) kiçik yaşlarından etibarən klarnetdə ifa etsə də sonradan neftçi olmaq arzusunu reallaşdırdı. O, hazırda öz ixtisası üzrə fəaliyyət göstərir.

Kamil Manafı

Göründüyü kimi, Manafılıların sənət şəcərəsi hazırda yeni istedadlı və parlaq musiqiçi ardıcılıqla davam etməkdədir. Belə gənclərin varlığı onların görkəmli sələfləri kimi bundan sonra da layiqli xələflərinin yetişəcəyini ehtimal etməyə imkan verir. Odur ki, istedadlı musiqiçilərə musiqi sənətinin əzablı və gərgin inkişaf yollarında müvəffəqiyyətlər daim yol yoldaşı olsun.

SON SÖZ

Aziz oxucular, başlanğıcını A.Manafının həyat və yaradıcılıq yolundan götürən hazırki kitab burada sona çatır. Tanınmış musiqiçi haqqında belə bir nəşrin hazırlanmasında başlıca məqsəd onun sənətkar üslubunun fərdi cəhətlərini gələcək nəsillərə çatdırmaqdan ibarətdir. Arif bəy həyatı boyunca Azərbaycan və Türkiyə musiqi mədəniyyətinin inkişafı üçün əzmlə çalışmış, özünəməxsus ifaçılığı ilə seçilmiş sənətkarlarımızdandır. Onun ifasındakı cazibə axınının sehrinə qapılaraq, nailiyyətlərinin sorağından böyük iftixar hissi keçirərək və yüksək fərdi ustalığ, eləcə də insani keyfiyyətlərindən dərinlən təsirlənərək düşüncələrimi təqdim olunan kitabın səhifələrində əks etdirməyi və dəyərli pərəstişkarlarının nəzərinə çatdırmağı özümə mənəvi borc bildim. Böyük sənətkarın bəhrəli yaradıcılıq yolu onun ürəyəyatımlı ifalarından ilham alan yeni nəsil musiqiçilər üçün örnəkdir. Gözəl musiqiçinin həyat və yaradıcılıq dünyasının zəngin çalarları “Sənətinin arifi” adlı kitabın bütün səhifələrinə hopub. Odur ki, Azərbaycan musiqisinin ön sıralarında dayanan dəyərli həmvətənimizin sənətinə bundan sonra gənc istedadlar tərəfindən marağın artacağına inam bəsləyir, bu kitabın musiqi ictimaiyyətinin və geniş oxucu kütləsinin marağına səbəb olacağını güman edirəm. Görkəmli şəxsiyyətə möhkəm can sağlığı, könül xoşluğu, hələ uzun illər həyat və yaradıcılıq sevinclərinin sayının hüdudsuz olmasını arzulayıram.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Adların mənası - TAM SİYAHİ URL: <https://news.milli.az/interest/508303.html>
2. Davud Qədimov. İtalyan skripkası çalacaqdır. / "Bakı" qəzeti, 29 aprel, 1986-cı il.
3. Скрипачи! Играйте! URL: <http://intoclassics.net/news/2017-11-14-44025>
4. Дискография. URL: <https://www.discogs.com/ru/artist/5014880-%D0%90%D1%80%D0%B8%D1%84-%D0%9C%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%84%D0%BB%D1%8B>
5. Azərbaycan Respublikasının əməkdar artistlərinin siyahısı. URL: https://az.wikipedia.org/wiki/Az%C9%99rbaycan_Respublikas%C4%B1n%C4%B1n_%C9%99m%C9%99kdar_artistl%C9%99rinin_siya_h%C4%B1s%C4%B1
6. Respublikanın musiqi-ifaçılıq sənəti xadimlərinə Azərbaycan Respublikası fəxri adlarının verilməsi haqqında AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN FƏRMANI URL: <https://e-qanun.az/framework/6547>
7. Гашимов М.С; Алиев А.Г. Методические рекомендации к импровизациям на тему мугамов: «Шур», «Сегях», «Чаргях», «Баяты-Шираз». Баку, 1987.
8. Скрипач Манафлы с концертом в филармонии играет на скрипке Гварнери. URL: https://www.baku.ru/pht-view.php?nd=0&id=81764&gl=0&load_id=&v=1
9. Hafiz Sadıq. Tanıdığım bir incəsənət fədəisi. / "İncəsənət" qəzeti, 3 mart, 1992-ci il. Səh. 5
10. Kəmalə Mikayılzadə. Yaşamaq istəyirsənsə, bircə kağıza qol çək.... / "Argument" qəzeti, 3-10 iyun, 2000-ci il. S. 3
11. Rəhmanlı Ə. Azərbaycanda klarnet ifaçılığı sənəti. Bakı.: "MBM", 2010, 964 s. / Vax: Kamal Manaflı. S. 277-280. URL: <http://web2.anl.az:81/read/page.php?bibid=250566&pno=276>
12. Nəbioğlu M; Kamaloğlu M. Vərçalı aşıqları. Bakı.: "3 saylı Bakı Mətbəəsi" ASC, 2020, 352 s. / Vax: s. 92-93
13. ARİF MANAFLI URL: <https://debis.deu.edu.tr/akademiktr/index.php?cat=3&akod=19950540>
14. Произведения азербайджанских композиторов прозвучали в Катаре. URL: <https://www.trend.az/life/interesting/1148238.html>
15. Fazilə Nəbiyeva. Şehirli səslərlə başlanan yaradıcılıq yolu. / www.sherg.az URL: <https://sherg.az/medeniyyet/212463>
16. Fazilə Nəbiyeva. Musiqi karvanının yorulmaz sarvanı. / "525-ci qəzet", s. 14. URL: <https://525.az/news/207843-musiqi-karvaninin-yorulmaz->

sarvani

17. Fazilə Nəbiyeva. Tanınmış violinoçu Arif Manaflının Azərbaycan və Türkiyə musiqi mədəniyyətinin inkişafında rolu. / "Konservatoriya" jurnalı. 2022, s. 51-65 URL: <http://konservatoriya.az/wp-content/uploads/2023/02/Konservatoriya.2022-3.s.51-65.pdf>
18. Кара Караев. Соната для скр. и ф-но. - 4. Fantasia. Andante URL:https://mp3.pm/song/82294777/Arif_Manafly_skr._Farhad_Badal_bejli_fp._Kara_Karaev._Sonata_dlya_skr._i_f-no._-4._Fantasia._A/
19. Arif Manaflı Kara Karayev Sonat No 1 URL:<https://www.youtube.com/watch?v=XPx7P56P0Fw>
20. Arif Manaflı. Q.Qarayev. "Sonata". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: https://www.youtube.com/watch?v=dhhG_T4MuFY
21. Afgan Salayev - Kara Karayev-Vals URL: https://www.youtube.com/watch?v=7yYO_ZeNIIA
22. Arif Manaflı. Q.Qarayev. "Vals". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=72jjFBCn6YQ>
23. Arif Manaflı. Q.Qarayev. "Vals". URL: <https://www.youtube.com/watch?v=B-jfgFsSml0>
24. Kara Karaev Violin: Arif Manaflı URL: <https://www.youtube.com/watch?v=XdGKNVQJdes>
25. Kara Karaev Violin: Arif Manaflı URL: <https://youtu.be/R7LCFxm7wW8>
26. Arif Manaflı. "İldırımlı yollarla baletindən" rəqs. Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=z9IS2JfrNOo>
27. Arif Manaflı. Q.Qarayev. "İldırımlı yollarla" baletindən rəqs. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=qnMJ192xjKo>
28. Arif Manaflı - Aldonsa URL: <https://youtu.be/dzts96yuAHY>
29. Arif Manaflı. "Don Kixot" simfonik qravürlərindən Aldonsa. Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=45guX90fVTk>
30. Arif Manaflı. F.Əmirov. "Elegiya". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=oNaZ6q0zUTM>
31. Arif Manaflı. F.Əmirov. "Məhəbbət rəqsi". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=eCm49StQPam>
32. Arif Manaflı Aşk Dansı Fikret Amirof URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NKlcu-QuBgo>
33. Arif Manaflı. F.Əmirov. "Sevgi rəqsi". URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YM5N5DOvy-c>
34. Arif Manaflı. C.Cahangirov. "Konsert". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=spVSZJgcq7Y>
35. Arif Manaflı. S.Ələsgərov. "Rapsodiya". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=383kg2JR5hA>
36. Arif Manaflı. T.Quliyev. "Sonata". URL: <https://www.youtube.com/>

- watch?v=Dcu_X_3wjqc
37. Arif Manaflı. A.Əlizadə. "Portret". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3wwP3qrjOAc>
  38. Arif Manaflı. A.Əlizadə. "Portret". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=LkHB8opn8Rs>
  39. Arif Manaflı -Sevda İbrahimova 'Suit' URL: <https://www.youtube.com/watch?v=I0Kh49DXLsc>
  40. Arif Manaflı. S.İbrahimova. "Süita". URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UhvklZLErpQ>
  41. Arif Manaflı. S.İbrahimova. Süita. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EMsKPs1VGbg>
  42. Arif Manaflı - Azer Rızayef Keman Konçertosu URL: <https://www.youtube.com/watch?v=fgiWrie54oo&t=5s>
  43. Arif Manaflı - Azer Rızayef Keman Konçertosu URL: <https://www.youtube.com/watch?v=fgiWrie54oo>
  44. Arif Manaflı. A.Rzayev. "Sonata". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rlvuFgOdugl>
  45. ARIF MANAFLI - AZERZAYEV İN ALLEGRETTOSU URL: <https://www.youtube.com/watch?v=XYkHfMYkYcE>
  46. Azer Rzayev - Violin Sonata (I. Allegretto) URL: <https://www.youtube.com/watch?v=beqFMQfYm9Y>
  47. Arif Manaflı. L.Vaynşteyn. Konsert. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=pgyjjGa7Tp0>
  48. Arif Manaflı - İlyas Mirzoyev Keman Konçertosu URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WOhr3DXkB7w>
  49. Arif Manaflı. A.Əzimov. "Sonata". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UEfDhQclPMo>
  50. Arif Manaflı. "Şur" muğamı. Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: https://www.youtube.com/watch?v=8E04_xE7goU
  51. Arif Manaflı. "Şur" muğamı. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=w2f9Z7T18g0>
  52. ARIF MANAFLI - AZERİ MAKAMINDA ŞUR URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jW6mUWaHCFg>
  53. Arif Manaflı. "Bayatı-şiraz". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=qGUWSRC55X4>
  54. Arif Manaflı. Azərbaycan muğamı "Bayatı-Şiraz", URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GiWsr7hNwRE>
  55. Arif Manaflı. "Bayatı-Şiraz" muğamı. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nWWF9EuxNwo>
  56. ARIF MANAFLI & SERDAR GÖKMEN - AZERİ MAKAMINDA BEYATİ ŞİRAZ URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UjsShuVY6mw>
  57. J.S.Bach Air Violin: Arif Manaflı URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cu8WHvN9xsg>

58. Afgan Salayev- J.S.Bach suite H-moll Trio URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=EkJkyYT4114>
59. T.Albinoni Adagio URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=XLYgTQAd22w>
60. P.Sarasate Zigeunerweisen Violin: Arif Manaflı URL:
https://www.youtube.com/watch?v=_jAZSW7SJFw
61. F.Kreisler Prelude Violin: Arif Manaflı URL: <https://www.youtube.com/watch?v=wTkWf7iuGtK>
62. Arif Manaflı. K.Kreysler. "Foliya". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Y_duLLPgS4M
63. Arif Manaflı. Korelli-Kreysler. "Foliya". URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=ir33WzZSzm8>
64. Arif Manaflı Wieniawski Polonaise No 1 in D URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=qSFgWu8FRy8>
65. Arif Manaflı. G.Venyavski. "Polonez". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=JP2rLXUllJs>
66. Arif Manaflı. F.Şubert. "Duet". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=RonuO165URY>
67. Arif Manaflı. F.Şubert. "Duet". URL: <https://www.youtube.com/watch?v=a2jqhYFz7Do>
68. Arif Manaflı. İ.Brams. "Skertso". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=o8BjSX9d76w>
69. Arif Manaflı. İ.Brams. "Sonata". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: https://www.youtube.com/watch?v=UuAvXD_uMuo
70. Arif Manaflı. İ.Brams. "Sonata". URL: https://www.youtube.com/watch?v=ct7lM0_NXS4
71. Arif Manaflı. İ.Brams. "Konsert". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QntiTEh3Z4g>
72. Arif Manaflı. İ.Brams. "Macar rəqsi". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cOE6nEZNgeU>
73. Saint Saens Havanaise URL: <https://www.youtube.com/watch?v=E7VqbfVUgrU>
74. Arif Manaflı. K.Sen-Sans. "Xavanez". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=SC5hgNQu4jY>
75. Arif Manaflı Sibelius Nocturne Op 51 No 3 URL:
https://www.youtube.com/watch?v=r4CmBwvaI_w
76. Arif Manaflı. Y.Sibelius. "Noktyurn". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=HaVrrOpRHo4>
77. Arif Manaflı. Y.Sibelius. "Konsert". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=7UwzRwuoH8c>
78. Arif Manaflı. Y.Sibelius. "Konsert". URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0YzRVT51uWA>
79. Arif Manaflı. M.Ravel. "Qaraçı qızı" rapsodiyası. Azərbaycan Radiosunun

- Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=o6Gpy8cBEec>
80. Arif Manaflı. M.Ravel. "Qaraçı qızı" rapsodiyası. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=r8yHkPT9vOs>
81. Arif Manaflı. Manuel de-Falya. "İspan rəqsi". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GMuAmHOoddQ>
82. Arif Manaflı. İ.Stravinski. "Petruşka" baletindən rus rəqsi. Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DDBg0vxjXH4>
83. Arif Manaflı. E.Blox. "İmprovizasiya". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=vVt0bPcaPGo>
84. Arif Manaflı. E.İzai. "Sonata-ballada" № 3. Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=zw4Ksk96CXA>
85. Arif Manaflı. N.Paqanini. "Adajio". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Dexg7Eagezk>
86. Arif Manaflı. N.Paqanini. "Kampanella". Azərbaycan Radiosunun Qızıl Fondu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=w6M22eewG74>
87. ARIF MANAFLI – GÜNBATIMI URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FBR8lStbj9E>
88. Tekfen Filarmoni Orkestrası - 40. Uluslararası Müzik Festivali (5) URL: <https://www.youtube.com/watch?v=XTVrSuz-NS8>
89. "Göksel Baktagir 2016 Tekfen Filarmoni 60.yıl konseri ZORLU PSM Part 2" URL: https://youtu.be/1l_5jmhzoGU?si=f7MltwNTM9uQAqPv
90. Tekfen Filarmoni - 60. Yıl Konseri - URL: <https://youtu.be/HakeCYycXZQ?si=XdTbVl5CpTnDxKEq>
91. Bodrum Belediyesi Oda Orkestrası URL: <https://www.youtube.com/watch?v=075KdRGOhjE&t=1612s>
92. ODA ORKESTRASINDAN 2. KONSER URL: <https://www.youtube.com/watch?v=bFv7RsvYV3Q>
93. BODRUM ODA ORKESTRASINDAN KONSER URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VV0oZjYiT7o>
94. Azad Alizade-Obvilion-Bodrum Kalesi-Nayil Kabak URL: <https://www.youtube.com/watch?v=SpndAuKWuxA>
95. SAMANYOLU-Bodrum Belediyesi ODA ORKESTRASI-Nayil Kabak URL: <https://www.youtube.com/watch?v=27t9rjHqFNI>
96. Bodrum Belediyesi ODA ORKESTRASI-Şeniz ÇİMEN-Nayil Kabak URL: <https://www.youtube.com/watch?v=70PeQEEYjo8>
97. Bodrum Bel.Oda Orkst-Nejad Beğde-Nayil Kabak URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Y3AvoyUUnC0>
98. Bodrum B.Oda Orkesrtası-On The Beautiful Blue Danube-j.Starauss-Nayil Kabak URL: <https://www.youtube.com/watch?v=F13aKwz6Nn8>
99. Çökertme-Neyzen ERCAN IRMAK-Bodrum Bel- oda orks--Nayil Kabak URL: <https://www.youtube.com/watch?v=B5IqDPKTCrE>

100. Ah Bir Ateş Ver-Bodrum Belediyesi Oda Orkst-Nayil Kabak URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=DdDSLw3YL0g>
101. Yüksek Yüksek Tepelere-Bodrum Bel-Oda Orks-Nayil Kabak URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=K18nln7pfdI>
102. Bodrum B. ODA ORKESTRASI- Hungarian Dances No.1 Johennes Brahms-Nayil Kabak URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=8SPozFPKIos>
103. Ercan Irmak Bodrum Klasik Müzik Konserinde URL:
https://www.youtube.com/watch?v=o6TsW8bHy8M&list=TLPQMjcxMDIwMjK_2eF9oIEVEg&index=6
104. FIRAT-Neyzen ERCAN IRMAK-Nayil Kabak URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=LE2GmDQFO9o>
105. Bülent Evcil-Flütist-G.Briccialdi-Carnival of Venice-Nayil Kabak URL:
https://www.youtube.com/watch?v=mW_qkdg2tPE
106. Bülent Evcil,Flütist-C.W.Gluck Danse of the Blessed Spirits-Nayil Kabak URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=Tu2CTAqj1IE>
107. BODRUM BELEDİYESİ ODA ORKESTRASI'NIN MAYIS KONSERİ YAPILDI. URL:
https://bodrum.bel.tr/haber_arsiv.php?id=4574/BODRUM_BELEDIYESI_ODA_ORKESTRASI%E2%80%99NIN_MAYIS_KONSERI_YAPILDI
108. Bodrum Belediyesi Klasik Müzik Topluluğu İlk Konserini Verdi. URL:
<https://www.mynet.com/bodrum-belediyesi-klasik-muzik-toplulugu-ilk-konserini-verdi-180101145025>
109. Bodrum'da Muhteşem Bir Müzik Şöleni. URL:
<https://www.bodrumgundem.com/2013/11/10/bodrumda-muhtesem-bir-muzik-soleni/>
110. Bodrum Belediyesi Oda Orkestrasından 2. konser. URL:
<https://www.haberler.com/yerel/bodrum-belediyesi-oda-orkestrasindan-2-konser-5403162-haberi/>
111. Bodrum'da Klasik Müzik Şöleni Başlıyor. URL:
<https://www.bodrumgundem.com/2013/11/06/bodrumda-klasik-muzik-soleni-basliyor/>
112. Bodrum'da Klasik Müzik Rüzgarı. URL:
<https://www.bodrumgundem.com/2013/12/17/bodrumda-klasik-muzik-ruzgari/>
113. İZMİR DEVLET SENFONİ ORKESTRASI ARŞİV ŞEF - NACİ ÖZGÜÇ SOLİST ARİF MANAFLI – 10 URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Q873DIWNOG0>
114. Arif MANAFLI/ Asli GEDİKLİ, Sonata for Violin and Piano "Yurdumdan Görüntüler"/ GEDIKLI URL: <https://www.youtube.com/watch?v=aoDgA6oHovo>
115. AYDIN ÖZDEN KARAYAZI- Soma Maden Şehitleri Anısına Orkestra Versiyonu URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3ihmYrM0-Gk>

116. Aydın Özden - Karayazı / Soma Maden Şehitleri Anısına (Orkestra Versiyonu) URL: https://www.youtube.com/watch?v=64Z8fIb_nq4
117. Yıl 1938 Bir Ulus Ağlıyor - Aydın Özden (Keman Piyanos Versiyonu) URL: <https://www.youtube.com/watch?v=1caEJu6utjI>
118. A.Özden. "Söz bitdi". URL: <https://www.youtube.com/watch?v=gMwtbd-SvZM>
119. ADNAN SAYGUN'DA MÜZİK DOLU GÜNLER. URL: <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/adnan-saygunda-muzik-dolugunler/6225/156>
120. Keman ve piyano resitali beğenildi. 15.04.2010. URL: https://www.yeniasir.com.tr/hayatinicinden/2010/04/15/keman_ve_piyano_resitali_begenildi
121. Keman ve Piyano Resitali. URL: <https://www.izmir.com.tr/Pages/Art/ConcertDetail.aspx?concertid=2280>
122. Dokuz Eylül Orkestrası Yılın son konserini Verdi. URL: <https://www.hurriyet.com.tr/ege/dokuz-eylul-orkestrasi-yilin-son-konserini-verdi-27745540>
123. Arif Manaflı və Əyyub Quliyev. / "Heydər Əliyev 100". URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4SeIc3zGM6U>
124. Arif Manaflının (violin ifaçısı) dövlət başçısı Heydər Əliyevlə görüşləri barədə məruzə. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=isRkKxHiiX0>
125. Aşıq Əskər Təhləli. URL: https://www.youtube.com/watch?v=YjvtsqnS_rw
126. Aşıq Əskər Təhləli URL: <https://www.youtube.com/watch?v=bJfc-PESBS8>
127. Qaratəhlə kənd sakinləri.İfa edir.Abuzər Cəfərov. Sazda aşıq Əskər. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=1IjfnW8ULSA>
128. Qaratəhlə kənd sakinləri.Sazda Aşıq Əskər Məmmədov. İfa edir Abuzər Cəfərov. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FBH0QId85hQ>
129. Qaratəhlə kənd sakinləri.İfa edir.Abuzər Cəfərov. Sazda aşıq Əskər. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=C8I-7Q5BL7E>
130. All of me. Aydin Manaflı URL:<https://www.youtube.com/watch?v=hANCFDtMGEI>
131. piano festival S.mp4 URL:<https://disk.yandex.ru/i/wbKgXMahYb1wrA>
132. Çınara MANAFLI 2023 Rhapsody Piano Competition URL: <https://www.youtube.com/watch?v=d4FFKQkV1yg>
133. Piyanonun altın çocuklarından Çınara Manaflı: "Şu an füğler yazmayı ögreniyorum" URL: <https://meneksetokyay.com/2021/04/11/piyanonun-altin-cocuklarindan-cinara-manafli-su-an-fugler-yazmayi-ogreniyorum/>

**ARİF MANAFLININ İFASINDA SƏSLƏNƏN ƏSƏRLƏRİN
AZƏRBAYCAN RADİOSUNUN QIZIL FONDUNDA QORUNAN AUDIO
YAZILARININ SİYAHISI**

1. H.Veniyavski. "Polonez" (müşayiət edir: Tatyana Dombik). 06 iyun 1986-cı il.
2. M.Ravel. "Qaraçı rapsodiyası" (müşayiət edir: Tatyana Dombik). 06 iyun 1986-cı il.
3. K.Sen-Sans. "Xavanez" (müşayiət edir: Tatyana Dombik). 06 iyun 1986-cı il.
4. Q.Qarayev. "Yeddi gözəl baletindən Vals". 06 iyun 1986-cı il.
5. M.Falya. "İspan rəqsi". 18 iyun 1987-ci il.
6. N.Paqanini. "Kampanella". 18 iyun 1987-ci il.
7. E.İzai. "Sonata-ballada № 3". 18 iyun 1987-ci il.
8. A.Əlizadə. "Skripka və fortepiano üçün sonata Portret" (müşayiət edir: Fərid Adıgözəlzadə). 09 oktyabr 1987-ci il.
9. İ.Brams. "Macar rəqsi № 17" (müşayiət edir: Fərid Adıgözəlzadə). 31 may 1988-ci il.
10. N.Paqanini. "Adajio" (müşayiət edir: Fərid Adıgözəlzadə). 31 may 1988-ci il.
11. F.Şubert. "Duet İya major (4 hissəli). 11 noyabr 1988-ci il.
12. İ.Stravinski. "Petruşka baletindən rus rəqsi" (müşayiət edir: Fərid Adıgözəlzadə). 31 may 1988-ci il.
13. İ.Brams. "Skripka ilə fortepiano üçün 3 № li sonata" (4 hissəli) (müşayiət edir: Fərhad Bədəlbəyli). 18 aprel 1988-ci il.
14. Y.Sibeliyus. "Skripka və simfonik orkestr üçün konsert" (3 hissəli) (dirijor Ramiz Məlikaslanov). 04 iyun 1988-ci il.
15. Q.Qarayev. "Skripka və fortepiano üçün sonata" (4 hissəli) (müşayiət edir: Fərhad Bədəlbəyli). 09 yanvar 1988-ci il.
16. A.Rzayev. "Skripka və fortepiano üçün sonata" (3 hissəli) (müşayiət edir: Fərhad Bədəlbəyli). 01 mart 1988-ci il.
17. A.Əlizadə. "Sonata: Portret" (bir hissəli) (müşayiət edir: Teymur Şəmsiyev). 19 may 1988-ci il.
18. Q.Qarayev. "Don Kixot simfonik qravürlərindən Aldonsa" (müşayiət edir: Fərid Adıgözəlzadə). 31 may 1988-ci il.
19. F.Əmirov. "Nəsimi dastanı" baletindən Məhəbbət rəqsi (müşayiət edir: Fərid Adıgözəlzadə). 31 may 1988-ci il.
20. F.Əmirov. "Elegiya" (müşayiət edir: Fərid Adıgözəlzadə). 31 may 1988-ci il.
21. Q.Qarayev. "İldırımli yollarla baletindən rəqs" (müşayiət edir:

- Fərid Adıgözəlzadə). 31 may 1988-ci il.
22. A.Əlizadə. "Portret" (müşayiət edir: Teymur Şəmsiyev). 05 sentyabr 1988-ci il.
  23. Y.Sibelius. "Noktyürn" (müşayiət edir: Teymur Şəmsiyev). 27 fevral 1989-cu il.
  24. İ.Brams. "Skerso" (müşayiət edir: Teymur Şəmsiyev). 27 fevral 1989-cu il.
  25. A.Rzayev. Skripka ilə simfonik orkestr üçün 1 № li konsert" (3 hissəli) (dirijor İsmayıl Hacıyev). 30 oktyabr 1989-cu il.
  26. A.Əzimov. "Skripka və fortepiano üçün sonata" (müşayiət edir: Teymur Şəmsiyev). 27 fevral 1989-cu il.
  27. "Bayatı-şiraz" (müşayiətçi Fərid Adıgözəlzadə). 17 oktyabr 1990-cı il.
  28. C.Cahangirov. "Skripka ilə simfonik orkestr üçün konsert" (dirijor İsmayıl Hacıyev). 12 aprel 1990-cı il.
  29. S.Ələsgərov. "Rapsodiya" (müşayiət edir: Teymur Şəmsiyev). 09 yanvar 1990-cı il.
  30. T.Quliyev. "Skripka və fortepiano üçün sonata" (3 hissəli) (müşayiət edir: Emin Məmmədov). 17 oktyabr 1990-cı il.
  31. Korelli-Kreysler. "Foliya" (müşayiət edir: Teymur Şəmsiyev). 24 oktyabr 1991-ci il.
  32. İ.Brams. "Skripka ilə simfonik orkestr üçün konsert" (3 hissəli) (dirijor İsmayıl Hacıyev). 05 mart 1991-ci il.
  33. "Şur" muğamı. 16 oktyabr 1991-ci il.
  34. S.İbrahimova. "Skripka və kamera orkestri üçün süita" (dirijor Ramiz Məlikaslanov). 02 may 1992-ci il.
  35. E.Blox. "İmprovizasiya" (müşayiət edir: Zöhrə Hüseynova). 27 yanvar 1993-cü il.

ARİF MANAFLININ KONSERT REPERTUARINA DAXİL OLAN ƏSƏRLƏRİN BİR QİSMİNİN SİYAHISI

Konsertlər

1. İ.S.Bax. "Konsert. a-moll; E-dur".
2. V.A.Mosart. "Konsert. № 3; 4".
3. F.Mendelson. "Violin konserti".
4. C.Tartini. "Konsert".
5. A.Korelli. "Konsert".
6. A.Vivaldi. "Konsert".
7. N.Paqanini. "Konsert № 1".
8. L.V.Bethoven. "Konsert".
9. A.Əlizadə. "Violin ilə orkestr üçün konsert".
10. L.Vaynşteyn. "Skripka ilə orkestr üçün konsert".
11. İ.Mirzəyev. "Violin və simfonik orkestr üçün konsert".

Sonatalar

1. L.V.Bethoven. "Sonata № 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8".
2. İ.Brams. "Sonata № 2; 3".
3. V.A.Mosart. "Sonata № 4; 6".
4. E.Qriq. "Sonata. c-moll".
5. S.Frank. "Sonata".
6. Tartini. "Tərk edilmiş didona".
7. G.F.Hendel. "Sonata № 5; 6".
8. E.İzai. "Sonata № 3".
9. M.Vaynberq. "Sonata".
10. E.Tsimbalist. "Sonata".
11. X.Mirzəzadə. "Sonata".
12. İ.Mirzəyev. "Piyano-keman sonatı".
13. N.Gedikli. Sonata.

Azərbaycan və xarici ölkə bəstəkarlarının əsərlərinin tam olmayan siyahısı

1. Niyazi. "Arzu" romansı.
2. F.Əmirov. "Rəqs", "Rapsodiya", "Muğam poema", "Nəsimi" baletindən Məhəbbət rəqsi.
3. Q.Qarayev. "Yeddi gözəl" baletindən vals, "Adajio", "Elegiya", "İldırım yollarla" baletindən rəqs.
4. A.Məlikov. "Məhəbbət əfsanəsi" baletindən monoloq və "Türk qızlarının rəqsi".

5. A.Əlizadə. Orqan üçün "Dialog".
6. L.Vaynşteyn. "Gün batımı".
7. P.Sara-Sate. "Qaraçı təranələri".
8. D.Şostakoviç. "4 Prelüd".
9. N.Paqanini. "Kantabile".
10. K.Sen-Sans. "İntroduksiya və Rondo Kapriciozo", "Tarantella", "Hovanez".
11. İ.Brams. "Macar rəqsləri" № 8; 17.
12. A.Dvorjak. "Qaraçı mahnısı".
13. P.İ.Çaykovski. "Vals skertso", "Düşüncələr", "Melonxolik serenada", "Melodiya".
14. İ.Brams. "Trio".
15. R.Şuman. "Trio".
16. D.Şostakoviç. "Trio".
17. S.Prokofyev. "Üç portağala məhəbbət" operasından vals, həmçinin orkestr musiqiçisi kimi V.A.Mosartın, Y.Haydnın, P.İ.Çaykovskinin, R.Şumanın, A.Dvorjakın, F.Mendelsonun, Ştrausun simfonik əsərləri, eləcə də müxtəlif operalardan musiqi nömrələri Arif Manaflının yaradıcılıq siyahısına daxildir.

AFİŞALAR

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI

İZMİR DEVLET SENFONİ ORKESTRASI

CUMHURİYET BAYRAMI KUTLAMA KONSERİ

Şef : NACİ ÖZGÜÇ

Solist : ARİF MANAFLI

"Azerbaycan Devlet Sanatçısı" "KEMAN"

F.TÜZÜN.....Çeşme Başı

J.SIBELIUS..... Keman Konçertosu

A.DVORAK.....Senfoni No.8

28 Ekim 1994 Cuma 20.30

29 Ekim 1994 C.tesi 11.00

AT TÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

ONİ ORKESTRASI

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI

FLÜT

Şükrü Elbi
Halil Ekseriyet
Eser Kılınç

OBUA

* Murat Özülgün
Mehmet Öğüt
KORANGLE

Sinan Olcay

KLARNET

* Atf Peynirci
Ali Dandere
BAS KLARİNET
Erden Metin

FAGOT

Tolga Alpay
Reşat Güner
Ahmet Güngördü

KORNO

Mustafa Tuncay
Kerim Günerk
Oya Ulusoy
Levent Esen

TROMPET

Gökmen Noyan
Halil Taşgıt
Tevfik Kulak

TROMBON

** Dünder Banaz
Çetin Subaşı
Baki Onur

TUBA

Kenan Gökçaya

ARP

Çiğdem Aktaş

PIYANO

Mahtuf Köz

TİMPANİ

Bilge Şimşek

VURMA ÇALGILAR

Oktay Aykoç
Hüseyin Cantürk
Ahmet Akşehir
Akgün Çavuş

İZMİR
DEVLET SENFONİ
ORKESTRASI

CUMHURİYET BAYRAMI
KUTLAMA KONSERİ

Şef : Naci ÖZGÜÇ

Solist : Arif MANAFLI 'Keman'
"Azerbaycan Devlet Sanatçısı"

Nurdan KÜÇÜKEKMEKÇİ
"Soprano"

Başkemanca : Cemil GÜNÇER

28 Ekim 1994 Cuma 20.30
29 Ekim 1994 C.tesi 11.00
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

İZMİR
FİLARMONİ DERNEĞİ
KONSERLERİ

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI KATKILARI İLE

İREMİN
RESİTALİ

SOLİST

Arif Hanafli

"Azerbaycan Halk Sanatçısı"

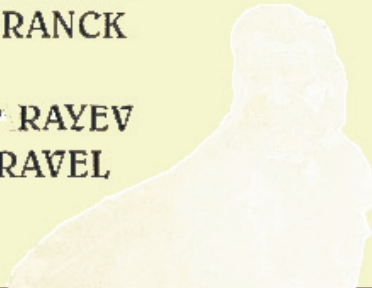
Doç. Aykut Bakır
"Piyano"

W. A. MOZART
C. FRANCK

K. K. RAYEV
M. RAVEL

25 Mart
1996
Pazartesi
Saat: 20.30
Atatürk
Kültür
Merkezi

Bilet Satış Yeri
İzmir Devlet Senfonu Orkestrası Gişesi
Tel: 0232-4254115

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KÜLTÜR BAKANLIĞI

ÇUKUROVA DEVLET
SENFONİ ORKESTRASI

ŞEF

Rauf ABDULLAYEV

SOLİST

Arif MANALLI

"Keman"

11-Nisan 1997/ Saat: 20.00

12-Nisan 1997/ Saat: 11.00

ADANA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KONSER SALONU

Kültür Bakanlığı
İstanbul

DEVLET SENFONİ ORKESTRASI

Konserleri

AZERI HAFTASI

18 Aralık 1998 Cuma

Saat 19.00

19 Aralık 1998 Cumartesi

Saat 11.00

Atatürk Kültür Merkezi Büyük Salon

Şef:

RAUF ABDULLAYEV

Solist:

ARIF MANAFLI (Keman)

Program:

K. KARAYEV	.....	Senfonik Şiir
A. RIZAYEV	.....	Keman Konçertosu
A. MELIKOF	.....	Metamorfozlar
K. KARAYEV	.....	"Dən Kışortı" Senfonik Grassıdır

Biletler: Saat 10.00 - 12.30 ve 13.30 - 18.00 Arası A. K. M. Gışelerinde,

Öğrenci, Öğretmen ve Emeklilere % 50 indirim yapılır.

KÜLTÜR BAKANLIĞI
İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI

" A Z E R İ H A F T A S I "

ŞEF

RAUF ABDULLAYEF

SOLİST

ARİF MANAFLI (*Keman*)

18 ARALIK 1998 CUMA SAAT: 19.00 / 19 ARALIK 1998 CUMARTESİ SAAT: 11.00

Y E R : ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ BÜYÜK SALON

İDSO

İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ÇUKUROVA DEVLET SENFONİ ORKESTRASI
75-YIL KONSERİ

Şef / Conductor
Emin Güven YAŞLIÇAM

Solist / Soloist
Arif MANAFLI
Keman / Violin

P R O G R A M

SUPPÉ	İhan Süvari Üvertürü
MENDELSSOHN	Keman Konçertosu
STRAUSS	Yarasa Operası Üvertürü
STRAUSS	İmparator Valsi
STRAUSS	Mavi Tuna
C. REŞİT REY	Onuncu Yıl Marşı

Tarih : 27 Kasım 1998 Cuma, Saat:20.00
28 Kasım 1998 Cumartesi, Saat:10.30
Yer : İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ HOCA AHMET YESEVİ SALONU

TC.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
DEVLET KONSERVATUVARI

ORKESTRA KONSERİ

KONSERVATUVAR ORKESTRASI

Solist : Arif MANAFI - Keman
"Azerbaycan Devlet Sanatçısı"

" Öğr. Gör. Oktay AYKOÇ'un anısına ..."

Şef : Prof. Kazım A. ALİVERDİBEYOV
"Azerbaycan Devlet Sanatçısı"

1 Mart 1999, Pazartesi
Saat: 20.00

Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
Sabancı Kültür Sarayı-Konak

**T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
BURSA BÖLGE
DEVLET SENFONİ
ORKESTRASI**

-TAYYARE KÜLTÜR MERKEZİ

8 ARALIK 2000 CUMA
SAAT 20:30
9 ARALIK 2000 CUMARTESİ
SAAT 11.00

15 ARALIK 2000 CUMA
SAAT 20:30
16 ARALIK 2000 CUMARTESİ
SAAT 11.00

**50. YIL
GEMİ HİMNİSİNİ
ANMA HAFTASI**

**ŞEF
ORHAN ŞALLIEL**

**SOLİST
ARIF MANAFI "KEMAN"**

**PROGRAM
A. RIZAYEV
"Keman Müziği"
Rİ. ÇAYIROĞLU
"4. Sinfoni"
Fa minör "Keman"
"4. Sinfoni"**

**ŞEF
ZİH SEÇKİN**

**SOLİST
ARIN KARAMÜRSEL "PIYANO"**

**PROGRAM
G. ROSSINI
Kül Kedisi
(Cenerentola) Üvertürü
W.A. MOZART
Do minör "Piyano" Concertosu
K.491, Np.24
"SCHUMANN
Sinfoni"**

**BURSA
FİLMORFONİ
DERNEĞİ**

**EKER
PIANO - GALERİ
MUSICAL INSTRUMENTS**

**PETROF
SINCE 1864**

T.C.

KÜLTÜR BAKANLIĞI

BURSA BÖLGE

DEVLET SENFONİ ORKESTRASI

Şef

ORHAN ŞALLIEL

Solist

ARİF MANAFLI

Keman

8 Aralık 2000 Cuma

Saat: 20.30

9 Aralık 2000 Cumartesi

Saat: 11.00

Tayyare Kültür Merkezi

**BURSA
FİLARMONİ
DERNEĞİ**

1995

İSTANBUL "SES" LENİYOR

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI GÜZEL SANATLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

**İSTANBUL DEVLET
SİYFONİ ORKESTRASI**

**2004-2005
KONSERLERİ**

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

İDSO
İSTANBUL DEVLET SİYFONİ ORKESTRASI

Cuma 25 Mart 2005, Saat 19.30
Cumartesi 26 Mart 2005, Saat 11.00

Şef : **Marek Pijarowski**

Solistler: **Barbara Gorzynska** (Keman)
Matthias Maurer (Viyola)
Arif Manafli (Keman)

W. A. Mozart "Saraydan Kız Kaçırma" Operası Uvertürü
W. A. Mozart Senfoni Konçertant
İlyas Mirzayev Keman Konçertosu "İlk Seslendiriliş"
Paul Dukas Sihirbazın Çırağı

www.idsork.com

KEMAN VE PİYANO RESİTALİ

ARİF MANAFLI (Keman)

Alexander MAKAEV (Piyano)

PROGRAM

G.Tartini Sonat Sol Minor
"Terk Edilmiş Dinona"
Andante
Allegro
Largo
Allegro non troppo

J.Brahms Sonat Opus 108 Re Minor
Allegro
Adagio
Un poco presto e con sentimento
Presto agitato

ARA

İ.Mirzayev - Piyano-Keman Sonatı
(Türkiye'de ilk defa)
A.Manaflı - Makam "Şur" "Bayatı Şıraz"
M.Ravel - Rapsodi "Zigane"

20.Şubat.2008.Çarşamba.Saat : 20.00

İZMİR SANAT

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

İSKONSER

**KEMAN VE PİYANO
RESİTALİ**

ARIF MANAFLI (Keman)

TEYMUR ŞEMSIYEV (Piyano)

20 ŞUBAT 2008 • Çarşamba • Saat: 20.00
Yer: İzmir Sanat

**BİLET
SATIŞ
YERİ**

**İZMİR SANAT GIŞESİ-KÜLTÜR PARK
D&R - ALSANCAK**

Kültürpark 26 Ağustos Kapısı İzmir • TÜRKİYE
Tel: 0(232) 483 56 52 • Fax: 0(232) 483 97 15
www.izmirsanat.org.tr • info@izmirsanat.org.tr

13. Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Vakfı
Dünya Sesi Akademi Genel Müdürlüğü

ANTALYA DEVLET
SENFONİ
ORKESTRASI

MENDELSSOHN

Sef Conductor Tolga Taviş
Arp Harp Çiğdem Alvaro
Keman Violin Arif Manafı

G. F. Mendel Arp Konçertosu
A. Rızayev Keman Konçertosu
F. Mendelssohn Bir Yaz Gecesi Rüyası Sürü

Antalya Kültür Merkezi, Aspendos Salonu
Antalya Culture Center, Aspendos Hall

30 Ocak 2009 Cuma 20:00
30th January Friday 8:00pm

AGT
Antalya Devlet Senfoni Orkestrası

Kültür Bakanlığı Sanat ve Kültür İşleri Genel Müdürlüğü
Sanat İşleri Dairesi Başkanlığı, Dünya Sesi Akademi
Kültür Varlıkları ve Anıtları Genel Müdürlüğü
Kültür Varlıkları ve Anıtları Genel Müdürlüğü

ahmed adnan
saygun
keman ve piyano
resitali

aas|sm
ahmed adnan saygun sanat merkezi

sanat merkezi

Arif MANAFLI "Keman"
Alexander MEKAEV "Piyano"

Yer: Küçük Salon / Tarih: 13 Nisan 2010 / Saat: 20.00

Ücretsiz davetiyelerinizi
Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi
gişesinden temin edebilirsiniz.
İrtibat: 293 38 18 / 19 / 20
www.aassm.org.tr

 İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

KONSER

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
GÜZEL SANATLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İZMİR DEVLET KLÂSİK TÜRK MÜZİĞİ KOROSU

Şef: Erhan PARLAT
Solist: Sibel AŞKIN

Konuk Sanatçı: Arif MANAFLI

23 ŞUBAT 2012 PERŞEMBE
YER: EĞE ÜNİ. ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ-KONAK
SAAT: 20.30

BİLET SATIŞ: İZMİR DEVLET KLÂSİK TÜRK MÜZİĞİ KOROSU MÜDÜRLÜĞÜ
ANAFARTALAR CAD. NO:35 KAT:2 KAPALIÇARŞI / KEMERALTI - KONAK
TEL: 0 232 483 09 60 www.izmirdevletkorusu.com

KONSER

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü

İZMİR DEVLET KLÂSİK TÜRK MÜZİĞİ KOROSU

Şef: Erhan PARLAT
Solist: Sibel AŞKIN
Konuk KemanSanatçısı: Arif MANAFLI

23 Şubat 2012 - Perşembe Saat: 20.30
EGE ÜNİVERSİTESİ ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ
A. ADNAN SAYGUN SALONU

KEMAN DİNLETİSİ

Öğr.Gör. Arif MANAFLI'nın Sınıfı
PIYANO: Doç.Aslı GEDİKLİ

Emir Acar ŞEN
Dilay DOĞANAY
Selçuk Sarp GÖNÜLDAŞ
Ekin GÜLER
Ömer Ferhat GÜNERİ
Gizem GÜRSOY
Selin DOĞAN
Ezgi ER

15 Nisan 2013 Pazartesi
Saat: 13.00

D.E.Ü. Devlet Konservatuvarı
Orhan Barlas Salonu

BODRUM BELEDİYESİ ODA ORKESTRASI

Solistler

Azad ALİZADE (Obua Sanatçısı)

Arif MANAFLI(Keman)
Azerbaycan Devlet Sanatçısı

Orkestra

I. Keman - Fatih EVCİL
İst. Opera Ork. Konsertmaister (Emekli)

II. Keman -
Müge ALPAY
Rotterdam Konservatuarı Mezunu

Ezgi ER
Misafir Sanatçı
9 Eylül Üniversite Konservatuarı

Viyola - Nadi ATASOY
İst. D. Senfoni Ork. Sanatçısı (Emekli)

Viyolonsel - Saim ERKUL
İst. Opera Ork. Çello Solisti (Emekli)

Kontrabas - İlker AKIŞ
9 Eylül Senfoni Orkestrası

Topluluğun Kurucusu:
Nadi ATASOY

Sanat Koordinatörü: Nadi ATASOY
Sanat Danışmanı: Arif MANAFLI

Yer: Bodrum Belediyesi **Nurul Kültür Merkezi** Oasis - Bodrum
Tarih: 13/12/2013 - 20.00

KLASİK MÜZİK KONSERİ

BODRUM BELEDİYESİ KLASİK MÜZİK TOPLULUĞU

ŞOLİST

Arif MANAFLI

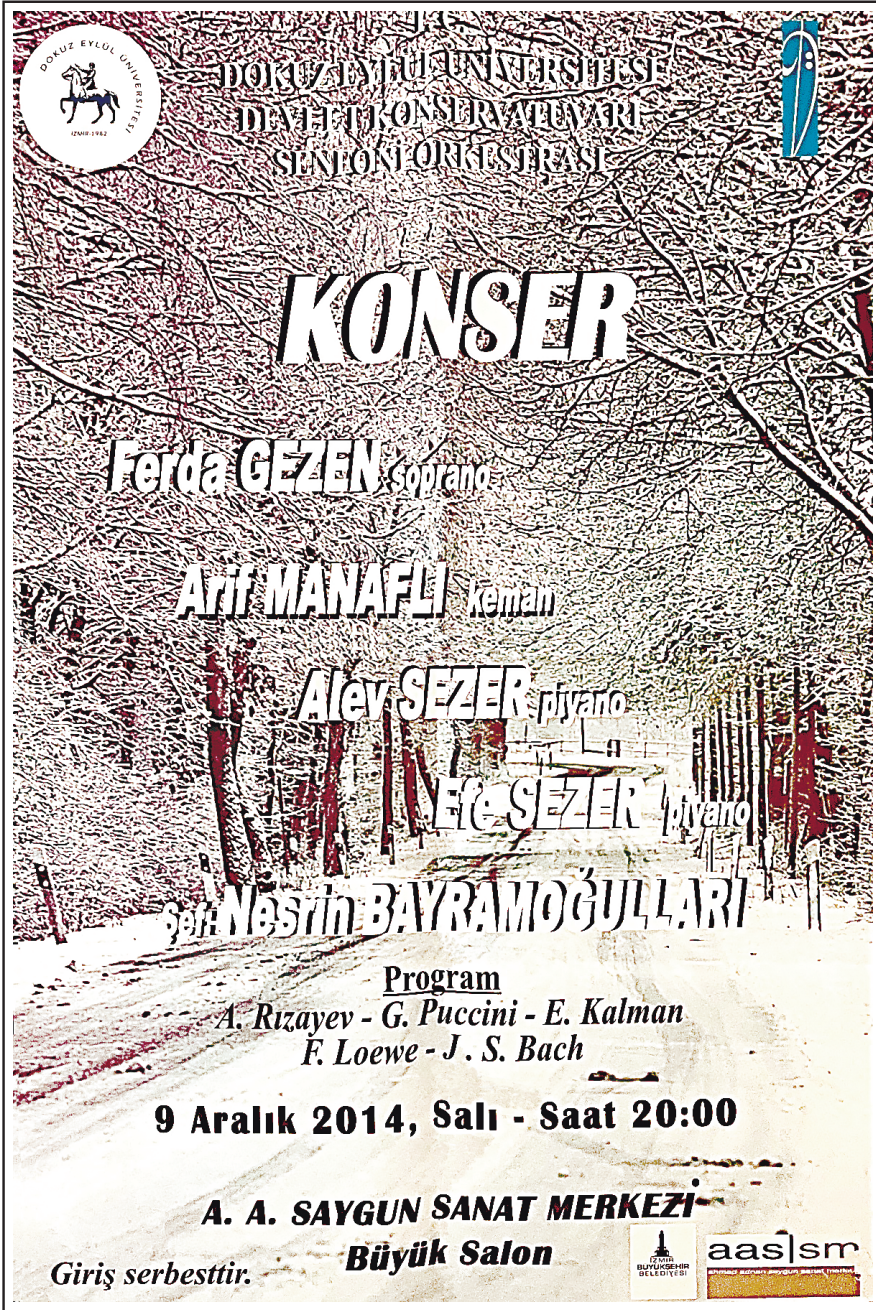
Azerbaycan Devlet Sanatçısı

f BodrumBelediyesi
b bodrumbel
www.bodrum.bel.tr

08.11.2013 • CUMA • 20.30
BODRUM BELEDİYESİ NUROL KÜLTÜR MERKEZİ

 DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
DEVLET KONSERVATUVARI
SEN FOLK ORKESTRASI

KONSER

Ferda GEZEN *Soprano*

Arif MANAFLI *keman*

Alev SEZER *piyano*

NEZ SEZER *piyano*

şef Nəsrin BAYRAMOĞULLARI

Program
A. Rızayev - G. Puccini - E. Kalman
F. Loewe - J. S. Bach

9 Aralık 2014, Salı - Saat 20:00

A. A. SAYGUN SANAT MERKEZİ
Büyük Salon

Giriş serbesttir.

 aas|sm

ahmed adnan
saygun

aas|sm
ahmed adnan saygun sanat merkezi

keman ve piyano
resitali

sanat merkezi

Arif MANAFLI "Keman"
Alexander MEKAEV "Piyano"

 İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
DEVLET KONSERVATUVARI

KEMAN DİNLETİSİ

*Öğr. Gör. Arif MANAFLI'nın
öğrencileri*

*Yusuf BATUHAN
Yaşar URAS
Elif BOZKURT
Ece ABANA
Gözde ÇAPKAN
Selçuk GÖNÜLDAŞ
Niyazi ŞENYAYLAR*

*Piyano
Öğr. Gör. Suzan SAYIN*

25 Nisan 2019, Perşembe Saat 12:15

**D E Ü DEVLET KONSERVATUVARI
ORHAN BARLAS SALONU-NARLIDERE**

Qeydlər

Qeydlər

Fazilə Ramiz qızı Nəbiyeva

SƏNƏTİNİN ARIFI

Bakı–2023

Mətbəənin direktoru – Fuad HÜSEYNOV
Texniki redaktor – Azər RƏSULOV
Dizayner – Samirə QAMBAYEVA
Korrektor – Təranə RƏHİMOVA
Səhifələnmə – Günel ƏSƏDOVA
Çap – Oktay YUSİFOV
Cild – Gövhər NURULLAYEVA
– İlhamə MİKAYİLOVA

*Kitab “AF Poligraf” mətbəəsində hazır diapozitivlərdən
ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.*

afpoligraf@mail.ru | Tel.: +994 (12) 510 96 74
afpoligraf@gmail.com | Mob.: +994 (50) 405 96 74

Yığılmağa verilmişdir: 20.09.2023

Çapa imzalanmışdır: 18.12.2023

Qarnitura: Cambria

Şərti çap vərəqi: 8,5

Formatı: 70x100 ¹/₁₆

Tiraj: 150